Ernest Thompson Seton

Povestiri

Despre animale

În româneşte de Ioan Comşa

1956

Editura Tineretului

Tipărit în Tipografia Şcolii Speciale de Orbi din Cluj 1957

Guler-Roşu

Povestea cocoşului sălbatic din Don Valley

1

Împreună cu puii ei, Mama Găinuşă cobora povârnişul împădurit al lui Taylor Hill; cobora spre izvorul cristalin, pe care, Dintr-o ciudată fantezie, oamenii îl botezaseră Bolbocul Înglodat. Deşi scoşi abia de-o zi, puişorii se ţineau destul de bine pe picioare, şi mama îi ducea pentru întâia oară la apă.

Păşea încet şi se pitula ferindu-se, căci pădurea era plină de duşmani. Cloncănea duios, chemându-şi puii care, asemenea unor gheme de puf pestriţ, veneau în urma ei legănându-se pe picioruşe subţiri, stacojii. Dacă mama se depărta de ei măcar cu o şchioapă, începeau să piuie slab, jalnic. Erau atât de mici, încât faţă de ei, piţigoii păreau mari şi grosolani. Erau doisprezece pui, şi Mama Găinuşă îi păzea pe toţi. Iscodea cu privirea fiecare tufă, fiecare copac, fiecare desiş, iscodea pădurea întreagă şi tot întinsul cerului. Părea să aştepte în orice clipă ivirea unui duşman – prieteni avea doar atât de puţini – când iată că descoperi unul. De cealaltă parte a pajiştii acoperite cu un covor de iarbă deasă, zărise o pacoste de vulpe. Venea către ei şi fără îndoială că peste câteva clipe avea să-i ochească sau să-i miroase şi ea. Nu era vreme de pierdut!

„Cârrr, cârrr!" (Pitulaţi-vă, pitulaţi-vă!) porunci mama cu glas scăzut, dar hotărât, şi bieţii puişori, doar ceva mai mari decât o ghindă, se risipiră cât colo, pentru a se ascunde. Unul se piti după o frunză, altul se făcu nevăzut între două rădăcini, un al treilea se furişă într-un rotocol de scoarţă de mesteacăn, altul se ascunse într-o adâncitură... S-au pitulat cu toţii afară de unul care, negăsind ascunziş, se ghemuise pe o aşchie şi închisese ochii, strânms de tot, sigur că aşa nu-l poate vedea nimeni. Piuitul lor speriat încetă şi se făcu linişte.

Mama Găinuşă zbură drept în faţa jivinei mult temute şi se lăsă jos, fără frică, la câţiva coţi de vulpe. Apoi se prăvăli la pământ, zvârcolindu-se ca şi cum ar fi fost rănită la aripă şi beteagă – vai, tare beteagă! – şi văitându-se ca un pui părăsit. Oare cerşea milă? Mila unei vulpi crude şi setoase de sânge? Nicidecum! Doar nu era proastă găinuşa! Cine n-a auzit de viclenia vulpii? Dar ia să vedeţi ce neroadă se vădeşte cumătra vulpe, când îşi pune mintea Mama Găinuşă cu ea! Încântată de prada care-I picase pe neaşteptate sub nas, vulpea se avântă şi, haţ, o prinse – ba nu, nu prinse nimic, pentru că, zbătându-se, pasărea se depărtase puţin şi zăcea acum ceva mai încolo. Vulpea mai făcu o săritură, şi de astă dată ar fi pus gheara pe ea dacă nu i-ar fi stat în cale un lăstar. Găinuşa se târâ anevoie ceva mai departe, ascunzându-se după un buştean. Jivina strânse fălcile, sări peste buştean, dar găinuşa – care acum părea parcă mai puţin

beteagă – făcu încă un salt stângaci, înainte, rostogolindu-se apoi pe un dâmb. Aţâţată, cumătra vulpe continuă urmărirea şi fu cât p-aci s-o prindă de coadă. Dar, ciudat lucru, deşi mişcările şi salturile vulpii erau iuți, găinuşa părea să fie totuşi mai sprintenă. Nu era lucru curat! Să nu poată ea, cumătra vulpe cea "iute de picior", să înhaţe o biată găinuşă beteagă, după cinci minute de alergătură! Era cu adevărat ruşinos! Pe măsură ce vulpea se întărâta, găinuşa părea că prinde puteri noi. Se lăsă fugărită vreo patru, cinci sute de metri, tot depărtându-se pe nesimțite de Taylor Hill. Apoi, tămăduită ca prin farmec, pasărea se ridică şi, fâlfâind din aripi batjocoritor, zbură peste pădure. Vulpea rămase locului, uluită: fusese trasă pe sfoară. Lucrul ăsta era cu atât mai usturător, cu cât îşi aducea aminte că şi alți cocoşi şi găinuşe sălbatice îi jucaseră acest renghiu în alte rânduri, dar nici pînă în ziua aceea nu reuşise să priceapă ce anume urmăriseră.
Mama Găinuşă zbură descriind un cerc larg, şi apoi, urmând o cale ocolită, se întoarse la gâgâlicii pe care-i lăsase pitulați în pădure.
Ca orice pasăre sălbatică ținea bine minte locurile şi nimeri de-a dreptul la firicelele de iarbă de lângă care plecase. Se opri o clipă pentru a admira, înduioşată, puişorii care stăteau neclintiți la locurile lor. Nici chiar la zgomotul paşilor ei nu tresări niciunul. Puiul de pe aşchie – care la urma urmei era destul de bine pitit – nu se clintise nici el şi rămase nemişcat şi acuma, strânse doar ochii ceva mai tare, până ce auzi chemarea mamei:
„C-riitt!" (Hai, puişorii mamei, hai!)

Ca prin farmec, din fiecare ascunziş răsări câte un pui de cocoş sălbatic. Puiul de pe aşchie, care era cel mai voinic, deschise larg ochişorii şi alergă la adăpostul aripilor ei larg desfăcute, piuind slab „p-i-i-p, p-i-i-p", atât de slab, încât un duşman nu l-ar fi putut auzi nici la trei paşi, cu toate că Mama Găinuşă, e drept, l-ar fi auzit chiar şi la zece paşi. Toate celelalte cocoloaşe de puf pestriț prinseră a ciripi, socotind desigur că fac o larmă fără seamăn şi simțindu-se fericiți, nespus de fericiți.

Soarele dogorea. Drumul la apă trecea printr-un luminiş. După ce făcu ochii roată, ca să vadă de nu se arăta cumva vreun duşman, mama îşi strânse puii la umbra cozii ei desfăcute, apărându-i de arşița soarelui,până ce ajunseră la tufişul de măceş de lângă izvor.

Aici, un iepure, care țâşni din tufiş, le-a pricinuit o spaimă straşnică. Însă pămătuful alb pe care-l avea în vârful cozii, ca un steag al păcii, îi linişti. Iepurele era un vechi prieten. Şi puii aflară atunci, între altele, că iepurele arborează totdeauna stindardul păcii, stindard pe care-l cinsteşte prin toate faptele sale.

După aceea sorbiră liniştiți din apa neasemuit de curată şi limpede a izvorului, pe care nişte oameni proşti îl numiseră „Bolbocul Înglodat".

Puii încă nu ştiau cum se bea, dar se uitară la mama lor şi, luându-se după ea, învățară pe dată să ridice capul şi să mulțumească după fiecare sorbitură. Înşirate lângă apă stăteau douăsprezece gheme de puf cafeniu suflat cu aur, cocoțate pe douăzeci şi patru de picioruşe stacojii, cu călcâiele întoarse înăuntru; douăsprezece căpşoare aurii, care se înclinau adânc pentru a sorbi din apa izvorului şi care, după aceea, se ridicau şi mulțumeau la fel ca şi mama lor.

Apoi mama îi purtă prin locuri ferite făcând dese popasuri, până în cealaltă parte a fâneței, într-un loc unde era o moviliță acoperită cu iarbă deasă. O ochise demult, deoarece pentru a-şi creşte puii găinuşa sălbatică are nevoie de mai multe asemenea movilițe. Movilița era un muşuroi de furnici. Mama Găinuşă se cocoță în vârful muşuroiului, privi împrejur, apoi râcâi de câteva ori cu ghearele. Zidurile cetății furnicilor nu erau prea trainice, şi galeriile cetății se surpară, pământul rostogolindu-se la vale. Furnicile năvăliră afară valuri, valuri şi se sfădeau, neştiind ce să facă. Unele alergau de zor în jurul muşuroiului, fără a face nicio ispravă, în timp ce câteva, mai chibzuite, se apucară să care şi să pună la adăpost ouăle lor albe. Bătrâna găinuşă apucă în cioc un asemenea ou, care semăna a pungă şi părea să fie plin de zeamă, apoi cloncăni şi îl lăsă jos, îl apucă din nou şi iar îl lăsă jos de câteva ori, până ce în sfârşit îl îmbucă cu poftă. Puii stăteau jur împrejur şi o priveau. Apoi unul dintre pui, cel galben, care adineauri se pitulase pe aşchie, apucă şi el în cioc un ou de furnică, îl ridică, îl puse jos şi iar îl ridică de mai multe ori, până ce, supunându-se unei porniri neaşteptate, înghiți oul, învățând să mănânce. Nu trecu nicio jumătate de ceas şi toți puii, chiar şi piticul, învățaseră să mănânce şi umblau cu toții voioşi după gustoasele ouă de furnică. Mama Găinuşă tot scurma pământul, deschizând mereu alte galerii ale muşuroiului şi aruncând puilor ouăle de furnică, care se rostogoleau la vale, până ce guşile puilor s-au umplut şi s-au umflat, de nu mai încăpea nimic în ele.

Porniră apoi în susul apei – ferindu-se cu băgare de seamă de duşmani – şi poposiră pe un dâmb de nisip, la adăpostul unui tufiş de spini. Rămaseră toată după-amiaza în acest loc, în care puii descoperiră cât era de plăcut pentru picioruşele lor calde mângâierea răcoroasă a pulberii fine. Cu pornirea firească de a o imita întru toate pe mama lor, se culcară pe o parte ca şi ea, scurmară locul cu picioruşele lor subțirele şi fâlfâiră din aripi, deşi în loc de aripi ei nu aveau decât nişte muguraşi care mijeau prin puf, arătând locul unde aveau să le crească aripile. Noaptea, mama îi duse într-un desiş de măceşi din apropiere. Desişul era înconjurat de un brâu de frunze uscate, care prin foşnetul lor le-ar fi vestit pasul oricărui duşman ce s-ar fi apropiat pe jos; iar sus, ramurile măceşilor alcătuiau un adăpost împotriva păsărilor răpitoare. Aci, într-un culcuş aşternut cu puf şi pene, mama îşi culcă puii. Şi, ca orice mamă, găinuşa era fericită privind la gâgâlicii ei care dormeau liniştiți, piuind când şi când în somn şi strângându-se cu încredere lângă trupul ei cald.

2

A treia zi puişorii deveniseră mult mai siguri pe picioare. Nu mai trebuiau să ocolească până şi o ghindă – ca ieri, alaltăieri – puteau să se cațere chiar şi pe un cucuruz de brad, iar pe muguraşii care arătau locul unde aveau să le crească aripile începuse să se ivească un şir de tuleie albăstrii, cornoase.

Păşeau în viață îndrumați de o mamă grijulie, înzestrați cu picioare zdravene, cu o seamă de instincte care nu dau greş şi cu un dram de minte. Instinctul, adică deprinderile moştenite, îi făcea să se ascundă îndată ce mama le dădea poruncă şi tot instinctul îi îndemna s-o urmeze pretutindeni. Dar atunci când dogorea soarele, ceea ce îi îmboldea să se adăpostească la umbra cozii ei desfăcute, era însă inteligența care pe zi ce trecea juca un rol tot mai însemnat în viața lor mereu mai spinoasă.

În ziua a patra, pe tuleiele cornoase începură să mijească penele. Ziua următoare, penele ieşiră de-a binelea, iar o săptămână mai târziu puişorii zburau fără nicio frică.

Dar nu chiar toți. Din capul locului piticul fusese mai şubred. După ce ieşise din ou, vreme de patru ceasuri purtase în spinare jumătate de găoace. Apoi s-a arătat mai puțin vioi decât frățiorii săi, în schimb însă piuia mai mult. Într-o seară, văzând un jder care venea spre ei, Mama Găinuşă porunci: „Cuit, cuit!" (Zburați, zburați!), dar piticul rămase locului. Când sus, pe colnicul acoperit cu brazi, mama strânse puii în jurul ei, piticul nu mai era, şi de atunci nu l-a mai văzut nimeni.

Pregătirea pentru viață continua. Puii aflară că lăcustele cele mai de soi se găsesc cu duiumul în iarba înaltă de lângă izvor, că din tufele de coacăze pică nişte viermi verzi, netezi, foarte hrănitori, că muşuroaiele de furnici de prin livezi sunt hambare pline cu bunătăți, că fragii – deşi nu sunt insecte – sunt straşnic de gustoşi, că fluturii cei mari sunt vânat bun, ales – numai să-i poți înhăța. Mai învățară că bucățile de scoarță dezlipite de pe câte un trunchi ros de vreme sunt totdeauna pline cu fel de fel de lucruri bune şi că e mai bine să te fereşti de viespi, bărzăuni, omizi şi scolopendre.

Veni şi luna iulie. Luna fragilor. În această lună puii crescură uimitor; deveniră atât de mari încât, pentru a-i cuprinde sub aripi, mama trebuia să stea în picioare toată noaptea.

Continuau să-şi ia în fiecare zi obişnuita baie de praf, însă de câtva timp părăsiseră locul de lângă izvor pentru un loc nisipos, aşezat mai la deal. La început, locul acesta nu fusese pe placul Mamei Găinuşe, fiindcă mai era folosit şi de fel de fel de alte păsări. Însă pulberea era atât de fină, plăcută şi mătăsoasă şi puii veneau aici cu atâta drag, încât găinuşa dădu uitării temerile ei.

Dar, după vreo două săptămâni, puii începură să lâncezească şi chiar mama începu să nu se simtă tocmai în apele ei. Erau mereu flămânzi şi, deşi mâncau mult, din cale-afară de mult, slăbeau cu toții văzând cu ochii. Pe Mama Găinuşă, boala a răzbit-o cea din urmă. Dar când a

răzbit-o, a răzbit-o rău de tot: foame cumplită, dureri de cap, fierbinţeli şi sfârşeală. Pricina bolii îi era necunoscută. De unde să ştie biata găinuşă că în pulberea noului loc de scăldat, care era folosit de atâtea alte păsări, mişunau viermi paraziţi, care-o năpădiseră pe ea şi pe toţi ai ei? Instinctul o făcuse de la început să privească cu bănuială locul acela, iar acum, instinctul o îmboldi să-l părăsească pentru totdeauna.

Toate pornirile din adâncul firii îşi au rostul lor! În privinţa leacurilor, ştiinţa Mamei Găinuşe se reducea la a da ascultare acestor porniri. Foamea cumplită, chinuitoare o îmboldea mereu să mănânce sau să încerce să ciugulească orice îi ieşea în cale şi semăna a mâncare; în acelaşi timp, fierbinţeala o făcea să caute pădurile cele mai răcoroase. Într-o asemenea pădure ea află o tufă de cleiţă, încărcată cu fructele ei otrăvitoare. Dacă ar fi trecut pe lângă ea mai înainte cu o lună, nici n-ar fi băgat-o în seamă, dar acum se opri să guste bobiţele ei neispititoare. Zeama lor acră, usturătoare, răspundea parcă unei ciudate nevoi a trupului ei. Mâncă şi iar mâncă şi, luându-se după ea, toţi puişorii se înfruptară din acest leac necunoscut. Niciun doctor n-ar fi nimerit mai bine. Boabele de cleiţă se dovediră a fi un purgativ straşnic. Viermii, duşmanul necunoscut, fură înfrânţi, şi primejdia trecu. Dar nu pentru toţi. Pentru câţiva dintre pui, natura – străvechea meşteriţă a tuturor leacurilor – venise în ajutor prea târziu. În virtutea unei legi nemiloase, cei mai slăbuţi dintre pui pieriră. Boala îi sleise, şi leacul se dovedi prea puternic pentru ei. După ce s-au săturat cu cleiţă, s-au dus toţi la apă şi au băut, au băut mult, iar a doua zi, când mama se sculă şi porni, în vreme ce parte din pui o urmară ca de obicei, câţiva rămaseră pe loc. Aceştia, deşi morţi, s-au răzbunat în chip straniu asupra jderului, singurul care ştia cum fusese răpus frăţiorul lor, piticul. Acest jder descoperi stârvurile puilor găinuşei sălbatice şi le înfulecă pe nerăsuflate, trăgându-i-se apoi şi lui moartea din otrava ce o mâncaseră puii.

Nu mai rămăseseră acum decât şase puişori care răspundeau chemărilor Mamei Găinuşe. Însuşirile prin care puii se deosebeau unul de altul nu întârziară să iasă la iveală şi să devină

mai desluşite pe zi ce trecea. Cei pirpirii se prăpădiseră. Mai supravieţuiau însă un nesocotit şi un leneş. Fireşte, mama nu îşi iubea toţi puii deopotrivă. Avea o slăbiciune pentru cel mai răsărit dintre ei, pentru puiul care se pitulase cândva pe aşchia gălbuie. Pe lângă că era cel mai mare, cel mai puternic şi cel mai arătos dintre toţi, era şi cel mai ascultător. Când mama le da de ştire: „Rrrrr!" (Primejdie!), nu toţi puii părăseau îndată locul cu pricina sau hrana pe care o mâncau; puiul cel mare o asculta însă fără şovăire şi nu se întâmpla nicicând să nu răspundă chemării ei molcome: „Criiit"! (Veniţi!). De altfel, el a şi cules răsplata pentru ascultarea lui, deoarece a apucat să trăiască mai mult decât toate celelalte păsări din partea locului.

Trecu şi luna august, luna năpârlirii. Puii crescuseră mărişori. Ştiau atât de multe, încât se socoteau nemaiauzit de învăţaţi. Cât fuseseră mici, puii dormiseră ghemuiţi la pământ, aşa încât mama să-i poată acoperi cu aripile-i ocrotitoare. Acum însă crescuseră prea mari pentru a mai avea nevoie de asemenea ocrotire, şi Mama Găinuşă începu să-i deprindă cu felul de viaţă al cocoşilor sălbatici în toată firea. Venise vremea să se mute în copaci. Căţelandrii de vulpe şi puii de nevăstuică, jder şi dihor începuseră să umble singuri după pradă. Pe pământ, viaţa devenea din zi în zi mai primejdioasă. De aceea într-o zi, la apusul soarelui, Mama Găinuşă strigă puilor „Criiit!" şi zbură într-un copăcel cu frunza deasă.

Puii o urmară cu toţii, afară de cel nesocotit şi încăpăţânat, care rămase să doarmă, ca mai înainte, jos, pe pământ. Prima noapte nu se întâmplă nimic, dar în noaptea următoare frăţiorii din copac fură treziţi de strigătele lui. Urmă larma unei scurte încăierări, după care se făcu iar linişte. Ceva mai târziu, tăcerea fu întreruptă de zgomotul unor oase sfărâmate în colţi şi de clefăitul unei dihănii care mânca cu poftă. Privirile puilor, aţintite în jos, nu reuşiră să deosebească decât strălucirea a doi ochi foarte apropiaţi unul de altul, dar, după duhoarea care se ridica dintr-acolo, puii şi-au dat seama că ucigaşul fratelui lor cel nesocotit era dihorul.

Rămăseseră acum şase pui, care în fiecare noapte se înşirau în pom, pe cracă, la stânga şi la dreapta mamei; dar se mai întâmpla uneori ca unul dintre pui, căruia îi era frig la picioare, să se cocoațe în spinarea mamei.

Învățau mereu lucruri noi, şi cam pe vremea aceasta mama le arătă tainele „zborului duduit". Când vrea, cocoşul sălbatic se poate ridica în zbor lin, fără niciun zgomot; câteodată însă este necesar să zboare duduind. De aceea toți cocoşii sălbatici învață când şi cum să se ridice în zbor, cu duduit ca de tunet. Zborul duduit are rosturi felurite. În primul rând, el vesteşte cocoşilor sălbatici din vecinătate apropierea primejdiei. Afară de asta, poate să-i zăpăcească pe vânători sau să le abată atenția asupra cocoşului care zboară duduind, în vreme ce ceilalți se pitesc în iarbă sau se depărtează zburând lin.

N-ar fi de mirare ca găinuşele şi cocoşii sălbatici să aibă o zicală care să sune aşa: „Fiecare lună, alte bucate şi alți duşmani". Începu şi luna septembrie. Semințele şi grăunțele luară acum locul zmeurei şi al ouălor de furnică, iar vânătorii luară locul jderilor şi al dihorilor. Cocoşii cei tineri, deşi ajunseseră să cunoască bine vulpea, nu dăduseră încă niciodată ochii cu vreun câine. Ştiau bine cu toții că de vulpe se pot descotorosi uşor, cocoțându-se în copaci. Iată însă că, în Luna Vânătorilor, moş Cuddy porni să colinde vâlceaua în lung şi-n lat cu javra lui cea galbenă, cu coada retezată. Cum simți câinele, Mama Găinuşă strigă: „C-u-i-i-t! C-u-i-i-t!" (Zburați, Zburați!) Doi dintre cocoşei, neânțelegând de ce îşi pierde mama firea în fața unei vulpi, au vrut să-şi arate vitejia oprindu-se într-un copac, în ciuda poruncii „C-u-i-i-t, cu-u-i-i-t", pe care găinuşa o repetase cu stăruință, şi cu toate că găinuşa şi ceilalți cocoşei se depărtaseră zburând fără zgomot.

Între timp, ciudata vulpe cu coada retezată se apropiase de copac şi lătra la ei, lătra fără încetare. Cei doi cocoşei râdeau cu poftă, atât pe socoteala câinelui, cât şi pe socoteala mamei şi frățiorilor. Făcură atâta haz, încât nici nu băgară în seamă foşnetul din tufiş, până nu răsunară două detunături puternice: „Pac! Pac!" Însângerați, cei doi cocoşei căzură la pământ

şi fură deândată înşfăcaţi de javra cea galbenă, care îi şi sfârtecă, înainte ca vânătorul, care ieşise alergând din tufiş, să poată ridica rămăşiţele lor.

3

Cuddy trăia într-o colibă dărâpănată, aproape de Don RIVER, LA NORD DE Toronto. Potrivit filozofiei grecilor din antichitate, viaţa pe care o ducea Cuddy ar fi putut fi socotită o viaţă ideală. Nu avea avere, nu plătea dări, nu era ros de ambiţii şi nu poseda niciun bun mai de seamă. Muncea puţin şi hoinărea mult, trăind mai ales în aer liber. Se socotea vânător desăvârşit, fiindcă „mult îi era dragă vânătoarea" şi „tare se mai desfăta" când, după ce slobozea foc din puşca lui, „vedea cum pică în ţărână sălbăticiunile". Vecinii ziceau despre el că-i un netrebnic şi îl priveau ca pe o haimana vremelnic pripăşită prin partea locului. Vâna şi întindea curse tot anul. Trecea de la un vânat la altul, după anotimp, şi se făcea că de n-ar fi avut calendar tot ar fi ştiut oricând să spună ce lună era, numai „după gustul cocoşilor sălbatici". Asta dovedea, fără îndoială, o deosebită perspicacitate, dar mai dovedea şi un alt lucru mai puţin lăudabil. După lege, vânătoarea cocoşilor sălbatici nu se deschidea decât la cincisprezece septembrie, dar în mod obişnuit Cuddy pornea să-i vâneze chiar şi cu două săptămâni înainte de soroc. Făcea el ce făcea, şi an de an scăpa nepedepsit, ba mai izbutise chiar să-şi dea şi ifose într-un interviu luat de nu ştiu ce gazetă.

Nu trăgea aproape niciodată într-o pasăre aflată în zbor. Prefera să tragă la sigur, dar asta nu era tocmai uşor, atât timp cât copacii mai erau înfrunziţi. Aşa se explică cum de scăpaseră teferi până în ziua aceea cocoşii sălbatici din vâlcea. Temându-se însă că alţi vânători ar putea da peste ei, o pornise să-şi facă rost „de niscai tocană de pasăre". Întrucât nu auzise fâlfâit de aripi când Mama Găinuşă se depărtase în zbor cu cei patru cocoşei ce-i mai rămăseseră, Cuddy îi vârâ în desagă pe cei doi pe care îi doborâse şi se întoarse la coliba lui.

Astfel au aflat puii de cocoş sălbatic că dulăul nu era vulpe şi că de el trebuiau să se ferească altminterea. Totodată li s-a întipărit şi mai adânc în minte vorba străveche: „Ascultarea e viață, neascultarea e moarte”.

Zilele ce mai rămăseseră din luna septembrie, cocoşii le-au petrecut ferindu-se atât din calea vânătorilor, cât şi din calea unora dintre duşmanii lor mai vechi. Continuau să se adăpostească sus pe crengile lungi şi subțiri ale ulmilor, unde frunzişul era mai des. Frunzişul îi apăra de zburătoarele care le erau vrăjmaşe, iar înălțimea îi punea la adăpost de duşmanii de pe pământ. Aveau a se mai teme doar de ursuleţul spălător, însă pasul lui încet, greoi, pe crăcile mlădioase, vestea totdeauna din vreme apropierea lui. Dar frunzele începură să cadă – „fiecare lună, alte bucate şi alți duşmani”. Sosi vremea alunelor şi vremea bufnițelor. În scurtă vreme, datorită bufnițelor tărcate, venite dinspre miazănoapte, numărul răpitoarelor de noapte se îndoi, ba chiar se întrei. Nopțile deveniră mai geroase, iar primejdia ursuleților spălători scăzu. Mama Găinuşă schimbă din nou culcuşul, mutându-se în frunzişul des al unui brad negru.

Un singur pui nesocoti porunca „Criiit, criiit!” Rămase singur pe craca mlădioasă a ulmului, care îşi pierduse aproape toate frunzele, şi fu răpit peste noapte de o buhă mare, cu ochii galbeni, holbați.

Nu mai rămaseră decât mama şi trei pui, dar acum puii erau cât ea de mari, ba unul dintre ei, cel mai vârstnic, cel care se pitise cândva pe aşchie, crescuse chiar mai mare decât ea. Începură să le mijească gulerele. Nu le răsăriseră decât nişte vârfuri,care prevesteau frumoasele gulere ce aveau să apară, dar erau foarte mândri de ele.

Pentru cocoşul sălbatic, gulerul prețuieşte tot atât cât prețuieşte coada pentru păun. Gulerul este frumusețea, mândria cocoşului sălbatic. La găinuşă,gulerul este negru, cu străluciri verzi. La cocoşei, gulerul este mai mare şi mai negru şi are sclipiri verzi mai puternice. Uneori se naşte câte un cocoş sălbatic neobişnuit de mare şi de puternic, al cărui guler nu este doar mai

bogat, dar care, datorită unei curioase mărinimii a naturii, are o culoare roşie-arămie, cu sclipiri violete, verzi şi aurii. Asemenea pasăre nu se poate să nu stârmească admirația oricui dă cu ochii de ea. Înainte de sfârşitul ultimului pătrar al Lunii Ghindei, puiului care se ascunsese cândva pe aşchie şi care nu ieşise niciodată din cuvântul Mamei Găinuşe, îi crescuse un minunat guler de aur şi aramă, căci acest pui avea să fie Guler-Roşu, vestitul cocoş sălbatic din Don Valley.

4

Într-o zi, în Luna Ghindei, adică pe la mijlocul lunii octombrie, membrii familiei se încălzeau cu guşa plină la soare, lângă un buştean de brad,la marginea pajiştii acoperite cu iarbă deasă. Deodată se auzi în depărtare o detunătură. Guler-Roşu, supunându-se unei porniri lăuntrice, sări pe buştean, se plimbă țanțoş în sus şi în jos de-a lungul buşteanului, după care, îmbătat de tăria aerului curat şi sănătos, porni să bată din aripi, duduind sfidător. Apoi, manifestându-şi mai în voie energia, asemenea unui mânz care zburdă pentru a arăta cât de bine se simte, dudui din ce în ce mai tare, până ce se trezi că bătea toaca, şi, încântat de această putere ascunsă pe care şi-o descoperise, izbi iarăşi şi iarăşi aerul cu aripile-i larg desfăcute, până ce pădurile din vecinătate începură să răsune de toaca puternică a cocoşului sălbatic. Frate-său şi soră-sa îl ascultau şi-l priveau cu uimire. Aşişderea îl asculta şi-l privea şi maică-sa, dar din clipa aceea, începu să-i fie oarecum teamă de el.

Pe la începutul lunii noiembrie se iveşte un duşman tainic. Potrivit unei năstruşnice legi a firii, cocoşii sălbatici o iau razna de cum se iveşte luna nouă, în luna noiembrie a primului lor am de viață. Îi cuprinde un dor de ducă nebunesc, şi s-ar tot duce încotro văd cu ochii.. Chiar şi cei mai înțelepți cocoşi sălbatici fac fel de fel de nebunii când vine această lună. Zboară la întâmplare şi uneori, zburând noaptea peste plaiuri, pier tăiați de sârmele de telegraf sau se izbesc de vreun far sau de luminile vreunei locomotive. Când se luminează de ziuă se trezesc

în cele mai neașteptate locuri, în casele oamenilor, prin bălți, cocoțați pe sârmele de telefon într-un mare oraș sau pe catargele vaselor care navighează de-a lungul coastelor. Această frenezie pare a fi rămășița unei de mult uitate deprinderi de a călători iarna spre ținuturi mai calde. Dar această rămășiță are și ceva bun: ea risipește familia, împiedicând încrucișarea între frați și surori, ceea ce ar duce la pieirea neamului lor. În primul an, cocoșii sălbatici o iau razna rău de tot. În al doilea, dorul de ducă se întâmplă să-i cuprindă iar, dar, de obicei, în al treilea am nu se mai manifestă de fel.

De cum văzu că s-au înnegrit boabele viței și că arțarii își scutură podoaba ruginie, mama lui Guler-Roșu își dădu seama că se apropiase vremea dorului de ducă. Nu avea însă altceva de făcut decât să îngrijească de sănătatea puilor și să-i țină prin locurile cele mai liniștite din pădure.

Primul semn s-a arătat când un cârd de gâște sălbatice trecu gâgâind deasupra capului lor, în zbor spre miazăzi. Cocoșeii sălbatici, care nu văzuseră niciodată pajure cu gât atât de lung, s-au speriat. Cum mama lor sta însă liniștită, prinseră curaj și le urmăriră cu curiozitate. Ceva ciudat se petrecu în ei. Să fi fost oare strigătul gâștelor, care răsuna sălbatic în văzduh, sau să fi fost numai o pornire din adâncul firii, care ieșea acum la iveală? Cocoșii cei tineri fură cuprinși de-o ciudată dorință de a se lua după gâștele sălbatice. Urmăriră cu privirea cârdul trâmbițașilor, ce se depărta către miazăzi, și se cocoțară pe ramurile cele mai înalte ca să-l însoțească cu privirea încă și mai departe. Din această clipă, cocoșii sălbatici se schimbară. Luna nouă crescu, intră în al doilea pătrar, iar când ajunse să fie plină, pe cocoși îi păli dorul de ducă. Mica familie se risipi. Chiar și Guler-Roșu, rătăci nopți de-a rândul, zburând fără țel. A zburat către miazăzi, dar, acolo, dând de întinsul fără sfârșit al lacului Ontario, se întoarse din cale; iar când vârcolacii au isprăvit de mâncat luna, Guler-Roșu se afla din nou în vâlceaua Bolbocului Înglodat, dar singur, singur de tot.

Pe măsură ce se aşternea iarna, hrana devenea tot mai rară. Guler-Roşu continua să-şi facă veacul în vâlceaua ştiută şi prin brădetul de pe povârnişurile lui Taylor Hill şi mai departe, fiecare lună aducea alte bucate şi alți dușmani. Luna Dorului de Ducă adusese dor de ducă, singurătate. Luna Zăpezilor aduse fructele roşii ale măceşilor. În sfârşit vemi Luna Viforniței, cu lăstăriş de mesteacăn şi cu viscole care îmbrăcară copacii cu zale de gheață. Abea se mai puteau ține bietele păsări pe cracă,pentru a smulge mugurii înghețați. Ciocul lui Guler-Roşu se toci atât de rău, că şi atunci când îl închidea, mai rămânea puțin căscat în locul unde era încovoiat.Natura îl înzestrase însă cu cele trebuincioase pentru ca să nu lunece pe polei. Pe degetele lui, atât de delicate şi subțirele în septembrie, crescură acum nişte dințişori solzoşi şi ascuțiți, care se tot lungeau pe măsură ce se întețea frigul, aşa că la căderea primei zăpezi Guler-Roşu avea încălțăminte potrivită de iarnă şi colțari. Afară de asta, vremea friguroasă alungase majoritatea şoimilor şi a bufnițelor şi îi împiedica pe duşmanii lui cu patru labe să se mai apropie nevăzuți, aşa că neajunsurile şi foloasele anotimpului îşi țineau oarecum cumpăna.

Zi de zi, zborurile în căutarea hranei îl purtau pe Guler-Roşu tot mai departe. Descoperi şi exploră Rosedale Creek, cu pădurea-i argintie de mesteacăn,apoi locurile acoperite cu viță de vie şi sorb din jurul reşedinței de la Castle Frank şi apoi pădurile de la Chester, care erau pline de peri sălbatici şi împînzite cu iederă de Virginia, încărcată cu ciorchini de bobițe, şi în care sub zăpadă străluceau fructele roşii ale merişorilor cu miros plăcut pătrunzător.

În curând, Guler-Roşu băgă de seamă că, din pricini pe care nu le putea pătrunde, vânătorii nu treceau niciodată dincolo de ulucile înalte care înprejmuiau Castle Frank. De aceea veni să petreacă pe aceste meleaguri, deprinzându-se cu locurile noi şi cu hrana nouă şi devenind tot mai înțelept şi mai frumos.

Era singur, nu mai avea pe nimeni din neamul lui, dar singurătatea nu-l chinuia. Pretutindeni întâlnea pițigoi care țopăiau şi îşi aducea aminte de timpul când pițigoii îi păreau făpturi uriaşe. Ei erau cei mai veseli locuitori ai pădurii. Nici nu se sfârşea bine toamna, şi începeau să cânte vestitul lor refren „Simt primăvara" şi îl tot cântau chiar şi în toiul celor mai cumplite viscole. În cele din urmă, când Luna Foamei – pe care oamenii o numesc februarie – intră în ultimul pătrar, pițigoii porniră să cânte cu îndoită voie bună, vestind oamenilor venirea primăverii, adăugând parcă: „Nu vă spuneam?" Curând alte semne întăriră prevestirea lor. Soarele prinse putere şi topi covorul de zăpadă de pe latura dinspre miazăzi a dealului pe care era aşezat Castle Frank, scoțând la iveală masive de tufe verzi, binemirositoare, de merişor de Canada, ale căror bobițe roşii oferiră o pradă îmbelşugată lui Guler-Roşu. Nu mai era nevoie să se trudească să spargă gheața de pe lăstăriş. Şi încetul cu încetul, ciocul lui îşi reluă forma obişnuită. Foarte curând apăru şi întâiul sturz, care străbătu văzduhul ciripind: „Vine primăvara". Soarele era din ce în ce mai cald, şi într-o bună zi, pe înserat, în Luna Deşteptării, adică în martie, se auzi un croncănit puternic: „Cronc, cronc". Era Pată de Argint, cioara cea falnică, care venea fâlfâind din aripi dinspre miazăzi, în fruntea oştilor sale, vestind solemn: „A venit primăvara".

Natura întreagă parcă încuviința că aşa este şi că începuse Anul Nou al zburătoarelor. Păsările erau sigure de acest lucru,mai ales pentru că aşa le spunea ceva în adâncul făpturii lor. Pițigoii îşi ieşiră din minți; cântau fără încetare: „Acuşi, e primăvară, acuşi! Acuşi, e primăvară, acuşi!" Nu le tăcea gura nicio clipă, de te mirai când aveau vreme să-şi vadă de hrană.

Guler-Roşu se simți plin de avânt şi bucurie. Se urcă pe un buştean şi porni să toace iară şi iară, de duduia valea: „Bum, bum, bum, bumm!" Şi ecourile somnoroase repetau prelung explozia lui de bucurie la venirea primăverii.

Moş Cuddy pricepu că „era rost de un cocoşel sălbatic" şi o porni încet în sus, de-a lungul văii, cu puşca în mână.Dar Guler-Roşu se înălță lin şi zbură, fără a se mai opri, până în valea

Bolbocului Înglodat. Aici se urcă pe buşteanul de pe care bătuse toaca întâia oară în viaţă şi prinse a toca atât de tare, încât la auzul zgomotului un băieţel, care tocmai trecea prin pădure, se sperie şi fugi acasă, pentru a o vesti pe mamă-sa că indienii din pădure porniseră la război, căci le auzise tobele de-a lungul văii.

Oare de ce chiuie flăcăii când sunt fericiţi? De ce or fi suspinând tinerii când sunt singuri? Nici ei nu ştiu să răspundă, aşa cum nici Guler-Roşu nu ştia să spună nici de ce se urca în fiecare zi pe câte o buturugă şi toca de răsuna pădurea, nici de ce se plimba ţanţoş umflându-se în pene, admirându-şi gulerul ca focul, aşa cum tinerii îşi sticlesc giuvaerele în bătaia soarelui, nici de ce începea apoi iară să toace. Care să fi fost pricina acestei ciudate dorinţi de a afla o făptură care să-i admire penajul? Cum se făcea că nu încercase niciodată această dorinţă până a nu răsări pe cer Luna Mâţişorilor?

Şi iară şi iară toca: „Bum, bum – rrrrr! Bum, bum – rrrrr!"

Zi de zi poposea pe buşteanul preferat. Fusese dăruit cu o nouă podoabă: deasupra ochilor săi limpezi şi pătrunzători răsăriseră două creste roşii-trandafirii. Lepădase între timp încălţările greoaie de iarnă. Gulerul devenise şi mai frumos, iar ochii căpătaseră o nouă strălucire. Era o desfătare să-l priveşti cum se plimba ţanţoş la soare. Dar, vai! Se simţea atât de singur! Nu ştia însă să facă nimic decât să-şi verse focul orbeşte, jucând şi tocând mereu. Dar într-o bună zi, pe la începutul veselului mai, când în jurul buşteanului înflorise, ca o dantelă de stele de argint, un şir de liliuţe, după ce tocase şi îşi strigase dorul, şi iară mai tocase, urechea lui fină surprinse un zgomot, zgomotul unui pas uşurel în tufiş. Guler-Roşu aşteptă neclintit. De bună seamă fusese văzut.

Oare era cu putinţă? Da! Colea, în faţa lui, era o făptură minunată – o găinuşă sfioasă, mărunţică. Tulburată, ea căuta un loc să se pitească. Într-o clipă fu lângă ea. Un simţământ nou puse stăpânire pe întreaga lui fiinţă. Îl chinuia o sete arzătoare, iar izvorul răcoritor era chiar în faţa lui. Se umflă în pene şi începu a se roti ca să-şi arate podoabele. Oare de unde

ştia că acestea vor place găinuşei? Îşi desfăcu larg aripile, se aşeză aşa ca penajul să fie în bătaia soarelui, apoi călcând ţanţoş îngână încet nişte sunete duioase, pesemne corespunzătoare „dulcilor nimicuri” pe care obişnuiesc să le şoptească şi alte vieţuitoare, căci îndată după aceea inima găinuşei fu cucerită. Trei zile în şir găinuşa răspunsese toacei cocoşului sălbatic şi venise aci şi-l privise sfioasă de departe, simţindu-se oarecum jignită că Guler-Roşu nu o băgase în seamă, deşi cutezase să vină atât de aproape de el. Aşadar, se prea poate ca zgomotul pe care-l auzise Guler-Roşu să nu fi fost chiar întâmplător. Acum însă găinuşa înclina capul cu blândeţe şi graţie. După ce străbătuse pustiul, călătorul chinuit de sete descoperise în sfârşit izvorul.

Urmară zile însorite, zile de vrajă, în vâlceaua care era atât de îmbietoare, în ciuda numelui ei nu tocmai ispititor. Soarele nu fusese niciodată atât de strălucitor, iar aerul, plin de mireasma brazilor, avea o dulceaţă de vis. Şi mândrul cocoş sălbatic venea în fiecare zi la buşteanul acela, câteodată cu găinuşa, alteori singur, şi cânta şi toca numai aşa, pentru a da glas bucuriei sale de viaţă. Dar de ce venea singur uneori? De ce nu-l însoţea totdeauna mireasa lui cea castanie? Oare de ce, după ce petrecea ceasuri întregi ospătându-se şi hârjonindu-se cu el, găinuşa prindea un moment prielnic pentru a se face nevăzută, şi apoi nu se mai arăta ceasuri de-a rândul sau chiar până a doua zi, când cântecul care se înălţa de pe buştean o vestea că cocoşul o aştepta cu nerăbdare. Era la mijloc o taină a pădurii, pe care Guler-Roşu n-o putea dezlega. Petrecuse din ce în ce mai puţină vreme cu el, în zilele din urmă abia câteva minute, şi iată că într-o bună zi găinuşa nu se mai arătă de fel. Nu se mai arătă nici a doua, nici a treia zi, şi Guler-Roşu, înnebunit, zbura ca fulgerul de colo-colo, apoi se aşeza pe buşteanul lui şi toca o bucată de vreme, apoi o pornea în susul apei şi se lăsa pe alt buştean, pentru ca mai târziu să se avânte peste culme şi să coboare în altă vale, pentru ca de acolo să toace iară şi iară. A patra zi când se lăsă la locul primei lor întâlniri şi o strigă, auzi un zvon ca odinioară şi iată, în tufiş, mireasa lui castanie, cu zece puişori care o urmau piuind.

Guler-Roşu se strecură lângă ea, băgându-i în sperieți pe gâgâlicii cu ochi scânteietori, dar se simți întrucâtva jignit când văzu că puii se bucurau de mai multă trecere ca el. Se împăcă însă curând cu această stare de lucruri, şi de atunci înainte rămase lângă puii lor, purtându-le de grijă, aşa cum tatăl lui nu-i purtase de grijă niciodată.

6

Un tată bun nu este un lucru obişnuit în lumea cocoşilor sălbatici. Găinuşa îşi clădeşte singură cuibul şi clocește şi scoate puii, fără niciun ajutor. Ba chiar ascunde cuibul de ochii tatălui, întâlnindu-se cu el numai la buşteanul lui favorit şi prin părțile unde îşi găsesc hrană sau, uneori la baia de praf, care este locul de adunare al cocoşilor sălbatici.

După ce ieşiră puii, gândul găinuşei fu numai la ei, dându-l pradă uitării pe falnicul lor părinte. După trei zile însă puii crescuseră zdraveni, aşa că la chemarea cocoşului găinuşa porni cu puii după ea.

Unii cocoşi sălbatici nici nu se uită la puii lor, dar Guler-Roşu sări deândată să-i ajute găinuşei la creşterea puilor. Puii învățaseră să mănânce şi să bea, aşa cum îîvățase cândva şi tatăl lor, şi erau în stare să se mişte țopăind în urma găinuşei care le deschidea drumul, în timp ce tatăl se-nvârtea primprejur sau rămânea departe, în urmă.

A doua zi, pe când coborau unii după alții povârnişul, în drum spre izvor, ca un lung şirag de mărgele încheiat cu câte o mărgea mare la fiecare capăt, o veveriță scoase capul de după trunchiul unui brad, urmărind cu luare-aminte alaiul gâgâlicilor. Cel mai mititel se răzlețise, rămânând hăt-departe înapoi. Pe Guler-Roşu, care îşi curăța penele pe un buştean înalt, la oarecare distanță îndărăt, veverița nu-l văzuse. Aţâțată de împrejurările care se arătau prielnice, veverița fu cuprinsă de o poftă sălbatică şi, cu gând ucigaş, se năpusti asupra puiului care se răzlețise. Până să fi prins de veste Mama Găinuşă ar fi fost prea târziu. Guler-Roşu o zări însă la timp. Zbură drept asupra ucigaşului cu blana roşcată. Singurele arme ale lui Guler-

Roşu erau aripile; ce straşnice lovituri putea da cu ele! Izbi veverița în plin, în punctul cel mai sensibil, peste vârful botului, dând-o peste cap. Cu pas şovăitor, veverița se târâ în tufişul în care plănuise să-şi mănânce prada şi căzu horcăind, în timp ce de pe bot i se prelingeau picături roşii de sânge. Cocoşul şi găinuşa o lăsară în tufiş şi-şi văzură de drum. Ei n-au avut cum să afle ce s-a întâmplat mai apoi cu veverița aceea. De atunci însă nu le-a mai ieşit în cale niciodată.

Familia merse mai departe spre izvor, dar tocmai trecuse pe acolo o vacă şi lăsase urme adânci în argila nisipoasă. Unul dintre pui căzu într-o asemenea adâncitură şi, văzând că nu mai poate ieşi, începu să piuie jalnic. Grea cumpănă. Nici cocoşul nici găinuşa nu ştiau ce să facă, dar iată că tot frământându-se aşa, fără rost, în jurul gropiței, malul nisipos se surpă şi, prăvălindu-se, formă o pantă dulce, pe care puiul o urcă iute, alergând să se înghesuie lângă frățiorii lui, sub coada măicuței.

Măicuța lor era de culoare castanie, vioaie, măruntă la trup, dar ageră la minte şi înzestrată cu simțuri ascuțite. Zi şi noapte purta de grijă puilor ei dragi. Cât de mândră mai cloncănea, păşind pe sub bolțile înalte ale pădurii, urmată de puişorii ei gingaşi! Cum îşi mai rotea coada castanie, pentru a le face mai multă umbră! Şi niciodată nu şovăia în fața niciunui duşman, fiind totdeauna gata de luptă sau de zbor, după cum i se părea mai potrivit pentru apărarea puilor ei.

Puii încă nu ştiau să zboare, când se întâlniră întâia dată cu moş Cuddy. Era abia prin iunie; totuşi el ieşise la vânat. O apucase pieptiş prin cea de a treia vâlcea, şi javra lui, tot gonind înainte, ajunse atât de aproape de locul unde se afla familia cocoşului sălbatic, încât Guler-Roşu se repezi să-l întâmpine şi, folosind un vechi şiretlic, care nu dă greş niciodată, îl amăgi, făcându-l să-l urmărească nebuneşte până departe în jos, pe Don Valley.

Cuddy însă nimeri din întâmplare în partea în care se ațineau Mama Găinuşă şi puii. Găinuşa, după ce porunci puilor: „Cîrrr, cîrrr!” (Pitulați-vă, pitulați-vă!), ieşi în calea omului pentru a-l

amăgi, aşa cum Guler-Roşu amăgise câinele. Însufleţită de dragostea ei de mamă şi cunoscând temeinic tainele pădurii, găinuşa se strecură iute, fără a face niciun zgomot, până aproape de Cuddy, pentru ca deodată să-i sară drept în faţă, fâlfâind din aripi, şi să se prăbuşească apoi pe covorul de frunze, prefăcându-se că ar fi rănită. O clipă, braconierul se lăsă amăgit. Dar după ce pasărea gemu la picioarele lui şi începu să se depărteze încet târâş, târâind o aripă, pricepu că nu era vorba decât de un şiretlic, pentru a-l abate de lângă puii ei, şi îi trase o lovitură zdravănă cu bâtul. Găinuşa însă era sprintenă, se feri din calea loviturii târându-se în dosul unui copăcel, unde din nou începu să se zbată ca lovită de moarte. Părea atât de neputincioasă,încât Cuddy încercă încă o dată s-o croiască cu bâtul. Ea evită la timp lovitura. Urmărind însă cu curaj şi încăpăţânare scopul de a-l abate de la puişorii ei, se mai aruncă o dată la picioarele lui, lovind ţărâna cu pieptul şi gemând, parcă pentru a cere îndurare. Cuddy, după ce mai făcu o încercare zadarnică de a o izbi cu bâtul, puse mâna pe puşcă şi slobozi asupra ei o încărcătură care ar fi fost de ajuns să ucidă un urs. Trupul îndrăzneţei şi devotatei găinuşe nu mai era acum decât o zdreanţă însângerată, care abia mai zvâcnea.

Neomenosul Cuddy ştia că puii trebuiau să se afle pitulaţi prin apropiere şi porni în căutarea lor.Însă niciunul nu se mişca şi nu piuia, aşa că nu văzu nici urmă de pui. Dar tot tropăind încoace şi încolo, Cuddy călcă de câteva ori cu ciubotele lui grele peste ascunzişul lor, strivind fără să ştie o mare parte dintre bieţii pui, care au pătimit în tăcere.

Guler-Roşu, izbutind să-l abată pe câinele cel galben până departe în josul văii, se întoarse acum la locul unde lăsase găinuşa. Ucigaşul adunase de pe jos rămăşiţele găinuşei, pentru a le arunca javrei sale, şi plecase. Răscolind locul, Guler-Roşu găsi urme de sânge şi pene,pene castanii de ale găinuşei, risipite primprejur, şi înţelese acum detunătura pe care o auzise.

Cine ar putea descrie înfiorarea şi jalea încercate de Guler-Roşu? Semnele exterioare au fost puţine. Câteva minute rămase mut, cu privirea ţintită spre locul acela, copleşit, obosit. Apoi, amintindu-şi de bieţii pui, se învioră subit.Dădu fuga la ascunzişul lor şi strigă: „C-riit! C-

riit!” Oare au mai auzit toți puii această chemare fermecată? Nu. Nu răspunseră decât ceva mai mult de jumătate din numărul lor. Şase gâgâlici deschiseră largi ochişorii scânteietori, apoi se ridicară şi alergară către el. Trupuşoarele plăpânde ale celorlalți patru pui zăceau strivite în țărână. Guler-Roşu îi mai strigă de câteva ori, ca să se încredințeze că cei şase pui erau singurii care rămăseseră în viață. Apoi se depărtă cu ei de locul acela înfricoşător şi îi duse departe, departe, în susul şuvoiului, într-un loc unde gardurile de sârmă ghimpată şi desişurile de ciulini ofereau un adăpost, e drept mai puțin plăcut, dar mai sigur.

Aici puii crescură mari, fiind dăscăliți de tatăl lor, aşa cum acesta, la rândul lui, fusese dăscălit de maică-sa. Experiența pe care o avea Guler-Roşu îi înlesni simțitor această sarcină. Cunoscând atât de bine împrejurimile şi locurile de hrană, şi pricepându-se de minune să facă față primejdiilor care pândesc la tot pasul viața cocoşilor sălbatici, el izbuti să intre în toamnă cu toți puii teferi.

Crescură mari şi puternici, şi când veni Luna Vânătorului ei alcătuiau o familie mândră, şase cocoşei mărişori, în frunte cu Guler-Roşu,falnic în haina lui de pene arămii, strălucitoare.

Toată vara, după moartea găinuşei sale, Guler-Roşu nu mai tocase. Pentru cocoşul sălbatic, însă, toaca este cum e cântecul pentru ciocârlie. Pe lângă că este cântecul lui de iubire, toaca este şi o revărsare de bucurie şi sănătate. După ce trecu vremea năpârlirii şi după ce hrana îmbelşugată şi vremea senină a lunii septembrie i-au reânnoit penajul încântător şi i-au dat puteri noi, Guler-Roşu se învioră, şi într-o zi, aflându-se lângă buşteanul de altădată, sări deodată pe buştean şi începu să toace iară şi iară.

De atunci toca adeseori. Puii fie că şedeau toți roată în jurul lui, fie că vreunul, care moştenise ceva din vrednicia tatălui, se urca şi el pe un butuc sau pe un bolovan din apropiere şi bătea aerul cu aripile, tocând de duduia pădurea.

Veni apoi vremea boabelor celor negre ale viței sălbatice, şi se ivi pe cer Luna Dorului de Ducă. Dar puii lui Guler-Roşu erau zdraveni. Fiind sănătoşi la trup erau şi sănătoşi la minte.

De aceea, deşi au fost cuprinşi şi ei de dorul de a pleca, acesta nu îi ținu decât vreo săptămână şi doar trei dintre pui nu se mai întoarseră.

Pe Guler-Roşu şi pe cei trei pui rămaşi cu el prima zăpadă îi găsi în vâlcea. Viscolea uşor, cu fulgi mari, şi deoarece nu era frig, cocoşii înnoptară ghemuiți sub ramurile joase şi întinse ale unui cedru. A doua zi însă, viscolul se înteți, se lăsă ger mare şi vântul începu să ridice nămeți de zăpadă. Pe înserat ninsoarea încetă, dar întrucât gerul se înăsprise Guler-Roşu se cocoță cu ai lui pe un mesteacăn, sub care vântul clădise un troian de zăpadă şi de acolo se afundă în zăpada moale. Puii îi urmară pilda îndată. Vântul cernu apoi fulgi albi peste cuiburile lor de zăpadă, şi astfel, înveliți într-un aşternut imaculat, cocoşii dormiră cât se poate de bine, zăpada fiind o plapumă caldă, care lasă să treacă aerul necesar respirației. Dimineața, când s-au deşteptat, fiecare cocoşel s-a aflat în fața unui sloi de gheață, format de răsuflarea lui caldă, însă când Guler-Roşu dădu porunca: „Criit, criit, criit!" (Hai, copii, hai, copii, zburați!), cocoşeii se răsuciră puțin şi, ocolind obstacolul, ieşiră la lumină.

Pentru ei, aceasta a fost întâia noapte petrecută într-un troian de zăpadă. Pentru Guler-Roşu însă nu era ceva nou. Noaptea următoare se cuibăriră iară în patul de zăpadă, şi vântul de miazănoapte îi înveli din nou cu fulgi albi. Vremea se schimbă însă. Vântul porni a bate de la răsărit. Fulgii de zăpadă se transformară în măzăriche şi apoi începu să dea zloată. Totul se îmbrăcă într-o haină de gheață, iar dimineața,când au vrut să-şi părăsească cuiburile, s-au trezit îngropați sub o carapace de gheață groasă, neânduplecată.

Dedesubt, zăpada era moale. Guler-Roşu săpă o galerie şi căută să iasă în alt loc, dar şi acolo se izbi de stratul alb şi tare pe care nu-l putea străpunge. Zadarnic ciocănea şi se zbătea, nu făcea nicio ispravă, alegându-se doar cu capul şi aripile zdrelite. Viața lui fusese împletită din bucurii intense şi suferințe copleşitoare, şi nu odată se văzuse încolțit pe neaşteptate de grele primejdii. Dar pe măsură ce treceau ceasurile şi simțea cum treptat îl părăsesc puterile, fără ca să se arate vreo scăpare, această nouă încercare i se păru cea mai grea din câte trăise. Auzea

cum se zbăteau puii, şi din când în când îi auzea chemându-l într-ajutor cu piuitul lor jalnic, prelung „p-i-i-i-i-i-t, p-i-i-i-i-i-t”.

Erau la adăpost de mulți duşmani, dar nu erau la adăpost de chinurile crâncene ale foamei, şi la lăsarea nopții, osteniți de muncă zadarnică şi sfârşiți de foame, bieții cocoşi sălbatici, prinşi în temnița de gheață, fură cuprinşi de o deznădejde mută. La început le fusese frică, nu cumva să vină cumătra vulpe să-i găsească aici, la cheremul ei. A doua noapte însă nu s-au mai sinchisit de vulpe, ba chiar ar fi dorit să vină odată, să spargă coaja de gheață şi să le dea măcar putința de a lupta pentru a-şi apăra viața.

Totuşi când auziră vulpea trecând cu pas grăbit peste troianul înghețat, adânca lor dragoste de viață se trezi în ei şi tăcură chitic până se depărtă.Ziua următoare a fost viscol cumplit. Vântul de miazănoapte biciuia armăsarii de zăpadă care goneau şuierând peste fața pământului alb, scuturând şi fâlfâind coamele lor de nea şi răscolind zăpada în calea lor. Zăpada zgrunțuroasă, pe care vântul o alunga neâncetat, părea că macină scoarța de gheață, pentru că sub scoarță se făcea tot mai multă lumină. Guler-Roşu ciocănise şi ciocănise stratul de gheață ziua întreagă, de-şi tocise clonțul şi-l durea capul. Cu toate acestea, la asfințit i se păru că nu înaintase nici măcar o şchioapă. Noaptea trecu la fel ca şi celelalte, cu singura deosebire că vulpea nu se mai abătu pe acolo. În zori, Guler-Roşu reâncepu să ciocănească, dar slab de tot. Glasul şi ciocănitul celorlalți nu se mai auzeau. Când se lumină îşi dădu seama că, datorită strădaniilor sale îndelungate, deasupra capului său apăruse o pată mai luminoasă în zăpadă. Continuă să ciocănească încet. Afară, armăsarii viforniței nu se odihniră toată ziua, iar coaja de gheață începu să se subțieze sub copitele lor. În cele din urmă, după-amiază Guler-Roşu răzbi afară cu ciocul. Această izbândă îi dădu puteri noi. Ciocăni mai departe şi puțin înainte de apusul soarelui, gaura pe care o făcuse era atât de mare, că putea să-şi scoată capul, gâtul şi ninunatul lui guler. Umerii nu-i putea scoate încă, pentru că erau prea lați. Dar acum putea lovi de sus în jos, şi lovea cu putere împătrită. Crusta de gheață se sfărâmă şi, peste câteva clipe, Guler-

Roşu sări afară din temnița lui de gheață. Era din nou liber. Dar ce se întâmplase cu puii? Guler-Roşu zbură pe un dâmb din apropiere, îmbucă în grabă câteva boabe de măceş pentru a-şi potoli foamea care-l rodea, după care se întoarse la temnița de zăpadă şi începu să cloncănească şi să bată cu picioarele. Primi un singur răspuns, un slab „p-i-i-t, p-i-i-t". Râcâind crusta zgrunțuroasă cu ghearele-i ascuțite, o străpunse curând. Din gaură ieşi târându-se sleit de puteri Coadă-Cenuşie. Atât. Ceilalți nu răspundeau, erau pierduți cine ştie unde, în troianul de zăpadă. Fu silit să-i părăsească. Primăvara, când se topi zăpada, trupurile lor ieşiră la iveală, dar nu mai erau decât pene şi oase.

7

Trecu vreme, nu glumă, până ce Guler-Roşu şi Coadă-Cenuşie să-şi recapete puterile. Hrana îmbelşugată şi odihna sunt însă leacuri care vindecă fără greş orice boală şi într-o zi liniştită şi senină, cam îm toiul iernii, Guler-Roşu simți iară ca altădată imboldul de a se cocoța pe buşteanul acela, pentru a bate toaca. Dar fie că auzise toaca, fie că văzuse urmele lor pe zăpada ce se aşternuse pretutindeni, Cuddy prinsese de veste că erau cocoşi sălbatici prin partea locului. Şi mereu dădea târcoale prin vâlcea cu dulăul şi puşca, năzuind să-i împuşte. Cocoşii îl cunoşteau de mult, dar cu timpul ajunsese şi Cuddy să-i cunoască pe ei. Faima cocoşului celui mare, cu guler roşu ca arama, se răspândise în toată valea. În Luna Vânătorului nu puțini au fost aceia care, la fel ca netrebnicul care odinioară căutase să-şi făurească un renume punând foc minunii din Efes, au încercat să ucidă acest minunat cocoş sălbatic. Dar Guler-Roşu cunoştea temeinic meşteşugul pădurii. Ştia unde să se ascundă şi ştia când să se ridice în zbor lin şi când să aştepte pitulat până trecea duşmanul, pentru ca apoi să se înalțe îndată, fâlfâind zgomotos din aripi, şi să se depărteze la adăpostul trunchiului vreunui copac uriaş.

Cuddy însă urmărea fără preget cocoşul cu guler roşu. În mai multe rânduri a tras după el de departe, dar nimerise întotdeauna fie într-un copac, fie într-un desiş, şi Guler-Roşu scăpase teafăr şi continua să toace şi să se bucure de viaţă.

Când veni iară Luna Zăpezii, el se mută cu Coadă-Cenuşie în pădurile de lângă Castle Frank, unde se găsea hrană din belşug şi unde erau numeroşi copaci bătrâni. Acolo, pe coasta dinspre răsărit, înconjurat de brazi negri scunzi, se înălţa un pin falnic. Trunchiul pinului era gros de vreo şase picioare, iar partea de jos a coroanei lui făcea umbră copacilor dimprejur.

Primăvara, vârful acestui pin era locul de întâlnire preferat al perechilor de gaiţe albastre. În zilele calde de primăvară, aici sus, unde nu-l poate ajunge puşca, mirele cântă şi joacă în faţa miresei sale, îşi umflă penele-i albastre strălucitoare, şi ciripeşte încet cele mai dulci cântări din lumea basmelor, atât de încet, că nu este auzit decât de mireasa lui, din care pricină cărţile nici nu pomenesc de aceste minunate cântări.

Pentru Guler-Roşu, care împreună cu singurul său pui trăia prin partea locului, acest pin uriaş avea o deosebită importanţă. Pe el însă îl interesa nu vârful, ci partea de jos a trunchiului. Spaţiile dintre brazii cei negri şi scunzi care-l înconjurau erau acoperite cu iederă şi merişor, la adăpostul cărora cocoşii sălbatici puteau, nesupăraţi de nimeni, să râcâie zăpada pentru a dezgropa ghindele negre atât de dulci. Era un loc de hrană cum nu se poate mai bun, căci, ori de câte ori vânătorul venea asupra lor, era lesne să se strecoare nevăzuţi printre brazii cei negri până la pinul cel mare şi apoi, la adăpostul lui, să se înalţe şi să se depărteze bătând din aripi, batjocoritor. În luna în care legea îngăduie să se vâneze păsări, pinul cel uriaş salvă viaţa cocoşilor cel puţin de vreo douăsprezece ori. Dar Cuddy, dibăcind obiceiul cocoşilor, le întinse o cursă. Se furişă suub un dâmb şi, ascuns acolo, îşi aşteptă tovarăşul de vânătoare pe care îl trimisese să înconjoare măgura numită Sugar Loaf, pentru ca apoi să gonească păsările în partea lui. Tovarăşul pătrunse tropăind în desişul nu prea înalt, în care Guler-Roşu şi Coadă-Cenuşie scormoneau de zor după hrană. Dar mult înainte ca vânătorul să-i fi zărit,

Guler-Roşu şi dăduse încet semnalul de alarmă „rrrrrr” (primejdie) şi o pornise iute înspre pinul cel mare, pentru ca la nevoie să se poată înălța în zbor. Pe neaşteptate, Coadă-Cenuşie, care scurma ceva mai la deal, descoperi în apropiere un al doilea duşman, javra cea galbenă, care venea drept asupra ei. Din locul în care se afla, Guler-Roşu nu putea să vadă câinele, din pricina tufişurilor şi Coadă-Cenuşie fu cuprins de îngrijorare.

„Cuiit! Cuiit!” (Zboară! Zboară!) strigă, pornind-o repede devale. „Cuiit, crrr!” (P-aici, pitulează-te!) porunci Guler-Roşu cu sânge rece, căci ştia că vânătorul putea trage în orice clipă. Ajunse la picioarele pinului şi oprindu-se acolo o clipă, pentru a mai porunci o dată lui Coadă-Cenuşie: „P-aici, p-aici”, auzi un foşnet uşor sub dâmbul din față. Ghici îndată cursa ce-i fusese întinsă. Urmă strigătul de spaimă dat de Coadă-Cenuşie, în clipa când javra se năpusti asupra ei. Pasărea se înălță în văzduh şi, ocolind de aproape copacul protector, ieşi din bătaia puştii vânătorului şi apoi se avântă la loc deschis, plocon în mâinile ticălosului care pândea sub dâmb.

Fâlfâindu-şi aripile, ninunata făptură ce era Coadă-Cenuşie, se înălță tot mai sus.

Pac, o detunătură, şi se prăbuşi. Zdrobită şi însângerată, căzu pe zăpadă, fără viață.

Guler-Roşu se găsea încolțit din toate părțile. Să se înalțe era primejdios. De aceea se făcu mic şi se pitulă. Javra se apropie până la mai puțin de zece paşi, iar străinul, îndreptându-se spre Cuddy, trecu la cinci paşi de el, dar Guler-Roşu nu se clinti din loc decât în clipa în care putu să se furişeze în dosul trunchiului, scăpând de urmărirea amândurora. Apoi se înălță nevătămat şi se îndreptă în zbor spre vâlceaua singuratică de sub Taylor Hill.

Puşca ucigaşă îi doborâse unul câte unul pe toți ai săi, şi acum rămăsese iară singur. Luna Zăpezilor trecu încet. În acest răstimp, Guler-Roşu a fost de câteva ori la un pas de moarte. Fiind ştiut că era singurul care mai supraviețuia din neamul său, îl urmăreau fără preget, din care pricină ajunsese din ce în ce mai bănuitor.

În cele din urmă se dovedi lămurit că încercările de a-l doborâ erau zadarnice. Când crescură nămeții şi se mai împuțină hrana, Cuddy urzi un nou vicleşug. Aşeză un şir de lațuri în lungul şi în latul singurului loc unde Guler-Roşu mai putea găsi hrană în Luna Viforniței. Iepurele, care era vechi prieten al cocoşului, tăia cu dinții lui ascuțiți mare parte din aceste lațuri, dar tot mai rămaseră câteva neretezate, şi Guler-Roşu, în timp ce privea în văzduh, urmărind un punct îndepărtat ce-i părea că ar putea fi un şoim, călcă drept într-unul din lațuri şi într-o clipită fu săltat în aer, începând să se bălăbănească spânzurat de picior. Sfâşiat de o durere crâncenă, fâlfâind mereu aripile lui mari şi puternice şi făcând sforțări zadarnice ca să scape, Guler-Roşu rămase atârnat ziua întreagă. Trecu ziua, trecu şi noaptea. Chinul devenea tot mai greu. Ajunse să nu mai dorească altceva decât moartea. Dar nu veni nimeni. Se iviră zorile, apoi se lumină de-a binelea şi el tot mai era spânzurat, sfârşindu-se cu încetul; tăria şi puterea lui nu-i mai foloseau la nimic, dimpotrivă, îi prelungeau suferința. Se lăsă din nou beznă. Când în cele din urmă, pe la mijlocul nopții, atrasă de zvâcnirile neputincioase ale păsării muribunde, o buhă moțată veni şi îi curmă chinul, buha săvârşi o faptă cu adevărat bună.

Pe vale, vântul sufla năprasnic dinspre miazănoapte. Armăsarii albi de zăpadă goneau peste gheața zgrunțuroasă, peste câmpiile din Don Valley, peste mlaştină, în direcția lacului. Armăsarii erau albi, pentru că trupul lor era trup de zăpadă viscolită. Dar armăsarii purtau cu ei pene întunecate, răzlețe, penele care alcătuiseră cândva faimosul guler de culoarea curcubeului al cocoşului sălbatic din Don Valley. În noaptea aceea, vântul de iarnă purtă aceste pene departe, departe spre miazăzi, peste fața frământată de valuri a lacului întunecat, aşa cum mai zburaseră cândva în beznă peste lac în timpul rătăcirilor din Luna Dorului de Ducă. Acum însă vântul le-a dus, le-a tot dus, până ce valurile au înghițit ultimele rămăşițe ale celui din urmă cocoş sălbatic din Don Valley.

Acum, niciun cocoş sălbatic nu mai poposeşte la Castle Frank. Păsărilor din partea locului le pare rău că nu le mai este dat să audă măreața cântare cu care cocoşii întâmpină venirea

primăverii, iar buşteanul de pin din valea Bolbocului Înglodat, de pe care tocau cândva cocoşii, a rămas tăcut şi părăsit şi, încet, încet, a fost mâncat de vreme.

Explicarea cuvintelor

Cleiță – mic arbust veninos, care creşte în pădurile de munte; fructele cleiței sunt nişte boabe roşii, de mărimea bobului de mazăre. (nota Traducătorului)

Toronto – oraş în Canada, capitala provinciei Ontario (n. T.)

Ursulețul spălător (ratonul) – animal carnivor, care trăieşte în America de Nord; obişnuieşte să-şi spele prada înainte de a o mânca (n. T.)

Bradul negru de Canada – arbore din familia coniferelor; creşte în părțile de nord ale Americii de Nord, atinge douăzeci-treizeci m înălțime. (n. T.)

Liliuță – plantă cu flori albe, creşte prin poienile pădurilor. (n. T.)

Braconier – cel care vânează sau pescuieşte ilegal, fără permis. (n. T.)

„Minunea din Efes” – aluzie la Erostrat din Efes care, pentru a deveni vestit, a pus foc templului Dianei din Efes, cetate grecească din Asia Mică, templu care rea socotit ca a fi una din cele şapte minuni ale lumii. (n. T.)

Ureche-Zdrențuită

Povestea unui iepure

Ureche-Zdrențuită era numele unui pui de iepure. Fusese poreclit astfel pentru că avea o ureche sfâşiată, semn şi amintire cu care se alesese din prima lui aventură.

Trăia în împrejurimile bălții de pe locul lui Olifant, împreună cu maică-sa, iepuroaica Molly. Acolo l-am cunoscut şi tot acolo, prin fel şi fel de mijloace, am cules toate mărturiile mărunte, fărâmele de adevăr, care, în cele din urmă, mi-au îngăduit să scriu această povestire.

S-ar putea ca cei care nu cunosc animalele să creadă că în această povestire eu le-aş fi împrumutat trăsături omeneşti pe care nu le au. Sunt însă sigur că cei care s-au apropiat îndeajuns de viața animalelor, ca să le poată pătrunde întrucâtva deprinderile, nu vor împărtăşi această părere.

E drept că iepurii nu vorbesc aşa cum vorbim noi oamenii, dar ei au totuşi posibilitatea de a se înțelege între ei printr-un sistem de sunete, semne, mirosuri, atingeri cu mustățile, mişcări şi gesturi care îndeplinesc rosturile vorbirii. În legătură cu aceasta trebuie să precizez că, deşi în cursul povestirii am introdus pe alocuri şi câte o traducere liberă din limba iepurească în limba noastră, a oamenilor, nu am adăugat nimic de la mine.

1

Iarba înaltă şi deasă ce creştea în jurul bălții sta aplecată, ascunzând culcuşul moale în care maică-sa îl pitise pe Ureche-Zdrențuită. Îl învelise bine în aşternut şi, ca totdeauna înainte de plecare, îi mai repetase o dată povața obişnuită: „Orice s-ar întâmpla, stai ascuns şi taci chitic!...”

Deşi ghemuit în culcuş, Ureche-Zdrențuită era treaz, şi ochii săi scânteietori priveau în sus, la acea părticică a micului univers de verdeață ce se vedea de acolo. Undeva pe aproape, doi hoți ştiuți de toată lumea, o gaiță albastră şi o veveriță roşcată, începură să se sfădească în gura mare, învinuindu-se reciproc de furtişag, ba la un moment dat gâlceava lor se mută chiar deasupra tufei care-l adăpostea pe vătui. O pitulice galbenă se repezi în zbor să prindă un fluture azuriu şi-l înhăță la o şchioapăde botişorul iepuraşului. O buburuză roşie cu puncte

negre, care-şi legăna alene antenele îngroşate la capete, sui până în vârful unui fir de iarbă, coborâ apoi de-a lungul altui fir, iar în cele din urmă trecu de-a curmezişul peste culcuşul lui Ureche-Zdrenţuită, şi i se plimbă pe faţă fără ca el să se clintească, fără ca el să clipească măcar o dată. Deşi născut şi crescut în împrejurimile bălţii,

După un răstimp auzi un foşnet neobişnuit în tufişul vecin. Era un foşnet straniu, neântrerupt, dar cu toate că se auzea când dintr-o parte, când din alta, şi cu toate că se apropia neâncetat, acest foşnet nu era însoţit de zgomot de paşi. Deşi născut şi crescut în împrejurimile bălţii (tocmai împlinise trei săptămâni), Ureche-Zdrenţuită nu mai auzise niciodată un foşnet asemănător. Firește, era cât se poate de curios să vadă ce foşnea aşa. Îl povăţuise maică-sa să stea ascuns, dar povaţa ei nu era decât pentru caz de primejdie, iar foşnetul acesta ciudat, de vreme ce nu era însoţit de zgomot de paşi, nu putea, de bună seamă, să fie legat de vreo primejdie.

Auzi foşnetul undeva foarte aproape, apoi dinspre dreapta şi apoi dindărăt, după aceea i se păru că se depărta. Ureche-Zdrenţuită se socotea isteţ. Nu mai era un copil; trebuia neapărat să afle pricina. Plinuţ la trup, se ridică binişor pe lăbuţele-i scurte şi flocoase şi, înălţându-şi căpşorul rotund afară din culcuş, cercetă împrejurimile. Nu se mai auzea niciun zgomot, căci, de cum apucase să se mişte, foşnetul încetase. Întrucât nici de văzut nu se vedea nimic făcu un pas înainte şi, ieşind la loc deschis, se trezi în faţa unei năpârci negre, uriaşe. „Mămico!”, Răcni el cuprins de spaimă, când văzu şarpele repezindu-se asupra lui, şi dădu să fugă, încordându-şi toată puterea lăbuţelor.

Dar, într-o clipită, năpârca îl şi înhăţase de ureche. După ce se încolăci iute în jurul prăzii, năpârca începu să măsoare cu privirea ei rece pe micuţul vătui cu care avea să se ospăteze. „Mă-mi-co, mă-mi-co!” gemu bietul Ureche-Zdrenţuită, în timp ce neânduplecata dihanie se pregătea să-l sugrume. Şi foarte curând gemetele vătuiului ar fi contenit, de n-ar fi venit în goana mare iepuroaica, din pădure. Nu mai era micuţa Molly, care se speria şi de-o umbră; în

inima ei ardea dragostea de mamă. Gemetele puiului îi insuflaseră o vitejie fără seamăn şi, hop! Iată că Molly țâşni drept peste respingătoarea reptilă. Şi, buf! O lovi straşnic cu ascuțişul ghearelor dindărăt, atât de straşnic încât, de durere, năpârca începu să se zvârcolească, şuierând mânioasă. „Mă-mi-co!”, mai gemu o dată, abia auzit, iepuraşul. Şi mama se întoarse şi sări iară şi iară peste şarpe, izbindu-l de fiecare dată tot mai vârtos, tot mai crâncen, până ce nesuferita dihanie lăsă din colți urechea iepuraşului, ca să o poată muşca pe iepuroaica ce sărea peste el. Dar în zadar. De câte ori încerca s-o muşte, nu reuşea să apuce decât un smoc de păr. Între timp, urmele crâncenelor lovituri date de Molly începură să se vadă. Platoşa solzoasă a năpârcii negre era sfâşiată.

Simțind că viața îi e în primejdie, năpârca slăbi strânsoarea şi îşi adună toate forțele, pentru a se năpusti din nou la atac. Atunci, iepuraşul izbuti să se smulgă din laț şi gâfâind foarte înspăimântat se refugie în lăstăriş. Era teafăr afară doar că urechea stângă îi fusese făcută ferfeniță de colții înfricoşătoarei năpârci.

Molly îşi atinsese scopul. Întrucât ideea de a lupta pentru glorie sau răzbunare îi era străină, iepuroaica o zbughi spre adâncul pădurii. Urmată de micuțul iepuraş, care se ținea după coada ei albă ca neaua, Molly nu se opri decât când ajunse într-un colțişor ferit, la marginea bălții.

2

Locul lui moş Olifant era un loc accidentat, acoperit de un crâng plin de mărăcini, şi avea la mijloc o baltă mocirloasă, prin care trecea o gârlă. Ici, colo se mai afla în picioare câte un copac bătrân, uscat, rămăşiță din pădurea de altădată, iar pe alocuri putrezeau, năpădite de lăstăriş, cioturile unor copaci încă şi mai bătrâni. Malurile bălții erau străjuite de sălcii şi acoperite de rogoz, de care se feresc deopotrivă şi pisicile şi caii, dar în care cornutele se bagă fără teamă. Locurile uscate erau împânzite cu măceşi şi copaci tineri. Iar prin părțile mai depărtate de baltă, prin părțile dinspre ogoare, creşteau brazi tineri şi voinici, pe trunchiurile

cărora se prelingeau râuri de răşină. Acele lor, atât cele verzi, cât şi cele uscate, căzute la pământ, umpleau văzduhul cu o mireasmă pe care trecătorii o sorbeau cu nesaţ. Această mireasmă înnăbuşea însă fără milă pe bieţii puieţi ce luptau pentru o părticică din hrana pe care brazii cei mari o trăgeau din frunzişul veşted şi din gunoaiele de la picioarele lor.

Până departe, de jur împrejur, se întindeau ogoare netede. Ele nu erau străbătute de altă sălbăticiune decât de o vulpe vicleană şi cumplită, care din nenorocire îşi avea vizuina prea aproape. Locuitorii de căpetenie ai locurilor din jurul bălţii erau Molly şi Ureche-Zdrenţuită. Vecinii cei mai apropiaţi locuiau hăt, departe, iar rude apropiate nu aveau, căci pieriseră toate. Părţile acestea erau moşia lor, aici îşi făceau veacul şi aici şi-a primit Ureche-Zdrenţuită învăţămintele datorită cărora a izbândit în viaţă.

Molly era o mamă de ispravă şi i-a dat o creştere deosebit de îngrijită. Primul lucru pe care Ureche-Zdrenţuită l-a învăţat de la ea a fost: „trebuie să stai ascuns şi să taci chitic". Păţania cu năpârca îi dovedise cât era de înţeleaptă această povaţă. Ureche-Zdrenţuită n-a uitat niciodată această păţanie; după aceea n-a mai ieşit din vorba mamei, şi pentru că era ascultător şi-a însuşit mult mai lesne celelalte poveţe.

Al doilea lucru pe care l-a învăţat Ureche-Zdrenţuită a fost meşteşugul „încremenirii". Meşteşugul acesta, care de fapt decurge din prima învăţătură, Ureche-Zdrenţuită l-a învăţat de cum a început să umble.

„A încremeni" înseamnă a sta ca o stană de piatră. Cum zăreşte un duşman pe aproape, un iepure muştruluit cum se cuvine îşi lasă baltă treburile, oricare ar fi ele şi nu mai face nicio mişcare, încremeneşte în poziţia în care se găseşte, deoarece vietăţile care trăiesc în pădure, fiind de culoarea lucrurilor înconjurătoare, nu pot fi văzute decât atunci când se mişcă. Ori de câte ori se întâmplă să see întâlnească doi duşmani, acela dintre ei care-l zăreşte mai întâi pe celălalt poate să scape neobservat, folosind meşteşugul încremenirii, şi să-şi asigure astfel un deosebit avantaj, deoarece poate să aleagă momentul potrivit ca să atace sau să fugă.

Locuitorii pădurii îşi dau bine seama de întreaga însemnătate a acestui şiretlic. Sălbăticiunile şi vânătorii trebuie neapărat să-l deprindă şi, de fapt, toţi îl deprind. Iepuroaica Molly era însă neântrecută în acest meşteşug. Pe Ureche-Zdrenţuită maică-sa l-a iniţiat în acest secret prin pilda ei vie. Ori de câte ori Molly gonea prin pădure, agitând pernița cea albă pe care o purta cu sine, pentru ca oriunde să se poată odihni pe ea, puiul alerga cât îl ţineau picioarele, ca să se ţină după ea. Iar când Molly se oprea şi „încremenea", Ureche-Zdrenţuită, datorită unei porniri instinctive de a o imita în toate, se oprea pe dată şi încremenea şi el.
Dar cea mai preţioasă învăţătură primită de Ureche-Zdrenţuită de la maică-sa a fost aceea despre taina tufelor de măceşi. E o taină străveche, dar pentru a pătrunde bine miezul ei trebuie mai întâi să aflaţi de ce s-a sfădit măceşul cu fiarele.

2

Odinioară, trandafirii înfloreau pe nişte arbuşti care nu aveau spini. Pe vremea aceea, veverițele şi şoarecii se cățărau după florile de trandafiri, vitele loveau şi stricau florile cu coarnele, opossumul le smulgea cu coada-i lungă, iar cerbul culca la pământ măceşii, cu copitele-i ascuţite. De aceea, pentru a-şi apăra florile, măceşul s-a înarmat cu ţepi şi a pornit un război neâncetat împotriva tuturor făpturilor care se cațără în copaci sau care au coarne, copite ori coadă lungă. De atunci măceşul nu trăieşte în bună pace decât cu iepuroaica Molly, care nu se cațără pe copaci, n-are nici coarne, nici copite, şi nu are decât un sfârc de coadă. Întrucât iepurele nu a făcut niciodată vreun rău trandafirului sălbatic, acum, de când are atâţia duşmani, trandafirul sălbatic îl îndrăgeşte în chip deosebit, şi iepurele, ori de câte ori e încolţit de duşmani, se năpusteşte în prima tufă de măceşi ce-i iese în cale, ştiind că măceşii stau întotdeauna gata să-l apere cu nenumărate pumnale ascuţite şi veninoase.

3

Aşadar, taina pe care iepuroaica i-a destăinuit-o lui Ureche-Zdrenţuită era aceasta: „Prietenul tău cel mai bun e tufa de măceş”.

În vara aceea, cea mai mare parte a timpului fu folosită spre a cunoaşte amănunţit locurile şi a deprinde toate întortocherile labirinturilor de rugi şi trandafiri sălbatici. Locurile se întipăriră atât de bine în mintea iepuraşului, încât putea cu ochii închişi să înconjoare balta pe două drumuri deosebite, fără a se depărta mai mult de cinci paşi de hăţişurile de măceşi.

De câtăva vreme, duşmanii neamului iepuresc băgaseră de seamă cu amărăciune că oamenii aduseseră mărăcini de soi nou, pe care-i sădeau în şiruri lungi peste tot. Atât erau de tari aceşti mărăcini, încât nicio vietate nu reuşea să-i doboare, şi ţepii lor aşa erau de ascuţiţi, că sfâşiau chiar şi pielea cea mai groasă. An de an, acest soi de mărăcini se întindea tot mai mult, devenind o primejdie tot mai mare pentru toate sălbăticiunile. Singură, iepuroaica Molly nu se temea de aceşti mărăcini. Nu degeaba crescuse prin mărăcinişuri. În vreme ce câinii şi vulpile, vitele mari şi oile, ba chiar şi oamenii erau sfâşiaţi de ţepii înfricoşători, Molly se împăca de minune cu ei şi trăia şi propăşea la adăpostul lor. Şi cu cât se lăţeau mai mult aceşti mărăcini cât un ţinut cu atât era mai apărat neamul iepuresc. Acest nou şi temut soi de mărăcini este „gardul de sârmă ghimpată”.

Molly nu mai avea acum alţi pui cărora să le poarte de grijă, de aceea întreaga ei dragoste se revărsa asupra lui Ureche-Zdrenţuită. Acesta era deosebit de iute şi ager, şi în acelaşi timp puternic, de aceea se şi dezvoltase excepţional de bine.

Toată vara Molly îl muştrului, dezvăluindu-i secretele urmelor şi învăţându-l ce să mănânce, de unde să bea şi de ce lucru să nu se atingă niciodată. Zi cu zi, ea se străduia să-i întregească pregătirea şi, treptat, a reuşit să-i împărtăşească zecile şi sutele de învăţăminte ce le trăsese din încercările vieţii sau pe care le dobândise încă din copilărie. Astfel i-a transmis bagajul de cunoştinţe, fără de care viaţa neamului iepuresc ar fi cu neputinţă.

Fie că se aflau în trifoişte sau în mărăciniş, Ureche-Zdrenţuită se ţinea pe lângă maică-sa şi o imita. La fel ca şi ea, „mişca” din nări, ca „să-şi păstreze agerimea mirosului”. De asemeni căuta să se încredinţeze că ronţăie acelaşi nutreţ ca şi maică-sa: fie că trăgea un firicel din gura ei, fie că-i atingea buzele. De asemenea, imitând-o pe maică-sa, s-a deprins să se scarpine după ureche cu ghearele, să-şi scuture blănița şi să se curețe cu dinţii de scaieţii agăţaţi de pieptarul său şi de lăbuţele sale. A mai învăţat apoi că singura băutură vrednică de un iepure sunt stropii de rouă care se preling pe frunzele trandafirilor sălbatici, căci apa, de îndată ce a căzut pe pământ, se spurcă. Acestea nu au fost decât începuturile iniţierii lui în tainele cele mai vechi dintre toate ştiinţele, în tainele ştiinţei pădurii.

De cum a crescut destul de mare ca să poată umbla neânsoţit, maică-sa l-a învăţat semnalele iepureşti. Căci iepurii îşi trimit veşti unii altora la mari depărtări, bătând în pământ cu labele dinapoi. Pământul poartă sunetul până la mari depărtări. În vreme ce, de la o înălţime de şase picioare deasupra solului, o bătaie în pământ nu se mai aude nici la douăzeci de iarzi, aproape de suprafaţa solului aceiaşi bătaie poate fi auzită chiar şi de la o sută de iarzi. Având auzul foarte fin, iepurii pot auzi o asemenea bătaie chiar şi de la o depărtare de două sute de iarzi; cu alte cuvinte, iepurii pot auzi semnalele de la un capăt la altul al bălţii lui Olifant. Bum, o singură bătaoie, înseamnă „ia seama!” sau „încremeneşte!”. Două bătăi rare, bum, bum, înseamnă”vino!”. Două bătăi repezi, bum-bum, înseamnă „primejdie”, iar trei bătăi foarte iuţi, bum-bum-bum, înseamnă „fugi, de vrei să scapi cu viaţă!”.

Într-o zi, când vremea era minunat de frumoasă şi gaiţele albastre se ciorovăiau între ele – fapt care e întotdeauna un semn că niciun duşman primejdios nu se află prin apropiere – Ureche-Zdrenţuită începu ucenicia în alt meşteşug. Molly pleoşti urechile, ceea ce pe iepureşte înseamnă „fă-te ghem!”, apoi o zbughi în hăţiş şi, după un răstimp, bătu semnalul „vino!”. Îndată, Ureche-Zdrenţuită dădu fuga în hăţiş, dar nu o află pe Molly nicăieri. Bătu şi el în pământ, dar nu primi răspuns. Punându-se pe căutat, îi adulmecă urma şi, slujindu-se de

această minunată călăuză, pe care toate animalele se pricep s-o folosească atât de bine dar care oamenilor le este cu totul necunoscută, izbuti să iasă din încurcătură, căci tot mergând pe urma aceea, reuşi s-o descopere pe Molly în ascunzişul ei. Asta fu întâia lui experiență în meşteşugul adulmecării urmelor. După aceea, acest joc de-a v-ați ascunselea fu adesea reluat, în vederea urmăririlor de care avea să aibă parte berechet, toată viața.

Până a nu se încheia primul an al uceniciei sale, Ureche-Zdrențuită nu numai că-şi însuşise toate şiretlicurile mai de seamă, care fac cu putință existența neamului iepuresc, dar mai mult chiar, în privința aplicării unora din ele se dovedise deosebit de isteț.

Era meşter mare la păcăleli şi tupilat şi ştia atât de bine să se cocoațe şi să stea ghemuit pe câte un ciot, să umble în zig-zag, să facă sărituri laterale, să meargă înapoi pe propria lui umbră, încât aproape că nici nu mai avea nevoie să învețe alte şiretlicuri. Nu cutezase încă să încerce figura cu sârma ghimpată, ştia însă precis cum se foloseşte acest giumbuşluc nou-nouț, care cerea mare îndemânare; învățase tot ce era de învățat despre „nisip", căci nisipul are însuşirea de a face să se piardă urma; era tare la întoarceri din goană, la săritul gardurilor, la ocoliri, precum şi la furişatul prin vizuini, care nu se face cu una, cu două. Dar cu toate că ştia atâtea, Ureche-Zdrențuită nu uita niciodată că începutul înțelepciunii este „să stai ascuns" şi că din toate şiretlicurile singurul care nu dădea greş niciodată era secretul „tufei de măceş". Învățase de asemenea semnele după care putea să-şi deosebească duşmanii şi mai învățase cum să scape de fiecare fel de duşman în parte. Căci, întrucât uliul, bufnița, vulpea, copoiul, câinele, vidra, nevăstuica, pisica, dihorul, ursulețul spălător şi oamenii îl prigoneau fiecare în alt chip, era nevoie să învețe şiretlicuri potrivite pentru fiecare în parte. Ca duşmanii să nu-l ia pe neaşteptate, a învățat să se bizuie, în primul rând, pe propriile sale simțuri şi pe acelea ale mamei sale, iar în al doilea rând pe înştiințările date de gaița albastră. „Niciodată să nu nesocoteşti înştiințarea gaiței", îl povățui într-o zi Molly. „E drept că e buclucaşă şi că se ține de furtişaguri – dar nimic nu-i scapă. Nu s-ar da ea înapoi să ne facă rău, dar, vezi, nu-i dă

mâna din pricina măceşilor, şi, afară de asta, duşmanii ei sunt şi duşmanii noştri. Aşadar se cade să ținem seama de înştiințările ei. De asemenea, poți pune temei când ciocănitoarea vesteşte o primejdie, căci e cinstită. Să ştii însă că, pe lângă gaiță, ciocănitoarea e o proastă, de aceea, cu toate că gaița adesea umblă cu minciuni numai ca să-ți facă o poznă, totuşi, atunci când dă o veste rea, e mai bine să-i dai crezare."

Cât despre figura cu sârma ghimpată, aceasta cerea sânge rece şi picioare sprintene. A trecut vreme, nu glumă, până ce Ureche-Zdrențuită să îndrăznească s-o execute, dar când a ajuns în putere, figura asta a devenit figura lui favorită. „Figura asta-i straşnică pentru cine ştie s-o facă", l-a lămurit iepuroaica. „Întâi laşi câinele să te fugărească o bucată de vreme la drum drept şi, ca să-l ațâți puțin, îl laşi să se apropie, gata-gata să te prindă. Apoi coteşti brusc şi-l bagi în plin avânt într-o rețea de sârmă ghimpată, care să-i vină pân-la piept. Am văzut mulți câini şi multe vulpi care s-au schilodit avântându-se într-o rețea ghimpată, ba chiar am văzut un dulău care şi-a găsit moartea. Cunosc însă şi iepuri care şi-au pierdut viața în felul ăsta."

Ureche-Zdrențuită a priceput de timpuriu un lucru pe care alți iepuri nu-l pricep toată viața, anume că a te furişa într-o vizuină nu e aşa mare procopseală pe cât pare. Deşi pentru un iepure înțelept vizuina poate fi un liman sigur, pentru unul pripit se prea poate ca, mai devreme sau mai târziu, vizuina să se dovedească o capcană fără ieşire. În vreme ce un iepure lipsit de experiență se gândeşte în primul rând la această soluție, un iepure încercat niciodată nu va recurge la ea decât după ce toate celelalte soluții au dat greş. Furişându-te într-o vizuină, poți scăpa de urmărirea oamenilor, a câinilor, a vulpilor sau a păsărilor de pradă, dar mergi la moarte sigură dacă cumva ai de-a face cu o vidră, un dihor sau o nevăstuică.

În jurul bălții nu erau decât două vizuini. Una era pe plaja iepurilor, sub un dâmb uscat, expus la soare, dar ferit, situat la capătul dinspre miazăzi al bălții. Aici veneau iepurii să facă baie de soare când era vreme frumoasă. Aici, în mijlocul binemirositoarelor tufe de merişor de Canada, iepurii se întindeau pe covorul de ace de brad, răsfățându-se ca nişte pisoi, răsucindu-

se încet, când pe burtă, când pe spate, de parcă ar fi vrut să se prăjească bine peste tot. Şi tot clipeau şi oftau şi se zvârcoleau, ca şi cum ar fi fost munciți de nu ştiu ce durere, deşi, de fapt, prăjitul la soare este una din cele mai plăcute petreceri ale neamului iepuresc.

Puțin mai îmcolo, peste coama acestui dâmb, se afla un ciot mare de brad. Rădăcinile puternice şi încolăcite, care ieşiseră la iveală din nisipul dâmbului păreau nişte zmei, şi la adăpostul ghearelor acestor zmei îşi săpase vizuina o marmotă bătrână şi ursuză. Într-o zi, această marmotă, care pe măsură ce îmbătrânea devenea tot mai arțăgoasă, în loc să intre în vizuină, s-a luat la harță cu câinele lui Olifant, şi rezultatul a fost că după un ceas iepuroaica Molly a putut pune stăpânire pe vizuină.

Mai târziu, în această vizuină de la rădăcina ciotului de brad a intrat fără sfială şi şi-a făcut culcuşul un tânăr dihor cam închipuit. Acesta, desigur, ar fi avut viață mai lungă de nu s-ar fi crezut aşa grozav, căci îşi închipuia că poate speria şi pune pe fugă chiar şi un vânător. De aceea el n-a fost stăpânul vizuinii decât doar o săptămână.

Cea de a doua vizuină se afla în desişul de ferigă de la marginea trifoiştii. Era o vizuină îngustă, mică şi umedă, care nu era bună decât la o ananghie. La fel ca şi celelalte, şi această vizuină fusese săpată tot de o marmotă, bună vecină nu-i vorbă, dar tânără şi cam nesocotită, Din pielea căreia fusese împletit biciul cu care Olifant îşi îndemna caii la muncă. „Aşa e şi drept", spunea moş Olifant. „Marmota asta a crescut din hrana furată din tainul cailor, hrană care şi aşa trebuia să se cheltuiască în muncă de caii ăştia."

Iepurii erau acum singurii stăpâni ai acestor vizuini, dar nu le foloseau decât la mare nevoie, ca nu cumva să lase vreo dâră care să dezvăluie duşmanilor locurile unde se aflau aceste adăposturi.

Mai era şi scorbura nucului celui alb, care, deşi aproape căzut, mai era verde. Scorbura nucului prezenta marele avantaj că era deschisă la amândouă capetele. Multă vreme, scorbura aceasta fusese reşedința unui urs spălător bătrân şi singuratic, a cărui unică îndeletnicire

mărturisită era vânătoarea de broaşte şi care se lăuda, ca pustnicii de pe vremuri, că nu se atingea de niciun alt fel de carne. Erau însă oarecare bănuieli că, de s-ar fi ivit vreun prilej, s-ar fi înfruptat bucuros cu ceva carne de iepure. Când în cele din urmă, într-o noapte întunecoasă, ursul spălător a fost împuşcat pe când jefuia coteţul de găini al lui Olifant, Molly n-a încercat nici urmă de pă rere de rău şi a pus stăpânire pe cuibul lui, răsuflând uşurată.

4

Era dimineaţă şi soarele de august strălucea deasupra bălţii. Totul părea scăldat într-o căldură binefăcătoare. O vrăbiuţă de baltă ţopăia în sus şi în jos pe o trestie înaltă. Dedesubt erau întinderi de apă tulbure, în care se răsfrângeau crâmpeie de cer albastru. Împreună cu lintiţa galbenă, ele alcătuiau un mozaic minunat, în mijlocul căruia se oglindea imaginea răsturnată a păsăricii. Pe mal se înălţau tufe bogate de frunze verzi aurii, ca de varză, a căror umbră se proiecta asupra spicelor ruginii ale rogozului.

Deşi nesimţitori la minunata armonie a culorilor, ochişorii vrabiei băgară de seamă în mijlocul acestei privelişti un lucru care nouă ne-ar fi putut scăpa: anume, că două dintre căpăţânele brune de sub frunzele cele mari erau nişte făpturi vii, îmblănite, care fremătau din nări fără încetare.

Aceste două făpturi erau Molly şi Ureche-Zdrenţuită. Stăteau întinşi la umbra frunzelor, nu pentru că ar fi îndrăgit mirosul lor urât, ci numai pentru a scăpa de muşte, despre care ştiau că le ocolesc.

Iepurii învaţă cât trăiesc. E drept că nu învaţă după program, căci subiectul fiecărei lecţii le este impus de nevoile imediate, şi, firеşte, aceste nevoi nu pot fi cunoscute decât după ce s-au ivit. Iepuroaica şi Ureche-Zdrenţuită aleseseră acest loc ca să se poată odihni netulburaţi de nimeni. Nu trecu multă vreme şi iată că gaiţa albastră, care veghează fără preget, dădu alarma. Iepuroaica porni a-şi mişca nările şi urechile în toate părţile şi îşi lipi coada de trup. În

depărtare se vedea dulăul cel bălțat al lui Olifant, care venea drept asupra lor. „Stai tupilat până mă întorc!”, îi porunci Molly lui Ureche-Zdrențuită. „Mă duc să văd, nu cumva prostănacul ăsta să facă vreun neajuns.” Şi porni să-l întâmpine, sărind fără frică, drept în calea lui.

Dulăul se năpusti după iepuroaică, lătrând straşnic: „Hau-au-au.” Dar nu fu chip s-o ajungă, şi iepuroaica îl plimbă prin locuri în care pumnale fără număr stăteau gata să-l împungă adânc. L-a plimbat până i-au sângerat urechile, apoi l-a mânat drept într-un gard de sârmă ghimpată, de care s-a izbit, alegându-se cu o zgârietură adâncă, ce l-a făcut să se întoarcă acasă, chelălăind de durere. Pentru ca dulăul să nu-i poată găsi urma, Molly făcu o cotitură şi o săritură laterală, după care se întoarse la locul de plecare, unde îl găsi pe Ureche-Zdrențuită în picioare zgâindu-se să vadă cine venea.

Atât a fost de supărată de această neascultare, încât, fără a sta mult pe gânduri, Molly l-a lovit cu laba dinapoi, de l-a dat peste cap.

Într-altă zi, pe când ronțăiau la marginea trifoiştii, un uliu cu coada roşie se năpusti asupra lor. După ce zvârli cu labele dindărăt, pentru a-şi bate joc de el, Molly se strecură pe sub măceşi, unde uliul nu se putea băga după ea. Porni pe cărarea cea mare, care ducea de lamărăcinişul de măceşi de lângă gârlă la grămada cea mare de trestii tăiate. Întrucât nişte plante agățătoare îşi întinseseră coardele de-a curmezişul cărării, Molly, urmărind uliul cu coada ochiului, se puse pe lucru şi le reteză cu dinții. După ce văzu ce făcea maică-sa, Ureche-Zdrențuită o luă înainte pe potecă şi începu şi el să reteze coardele care încurcau drumul. „Aşa, foarte bine!” încuviință Molly. „Trebuie să îngrijeşti potecile căci ai nevoie de ele. Nu trebuie neapărat să fie largi, trebuie doar să fie libere. Taie fără deosebire tot ce găseşti de-a curmezişul lor şi seamănă a plantă agățătoare. Într-o bună zi ai să vezi că ai retezat şi un laț.” „Un ce?” întrebă Ureche-Zdrențuită, scărpinându-se cu laba stângă dinapoi pe după urechea dreaptă. „Un laț este ceva care aduce a plantă agățătoare, numai că nu creşte. Dar să ştii că e mai primejdios

decât toți ulii din lume," – îi răspunse Molly, uitându-se după uliul cu coada roşie care se îndepărtase – „căci află că lațul te pândeşte zi şi noapte pe potecă, până ce, într-o bună zi, se iveşte prilejul şi te înhață." „Mă îndoiesc că pe mine m-ar putea înhăța!" se sumeți iepurele, dându-şi ifose şi înălțându-se pe picioarele dinapoi pentru a-şi freca bărbia şi mustățile de un brăduț cu scoarța netedă.

Făcea acest lucru pentru întâia oară. Maică-sa însă, de cum l-a văzut, a ştiut că era un semn că puiul ei încetase să mai fie pui şi că foarte curând avea să fie iepure în toată puterea cuvântului.

5

Apele curgătoare au vraja lor. Oare cine nu cunoaşte şi nu simte această vrajă? Constructorii de căi ferate clădesc fără ezitare diguri şi terasamente de-a curmezişul mlaştinilor sau lacurilor, oricât de întinse ar fi ele, sau chiar diguri spre largul mării. Dar cum este vorba de un fir de apă curgătoare, fie cât de neânsemnat, umblă cu el cu deosebită băgare de seamă, îi cercetează cu luare-aminte toate pornirile şi năravurile şi îi dau tot ce-i pofteşte inima. În pustiurile sărate, ucigătoare, călătorul chinuit de sete, fiindu-i frică de moarte, nu bea din băltoacele stătute. Călătorul le ocoleşte stăpânindu-şi setea, până dă de un ochi de apă prin mijlocul căruia se vede, ca un fir subțire şi limpede, o uşoară unduire, semn după care se recunoaşte că acolo apa curge, e vie, şi atunci îşi astâmpără setea bând cu nesaț.

Apele curgătoare au vraja lor şi niciun fel de farmece nu pot să desfacă această vrajă.

Tam O. Shanter a dovedit cât de mare e puterea acestei vrăji când omul se află la grea cumpănă. Când se văd fugărite fără răgaz de duşmanul nemilos care se ține pe urmele lor, sălbăticiunile pădurii se simt căzute în puterea unor farmece necurate şi sortite pieirii. Parcă le părăsesc puterile şi toate şiretlicurile pe care le încearcă dau greş, până ce duhul cel bun le

mână la o apă care curge, la o apă vie. Năpustindu-se în undele ei răcoroase, ele îi urmează cursul o bucată de vreme, pentru ca apoi să se întoarcă în pădure cu puteri înnoite.

Apele curgătoare au vraja lor. Când ajung la malul apei cu pricina, copoii se opresc nedumeriți, apoi umblă forfota; şi iară se opresc şi apoi îşi reâncep căutarea zadarnică. Unda zburdalnică a risipit farmecele necurate şi sălbăticiunea a scăpat, trăieşte.

De aceea, unul din marile secrete pe care Ureche-Zdrențuită le-a aflat de la maică-sa a fost aceasta: „După tufa de măceş, cea mai bună prietenă îți este apa."

Pe o noapte caldă şi înăbuşitoare de august, Molly porni cu Ureche-Zdrențuită prin pădure. Pernița de puf din vârful cozii lui Molly licărea în întuneric ca o luminiță şi slujea drept călăuză vătuiului, care, ori de câte ori luminița se stingea, ştia că iepuroaica s-a oprit şi s-a aşezat pe coadă. După ce făcură câteva popasuri pentru a asculta zvonul pădurii, ajunseră la marginea bălții. De sus din copaci se auzea corul buratecilor care cânta „somn bun", „somn bun", iar din depărtare, de pe trunchiul prăvălit în apa adâncă, le răspundea un broscoi umflat, care sta cufundat până la gât în unda răcoroasă. „Urmează-mă tiptil", îi spuse Molly pe limba iepurească şi apoi „pleosc" intră drept în baltă şi o porni înot către trunchiul din mijlocul bălții. Ureche-Zdrențuită s-a codit el puțin, dar a sărit îm apă după ce a strigat „u-u-u-u", şi suflând şi mişcând repede din nări a început s-o imite. Făcând întocmai aceleaşi mişcări pe care le făcea când umbla p uscat, s-a trezit că înaintează prin apă şi a descoperit că de fapt ştia să înoate. Înotă spre trunchiul din mijlocul bălții, se cățără pe partea ce ieşea din apă şi se aşează alături de maică-sa, care-şi scutura blănița udă. Aici erau la adăpost. Jur împrejur erau perdele de stuf şi un brâu lat de apă mută. Mai târziu, în nopțile calde şi întunecoase, când bătrâna vulpe din springfield dădea târcoale bălții, Ureche-Zdrențuită căuta să-şi întipărească bine în minte locul de unde răsuna orăcăitul broscoiului, căci la o ananghie acolo era liman de scăpare. Şi de atunci înainte, când auzea orăcăitul broscoiului i se părea că desluşeşte cuvintele: „La aman, fuga-ncoa, fuga-ncoa."

Aceste noi secrete împărtăşite lui Ureche-Zdrenţuită de maică-sa constituiau cunoştinţe superioare, pentru că, de fapt, numeroşi sunt iepuraşii cărora asemenea secrete nu le sunt împărtăşite niciodată.

6

Nicio sălbăticiune nu moare de moarte bună. Mai devreme sau mai târziu, viaţa animalelor sălbatice are întotdeauna un sfârşit tragic. Întrebarea este cât timp pot ţine piept vrăjmaşilor. Viaţa lui Ureche-Zdrenţuită constituie însă o dovadă că iepurii care reuşesc să treacă de prima tinereţe au sorţi să supravieţuiască perioada de maturitate şi de obicei nu pier decât în ultima treime a vieţii lor, adică în perioada de declin, pe care o numim bătrâneţe.

Iepurii noştri aveau duşmani pretutindeni. Viaţa lor de toate zilele era un lanţ de primejdii, căci câinii, vulpile, pisicile, dihorii, urşii spălători, nevăstuicile, vidrele, şerpii, ulii, bufniţele, oamenii şi chiar gângăniile unelteau să-i răpună. Le-a fost dat să aibă sute şi sute de păţanii şi erau mereu siliţi să fugă rupând pământul, şi nu trecea zi în care faptul că mai trăiau să nu se datoreze iuţelii şi şireteniei lor.

Nesuferita vulpe din Springfield nu o dată i-a silit să se ascundă sub grămada de sârmă ghimpată ce mai rămăsese din ţarcul de porci de lângă izvor. După ce ajungeau la adăpost priveau liniştiţi la vulpe, care se zgâria şi se înţepa făcând zadarnice încercări să se furişeze, ca să-i înhaţe.

O dată sau de două ori, ca să scape de urmărirea copoiului, Ureche-Zdrenţuită l-a abătut asupra unui dihor pe care-l socotea tot atât de primejdios ca şi copoiul.

Într-un rând s-a văzut încolţit de un vânător ajutat de copoi şi de o nevăstuică. Vânătorul l-a prins de viu şi l-a luat cu el. Ureche-Zdrenţuită avu însă mare noroc, căci a doua zi izbuti să scape, şi după această păţanie temerea lui de a se ascunde în vizuină s-a întărit.

De mai multe ori, fiind fugărit de pisică, s-a refugiat în baltă, şi în nenumărate rânduri s-a întâmplat ca să tabere asupra lui ulii şi bufnițe. Dar Ureche-Zdrențuită ştia să se apere de fiecare primejdie. Maică-sa îl învățase şiretlicuri de căpetenie, iar el le-a mai perfecționat, ba chiar, când s-a copt la minte, a născocit şiretlicuri noi. Şi pe măsură ce experiența lui sporea, îşi dădea seama tot mai limpede că pentru a-şi păzi viața era mai cuminte să se bizuie pe istețimea minții, decât pe iuțeala picioarelor.

Prin partea locului trăia un copoi pe nume Haimana. Pentru a-l deprinde să vâneze, stăpânul lui obişnuia să-l asmută asupra iepurilor. Se întâmpla de cele mai multe ori ca cel prigonit să fie Ureche-Zdrențuită, căruia aceste urmăriri palpitante, dar nu prea primejdioase, îi făceau tot atâta plăcere cât şi copoiului.

Uneori, Ureche-Zdrențuită îi spunea maică-si: „Mamă, iată, vine copoiul iară, tare aş vrea să mă iau la întrecere cu el.” „Eşti cam prea îndrăzneț, băiatule!”, îl mustra ea. „Mă tem că o dată are să ți se înfunde.” „Lasă, mamă, îmi face plăcere să-l necăjesc pe prostănacul ăsta. Afară de asta, îmi mai dezmorțesc şi eu picioarele. Dacă m-o încolți prea rău, îți dau de veste şi vii să-l amăgeşti până mai răsuflu puțin.”

Şi ieşea în calea copoiului şi acesta se lua după el şi-l tot urmărea, până i se ura lui Ureche-Zdrențuită. Şi când i se ura, fie că bătea semnalele ştiute, cerându-i maică-si să abată copoiul asupra ei, fie că se descotorosea de copoi, recurgând la vreun şiretlic ingenios. Următoarea descriere amănunțită a unui asemenea şiretlic arată că Ureche-Zdrențuită cunoştea de minune toate meşteşugurile vieții de pădure.

Ştia bine că urma pe care o lăsa nu putea fi adulmecată decât la suprafața pământului şi că urma era cu atât mai lesne de adulmecat cu cât era mai înfierbântat de goană.

Prin urmare ştia că nu mai putea fi nicio primejdie dacă reuşea să se ridice deasupra pământului şi să stea cocoțat undeva, aşa cam vreo jumătate de oră, în care să se poată odihni şi în care să i se zvânte urma. De aceea, când osteni, se îndreptă spre măceşii de lângă gârlă şi

alergă în zig-zag prin mărăciniş, lăsând o urmă întortocheată, pe care copoiul să n-o poată descurca cu una, cu două.

Apoi o apucă drept înainte prin crâng, până în punctul D, lăsând trunchiul prăbuşit E pe stânga, adică în partea încotro bătea vântul. Apoi, din punctul D se întoarse pe drumul pe care venise până în punctulF, de aci cârmi la stânga şi goni până în punctul G. O luă înapoi pe acelaşi drum, dar se opri în punctul J şi aşteptă acolo, până ce văzu copoiul trecând prin punctul I. Atunci, Ureche-Zdrențuită îşi continuă drumul până în H, de unde apucă pe drumul pe care venise, până la punctul E. Aci făcând un salt lateral ca să i se piardă urma, iepuraşul se cocoță pe trunchiul prăbuşit, dar nu se opri decât în celălalt capăt al trunchiului, unde se ghemui, aşa că de departe părea a fi un ciot.

Până ce Haimana să desluşească urma întortocheată lăsată de Ureche-Zdrențuită în labirintul de mărăcini trecu vreme, nu glumă. De aceea, când Haimana ajunse la punctul D, urma era slabă. După ce zăbovi o bună bucată de timp, dând târcoale primprejur, Haimana descoperi urma care mergea până în punctul G. Aici împotmolindu-se din nou, Haimana reâncepu să dea târcoale. În cele din urmă, făcând cercuri tot mai largi, Haimana nimeri în dreptul trunchiului pe care se cocoțase iepurele. Dar când vremea e rece şi când vânatul nu este prea înfierbântat, prezența vânatului nu se simte nici de la câțiva paşi. Ureche-Zdrențuită rămase la locul lui neclintit,. Fără să clipească nici măcar o dată, iar copoiul îşi continuă cercetarea. După câtva timp copoiul se întoarse. De astă dată se opri însă ca să adulmece capătul opus al trunchiului. Părea să-şi spună: „Da, nu încape îndoială, miroase a iepure.” Dar urma se zvântase şi era foarte slabă. Urmă un moment neplăcut pentru Ureche-Zdrențuită. Copoiul se apropia, adulmecând trunchiul. Iepurele însă nu-şi pierdu firea. Vântul era bun şi Ureche-Zdrențuită luase hotărârea s-o zbughească dacă cumva copoiul avea să treacă de jumătatea trunchiului. Haimana se lăsă însă păgubaş. Desigur că o corcitură de rând ar fi zărit iepurele

care sta acolo chircit, copoiul însă nu l-a văzut; urma era slabă, părea să fie veche, şi de aceea sări jos de pe trunchi. Ureche-Zdrenţuită se dovedise mai isteţ.

7

Afară de maică-sa, Ureche-Zdrenţuită nu întâlnise încă niciodată vreun alt iepure. De fapt nici prin gând nu-i trecuse că ar mai fi şi alţi iepuri pe lumea asta. De la o vreme era din ce în ce mai rar împreună cu maică-sa, dar nu se simţea niciodată stingher, căci iepurii nu sunt cine ştie ce prietenoşi.

Într-o zi, prin decembrie, pe când lucra în tufişul de sângeri, prin care croia o cărare nouă către mărăcinişul cel mare de lângă gârlă, iată că văzu profilându-se pe cer, în dreptul plajei iepurilor, capul şi urechile unui iepure necunoscut. După ce privi în toate părţile, cu căutătura unui explorator încântat de locurile descoperite, străinul porni ţopăind spre mărăciniş, păşind pe poteca tăiată de Ureche-Zdrenţuită şi pătrunzând în domeniul acestuia, din jurul bălţii.

Ureche-Zdrenţuită fu cuprins de un sentiment pe care nu-l încercase până atunci, un amestec clocotitor de mânie şi de ură, îndeobşte cunoscut sub numele de gelozie.

Străinul se opri în dreptul unuia din copacii de care Ureche-Zdrenţuită obişnuia să-şi frece botul, înălţându-se pe picioarele dinapoi. Ureche-Zdrenţuită socotea că se freacă de copaci pentru că îi face plăcere. În realitate însă, toţi iepurii au acest obicei, care are rosturi bine determinate. În felul acesta, scoarţa copacilor păstrează un miros iepuresc, care dă de ştire oricărui iepure străin că pe acolo sălăşluiesc iepuri şi că prin urmare nu se pot aşeza pe acele meleaguri. Afară de asta, urmele lăsate pe copaci permit iepurilor să ştie dacă ultimul vizitator a fost sau nu un cunoscut, iar înălţimea la care se află urmele le îngăduie să aprecieze cât era de înalt acest vizitator.

Spre marea lui mâhnire, Ureche-Zdrenţuită băgă de seamă că străinul era cu un cap mai înalt decât el şi că pe deasupra era un iepuroi gras şi zdravăn. Nu i se mai întâmplase aşa ceva până

atunci şi, simți cum o pornire nouă, necunoscută, punea stăpânire pe el. În inima lui încolțise dorința de a ucide. Începu să mişte energic din fălci, apoi țâşni înainte şi ajungând într-un loc neted, unde pământul era bătătorit, bătu de trei ori, rar: „Bum-bum-bum”, ceea ce pe iepureşte înseamnă „Ăsta-i locul meu. Piei de aici sau găteşte-te de luptă.”

Străinul ciuli urechile, depărtându-le în formă de V, se înălță pe labele dinapoi şi, după ce rămase aşa câteva clipe, se lăsă pe labele dinainte, bătu şi el în pământ tot de trei ori, dar cu mai multă putere: „Bum-bum-bum.”

Războiul era declarat.

Înaintară unul către celălalt prin salturi scurte, piezişe, căutând fiecare să se aşeze aşa ca să aibă vânt bun şi pândind un moment prielnic. Străinul era un iepure mătăhălos, bine hrănit şi țeapăn, dar unele lucruri mărunte, ca, de pildă, faptul că se mişca încet şi cu stângăcie şi că nu profita de momentele când Ureche-Zdrențuită se afla devale, trădau nedibăcie şi lăsau să se înțeleagă că se bizuia să câştige datorită greutății.

Când în cele din urmă s-au ciocnit, Ureche-Zdrențuită îl întâmpină ca o vijelie. Amândoi au sărit şi au pornit să se lovească cu picioarele dinapoi. Buf, buf, şi bietul Ureche-Zdrențuită se rostogoli în țărână. Cât ai clipi din ochi, străinul se năpusti asupra lui să-l sfâşie cu dinții şi, până să izbutească iepurele să se ridice, îl muşcă de câteva ori, smulgându-i de fiecare dată câte un smoc de păr. Fiind iute de picior, Ureche-Zdrențuită scăpă din această primă luptă corp la corp. Reveni la atac, dar din nou fu dat peste cap şi se alese cu noi şi crâncene muşcături. Dându-şi seama că adversarul era mai puternic şi că nu avea sorți de izbândă, Ureche-Zdrențuită se hotărâ să-şi scape viața.

Însângerat, o zbughi, urmărit de aproape de străinul care îşi pusese în gând să-l omoare şi să se facă stăpân pe locurile din jurul bălții, locuri pe care acesta se născuse. Ureche-Zdrențuită era sprinten şi rezistent, iar străinul mare şi greoi. De aceea n-a trecut mult şi străinul renunță la urmărire, spre marea uşurare a lui Ureche-Zdrențuită, căruia din pricina rănilor şi a oboselii

începuseră să-i înțepenească picioarele. Ziua aceasta a fost începutul unei epoci de groază pentru iepure. Învățase el cum să facă față bufnițelor, câinilor, nevăstuicilor, oamenilor şi altor vrăjmaşi, dar cum să scape de urmărirea altui iepure, asta nu învățase. Şi nici nu-l tăia capul la altceva decât să stea ascuns până dădea străinul peste el şi s-o rupă la fugă îndată acesta îl descoperea.

Biata Molly era şi ea îngrozită. Nefiind în stare să-i dea vreun ajutor lui Ureche-Zdrențuită, stătea ascunsă. Dar namila străină nu întârzie să dea peste ea. Încercă să fugă, dar nu mai era sprintenă ca Ureche-Zdrențuită, şi străinul o prinse. Pe ea nu încercă s-o omoare, ci îi făcu declarații de dragoste. Fiindu-i silă de el, iepuroaica dădu să fugă, dar nu reuşi şi, străinul, jignit, se răzbună cumplit. O sâcâia zi de zi, ținându-se după ea şi adesea, scos din sărite de ura neâmpăcată pe care i-o arăta iepuroaica, tăbăra pe ea, o răsturna şi apoi o mușca smulgându-i smocuri, smocuri de păr, până îşi potolea furia, ducă care o lăsa câtva timp în pace.

Dar țelul pe care-l urmărea fără preget străinul era să-l răpună pe Ureche-Zdrențuită, aşa că soarta acestuia părea pecetluită. Ureche-Zdrențuită nu ştia prin apropiere nicio altă baltă unde să se poată refugia şi aici nu mai era de trăit. Ori de câte ori ațipea puțin, trebuia să fie gata s-o rupă la fugă, ca să-şi scape viața. Nu o dată, ci de câte zece şi douăsprezece ori pe zi, străinul pătrundea tiptil în ascunzişul în care dormea Ureche-Zdrențuită, dar totdeauna acesta se trezea la vreme şi o tulea. Scăpa şi totuşi nu scăpa. Dar vai ce amărâtă viață mai era asta! Ce chin să stai neputincios, să priveşti cum, zilnic, mama îți este lovită şi sfâşiată, să te vezi alungat de o brută nesuferită de pe păşunile-ți preferate, din ascunzişurile cele mai plăcute şi de pe cărările croite cu atâta trudă! Bietul Ureche-Zdrențuită constata cu mâhnire că învingătorul se făcuse stăpân pe toate bunurile, şi era mai înverşunat împotriva lui decât fusese vreodată împotriva vulpii sau nevăstuicii.

Care avea să fie oare deznodământul acestei drame? De atâta fugăreală şi veghe neâncetată, precum şi din pricina hranei proaste, Ureche-Zdrenţuită începea să fie extenuat, iar puterea şi curajul micuţei Molly erau aproape frânte sub povara prigoanei fără sfârşit. Străinul nu se da înapoi de la nicio josnicie ca să-l răpună pe bietul Ureche-Zdrenţuită, şi în cele din urmă săvârşi cea mai mârşavă crimă cunoscută în lumea iepurilor. Oricât s-ar urâ între ei, iepurii cumsecade – deândată ce apare un duşman comun – dau uitării vrajba. Cu toate acestea, într-o zi când un uliu puternic se lăsă deasupra bălţii, străinul, ţinându-se la adăpost, încercă în mai multe rânduri să-l împingă pe Ureche-Zdrenţuită la loc deschis.

O dată sau chiar de două ori, uliul fu cât p-aci să-ll înşface pe Ureche-Zdrenţuită, dar şi în această împrejurare scăparea i-a vemit de la măceşi, iar iepurele cel străin nu se lăsă păgubaş decât după ce uliul mai-mai că puse gheara pe el. Şi aşa, Ureche-Zdrenţuită scăpă şi de astă dată. Dar viaţa lui continuă să fie la fel de amarnică. Tocmai îşi pusese în gând să părăsească împreună cu maică-sa meleagurile acelea şi să pornească chiar în noaptea următoare în lume, spre a căuta alt sălaş, când iată că-l auzi pe Trăsnet, copoiul cel bătrân, adulmecând şi scotocind prin împrejurimile bălţii. Se hotărâ pe loc să facă o încercare disperată. Cu bună ştiinţă ieşi în calea copoiului. Se încinse o urmărire aprigă, turbată. Ureche-Zdrenţuită făcu mai întâi de trei ori ocolul bălţii, ca să se încredinţeze că maică-sa era la adăpost şi că duşmanul se afla în ascunzişul său obişnuit. Apoi năvăli în casa duşmanului şi sărind peste el îl izbi cu picioarele dindărăt. „Netrebnicule, am să te omor!”, răcni străinul şi sări gata să se repeadă după el, dar se trezi prins între Ureche-Zdrenţuită şi copoi, silit să ia asupra sa toate riscurile urmăririi începute. Lătrând furios, copoiul gonea pe urma lui. Mărimea şi greutatea străinului, care se dovedeau un avantaj în lupta cu alţi iepuri, acum erau o pacoste. Străinul nu ştia multe şiretlicuri. Nu cunoştea decât şiretlicurile elementare ştiute de orice vătui, cum erau de pildă „ocolirile”, „zig-zagurile” sau „furişatul în vizuină”. De astă dată însă, urmărirea era

prea strânsă ca să poată face ocoliri sau zig-zaguri, şi nu cunoştea vizuinele de prin partea locului.

Urmărirea s-a desfăşurat în linie dreaptă. Măceşii, care sunt plini de bunăvoinţă faţă de toţi iepurii, deopotrivă, au făcut tot ce le-a stat în putinţă, dar degeaba. Copoiul lătra fără încetare. Din locul în care se pitiseră Ureche-Zdrenţuită şi maică-sa auzeau atât zvonul ramurilor, cât şi chelălăitul câinelui, de fiece dată când spinii crengilor de măceş zgâriau urechile lui gingaşe. Deodată, aceste zgomote încetară. Urmă larma unei încăierări şi apoi se auzi un urlet ascuţit, sfâşietor.

Auzind acest urlet, al cărui înţeles îl pricepu îndată, Ureche-Zdrenţuită fu scuturat de un fior rece, dar după ce zgomotele se stinseră, el uită totul şi se bucură din toată inima că, în sfârşit, era din nou singur stăpân peste locurile dragi din jurul bălţii natale.

8

Moş Olifant a avut fără nicio îndoială dreptul să dea foc mărăcinişurilor din partea de răsărit şi de miazăzi a bălţii, precum şi dreptul ca înainte de venirea primăverii să ridice grămada de sârmă ghimpată ce rămăsese din vechiul ţarc de porci. Dar pentru Ureche-Zdrenţuită şi maică-sa, aceste măsuri au fost tot atâtea grele lovituri. Doar îşi aveau diferitele lor ascunzişuri şi avamposturi în mărăcinişurile acelea, iar grămada de sârmă ghimpată fusese cetatea lor cea mai puternică şi refugiul lor cel mai sigur.

Stăpâniseră împrejurimile bălţii vreme atât de îndelungată şi aşa se deprinseseră să le cunoască ca fiind în întregime ale lor, cu ogoarele şi acareturile lui Olifant, cu totul, încât măcar şi ivirea unui singur iepuraş în curtea hambarului vecin îi umplea de ciudă.

Prin ianuarie, când a dat o moină, Olifant a tăiat restul de pădure ce mai rămăsese în picioare în jurul bălţii, îngustând şi ştirbind peste tot domeniul iepurilor.

Ei însă nu şi-au părăsit sălaşul, care pe zi ce trecea devenea tot mai strâmt; era locul lor de baştină şi nu le venea să se mute pe locuri străine. Viaţa lor cea plină de primejdii se desfăşura ca şi până atunci, căci mai erau iuţi de picior, rezistenţi şi isteţi. În vremea din urmă îi cam sâcâia o nurcă, ce urcase în susul gârlei, şi se pripăşise lângă sălaşul lor liniştit. După oarecare meşteşugite manevre izbutiră să abată acest musafir nepoftit asupra cotețului de găini al lui Olifant. Dar fiindcă nu erau siguri că la curte îi veniseră de hac nurcii, iepurii au renunțat să mai folosească vizuinele, care erau nişte fundături periculoase, şi se aţineau, mai mult ca oricând, pe lângă măceşi şi tufele de mărăcini care mai rămăseseră.

Prima zăpadă se topise şi vremea era caldă şi frumoasă. Iepuroaica Molly, care începuse să sufere de reumatism, se afla în desişul de jos, de lângă baltă, unde căuta o iarbă de leac. Ureche-Zdrenţuită şedea la soare pe un dâmb, în partea de răsărit a bălţii. Palele de fum ce izbucneau din înaltul hornului, de pe binecunoscutul acoperiş ţuguiat al casei lui Olifant, se întindeau ca o negură albăstruie printre tufele de mărăcini. Când le priveai însă de jos în sus, aceste pale se profilau brune şi mohorâte pe seninul albastru strălucitor. Acoperişul, cu marginile-i poleite de soare, nu se vedea decât pe jumătate, cealaltă jumătate fiind ascunsă de tufişurile de măceşi, care în umbră păreau roşii ca purpura, dar care în bătaia soarelui scânteiau ca nişte vergele de cârmâz şi aur aprins. Iar în spatele casei, şura cu acoperişul ţuguiat, poleit de soare, ca şi casa, parcă ar fi fost corabia lui Noe.

Zgomotele ce se auzeau dintr-acolo, dar mai cu seamă mirosul cel bun care străbătea prin pânzele de fum, îl vestiră pe Ureche-Zdrenţuită că vitele din coşare ospătau varză. Numai la gândul acestui ospăţ începu să-i lase gura apă. Sorbea mirosul îmbietor şi tot clipea mărunt, că tare îi mai plăcea varza. Dăduse însă noaptea trecută o raită prin curtea din faţa şurei, ca să îmbuce câteva biete smocuri de trifoi, şi un iepure cu judecată niciodată nu merge două nopţi la rând în aceleaşi locuri.

De aceea făcu lucrul cel mai înțelept din câte putea face. Se mută ceva mai încolo, unde nu-i ajungea mirosul verzelor, şi se mulțumi pentru cină cu un mănunchi de fân, pe care vântul îl luase de pe o claie. Mai târziu, când Ureche-Zdrențuită se pregătea de culcare, se întoarse şi Molly, care, după ce aflase frunzele de leac ce căuta, ronțăise lăstăriş de mesteacăn, undeva lângă plajă.

Între timp soarele plecase să-şi vadă de treburi pe alte meleaguri, luând cu el tot aurul şi strălucirea. Dinspre răsărit se ridica tot mai sus un oblon negru, care curând acoperi tot cerul, ascunzând lumina, şi lăsând lumea cernită şi posomorâtă. Apoi, profitând de plecarea soarelui, vântul făcător de rele îşi făcu apariția şi începu să tulbure lucrurile. Vremea se răci şi se înăspri din ce în ce, devenind mai rea decât fusese în zilele când totul era învelit în zăpadă.

„Nu-i aşa că-i cumplit de frig? Ce bine ar fi dacă am avea grămada aceea de trestii tăiate!", spuse Ureche-Zdrențuită. „Pe-o noapte ca asta", - răspunse Molly – „ar fi bine să ne adăpostim în vizuina de la rădăcina bradului, dar n-am văzut încă blana nurcii aninată la poarta coşarului, aşa că nu e cuminte să ne vârâm acolo."

Cât priveşte trunchiul găunos al nucului alb, acesta fusese ridicat de la locul lui şi se afla acum în curticica de lemne, unde slujea de adăpost nurcii de care se temeau Ureche-Zdrențuită şi mama sa. Aşa stând lucrurile, porniră țopăind spre partea de miazăzi a bălții, unde ochiseră o grămadă de vreascuri, şi, strecurându-se pe sub ele, s-au pregătit să petreacă noaptea ghemuindu-se şi înghesuindu-se unul în altul, cu botul în bătaia vântului, dar privind fiecare în altă parte, pentru ca în caz de primejdie s-o apuce în direcții diferite. Vântul bătea tot mai puternic şi mai rece, şi către miezul nopții începu să cearnă o măzăriche măruntă, care cădea răpăind pe frunzele moarte, şi care, gonită de vânt, trecea şuierând prin grămada de vreascuri. Deşi nu era vreme potrivită pentru vânătoare, bătrâna vulpe din Springfield ieşise după pradă. Înfruntând viscolul, vulpea coborâ spre locurile ferite de lângă baltă şi nimeri în spatele grămezii de vreascuri, unde adulmecă iepurii care dormeau. Se opri o clipă, apoi o

porni tiptil înainte, către grămada sub care nasul ei simțise că se ascundeau iepurii. Urletele vântului şi răpăitul măzărichii îi îngăduiră să ajungă foarte aproape, mai înainte ca Molly să fi auzit scârțâitul frunzelor uscate sub pasul vulpii. Îndată Molly atinse mustățile lui Ureche-Zdrențuită, aşa că în clipa în care vulpea tăbărâ asupră-le, erau amândoi treji de-a binelea şi gata să sară, căci dormeau întotdeauna cu picioarele arcuite, şi încordate. Molly țâşni ca o săgeată în viforniţa orbitoare. Neizbutind s-o înhațe, vulpea se luă după ea în goană, în vreme ce Ureche-Zdrențuită o zbughi în partea opusă.

Molly nu avea de ales. Singura cale era să gonească cu vântul drept în față. Fugind cu sufletul la gură, peste mâlul care încă nu înghețase şi în care vulpea se afunda la fiecare pas, Molly câştigă teren şi ajunse la marginea bălții. Să se întoarcă acum nu era chip, trebuia să meargă înainte.

„Pleosc! Pleosc!", trecu prin brădiş şi apoi se afundă în apa adâncă.

Vulpea sări în apă după ea. A înota în apa rece pe o noapte ca asta era însă peste puterile vulpii. De aceea, ea se întoarse la mal, în timp ce Molly, socotind că nu era nicio altă scăpare, îşi croi drum prin stufăriş spre adânc şi porni înot către celălalt mal. Vântul îi sufla puternic drept în față. Valuri mărunte, reci ca gheața se spărgeau deasupra capului ei, iar apa era plină de zăpadă care forma un fel de gheață moale, un fel de mâl plutitor, care îi oprea înaintarea. Linia întunecată a malului celuilalt îi părea departe, tare departe, şi acolo cine ştie dacă nu o aştepta vulpea.

Pleoştindu-şi urechile ca să nu i le mai biciuie vântul, Molly continuă să lupte bărbăteşte împotriva vântului şi valurilor. Când după o lungă şi trudnică luptă cu undele reci ca gheața, Molly mai-mai era să ajungă la primele trestii, se trezi în fața unui zăpor de zăpadă şi i se păru că distinge glasul vulpii printre urletele vântului. Asta îi tăie puterile şi, până să scape din zăporul acela, se văzu târâtă înapoi o bucată bună.

Apoi porni din nou înainte, dar încet, vai, ce încet! Când în sfârşit ajunse la adăpostul trestiilor, picioarele îi erau înţepenite şi nu mai avea pic de putere, iar inimioara-i bătea din ce în ce mai slab şi nici că-i mai păsa dacă vulpea o aştepta sau nu la mal. Reuşi să treacă de stufăriş, dar cum pătrunse în brădiş mişcările ei deveniră tot mai şovăitoare, tot mai moleşite, până ce crusta de gheaţ, care se prindea în jurul ei, o opri cu desăvârşire. Peste puţin, picioarele-i înghețate şi istovite încremeniră, botişorul păros al micuței iepuroaice încetă a mai fremăta, iar ochii ei blânzi, căprui, se închiseră pe veci.

Vulpea însă n-o aşteptase pe mal pe Molly ca s-o rupă în bucăţi, spre a-şi astâmpăra foamea, căci Ureche-Zdrenţuită, după ce scăpase de prima năvală a duşmanului şi după ce îşi mai venise în fire, se întoarse într-un suflet, pentru ca, abătând vulpea asupră-şi, să-i vină în ajutor mamei sale. Pe drum întâlni vulpea care venea de-a lungul malului, spre a ieşi în întâmpinarea lui Molly. Ureche-Zdrenţuită amăgi vulpea să-l fugărească hăt, departe. Dar după ce vulpea, alegându-se cu o straşnică crestătură la cap într-o rețea de sârmă ghimpată, a renunțat la urmărire, Ureche-Zdrenţuită se întoarse pe malul bălţii. O căută pe maică-sa peste tot locul. I-a adulmecat urma, a chemat-o bătând semnalele obişnuite, dar degeaba, nu reuşi s-o regăsească. N-a mai dat niciodată ochii cu ea şi niciodată n-a aflat unde plecase, căci ea îşi dormea somnul de veci în brațele de gheață ale tăcutei sale prietene, apa.

Biata Molly! A fost o adevărată eroină, o făptură între milioane de alte făpturi care ca şi ea, fără a bănui măcar ce este eroismul, îşi trăiesc viața în lumea lor modestă, făcând tot ce le stă în putință, şi apoi pier. A luptat cu vrednicie în bătălia vieţii. A fost o făptură plămădită dintr-un aluat bun, dintr-un aluat nepieritor. Căci Ureche-Zdrenţuită este carne din carnea ei şi minte din mintea ei. Aşa că ea trăieşte mai departe în el, şi prin el transmite urmaşilor o moştenire încă şi mai prețioasă.

Ureche-Zdrenţuită mai trăieşte încă în împrejurimile bălţii. Moş Olifant s-a prăpădit iarna trecută, iar fiii săi, care sunt departe de a fi buni gospodari, nu au mai curățit balta şi nu se mai

sinchisesc să repare rețelele de sârmă ghimpată. Un an a fost de ajuns pentru ca locurile să ajungă mai sălbatice ca niciodată; au crescut copaci noi, mărăcinişurile s-au întins, iar gardurile de sârmă ghimpată, prăbuşindu-se, s-au transformat în tot atâtea locuri întărite şi adăposturi în care iepurii se pot refugia fără a se teme nici de copoi, nici de vulpi.

Aici trăieşte Ureche-Zdrențuită şi în ziua de azi. Acum e un iepure mare şi puternic, care nu se mai teme de niciun duşman. Are o familie numeroasă şi o soață cafenie, drăgălaşă, pe care nu ştiu unde a găsit-o.

Fără îndoială că el şi puii săi, precum şi puii puilor săi, vor trăi şi se vor bucura de viață încă mulți ani de aci înainte, pe aceste meleaguri unde, pe la asfințit, în orice zi cu soare, îi puteți vedea şi dumneavoastră. Firește, numai dacă ați învățat semnalele lor şi dacă, după ce ați găsit un loc potrivit, vă pricepeți când şi cum să bateți aceste semnale.

Explicarea cuvintelor

Vătui – pui de iepure)n.t.).

Opossum – mic animal care trăieşte în America, şi a cărui blană e foarte căutată. (n.t.).

Rug – arbust spinos, ale cărui fructe se numesc mure. (n.t.).

Picior – măsură de lungime engleză; 1=0,304 n. (n.t.).

Iard – măsură de lungime engleză; 1=0,914 m. (n.t.).

Marmota – Mic animal rozător, care trăieşte în america de Nord şi în regiunile muntoase ale Europei (Alpi, Pirinei, etc.) (n.t.).

Tam O. Shanter – eroul unui cunoscut poem al poetului scoțian Robert Burns (1759-1796) (n.t.).

Sânger –arbust ale cărui ramuri sunt roşii ca sângele. (n.t.).

Nurcă – mic animal carnivor, care trăieşte pe lângă ape; se vânează pentru blana sa. (n.t.).

Cârmâz – plantă ale cărei fructe de culoare roşie, servesc drept colorant. (n.t.).

Zăpor – stavilă. (n.t.).

Vulpea din Springfield

1

De mai bine de o lună, găinile dispăreau în mod misterios. Sosit acasă la Springfield, pentru vacanța de vară, mi se încredință sarcina să descopăr făptaşul. Şi l-am descoperit fără întârziere. Păsările piereau fără urmă, una câte una, fie înainte de a se cocoța, fie după ce coborau din copaci, ceea ce înlătura bănuiala că vinovații s-ar cuveni să fie căutați printre vecinii sau printre oamenii fără căpătâi din partea locului. Pe de altă parte, faptul că păsările nu erau răpite din copaci scotea din cauză atât ursuleții spălători, cât şi bufnițele. Iar faptul că nu se găsiseră niciodată rămăşițe de ale păsărilor furate dovedea că nici nevăstuicile, dihorii sau vidrele nu aveau vreun amestec. Aşadar, nu mai încăpea nicio îndoială că pocinogul ni-l făcea cumătra vulpe.

De cealaltă parte a râului era întinsa pădure Erindale, o pădure de brazi bătrâni. Cercetând cu grijă locurile lângă vadul de jos, am aflat urme de vulpe şi am găsit o pană tărcată, smulsă din haina uneia din găinile Plymouth din curtea noastră. Pe când urcam malul opus în căutarea altor semne, auzii în urma mea larmă mare şi, întorcându-mă, văzui un cârd de ciori care

tăbărau în vad. Uitându-mă mai bine mi-am dat seama că din nou se adeverea vechea zicală: „Hoț pe hoț înfundă.” Căci, ce să vezi, în mijlocul vadului o vulpe cu prada în bot – o vulpe care se întorcea cu o găină furată din curtea şcolii noastre. Ciorile, deşi se îndeletmicesc şi ele cu şterpelitul, sunt totdeauna primele care răcnesc: „săriți, hoții”, pentru ca apoi să primească bucuros o parte din pradă drept preț al trecerii.

Aşa făceau şi acum. Spre a ajunge la vizuina ei, vulpea nu avea încotro: trebuia să treacă râul, şi aici la vad, să facă față atacului concentrat al ciorilor. Dădu să treacă iute şi, de nu m-aş fi alăturat şi eu agresorilor, fără îndoială că ar fi reuşit să treacă cu pradă cu tot. De cum mă văzu, lăsă găina care mai era caldă încă şi se făcu nevăzută în pădure.

Fără doar şi poate, faptul că fura mult şi des arăta că vulpea avea pui. Aşadar, a trebuit să încep a-i căuta puii.

În după-amiaza aceleiaşi zile, împreună cu Haimana, copoiul meu, am trecut râul şi am pătruns în pădurea Erindale. Nici nu începuse bine copoiul să dea târcoale, când iată că auzim răsunând pe-aproape dintr-o râpă cu frunziş bogat, lătratul scurt şi strident al vulpii. Lătrând şi el, Haimana se năpusti pe dată în râpă şi, adulmecând urma proaspătă se duse după ea drept înainte, până ce lătratul lui se stinse undeva, pe dealurile din depărtare.

După vreun ceas, Haimana se întoarse şi se culcă la picioarele mele gâfâind înfierbântat, căci era în toiul lui august şi ne coceam de căldură.

Dar nici nu apucase să răsufle, şi din nou, la câțiva paşi, izbucni acelaşi lătrat „”Iap iârrr!” şi copoiul se repezi iar să urmărească vulpea.

Se afundă în întunecimea pădurii şi, lătrând prelung, cu glas sonor, se depărtă spre miază-noapte. Răsunătorul „Buu, buu” scăzu treptat, devenind un slab „uu, uu”, iar acesta la rându-i se auzi de la o vreme ca un palid şi leşinat „o-o”, după care se stinse cu desăvârşire. De bună

seamă,se depărtaseră cale de câteva mile, căci nu se mai auzea nimic, nici chiar dacă lipeai urechea de pământ. Ştiam că lătratul lui Haimana era lesne de auzit şi de la o milă.

Aşteptând în pădurea peste care se lăsa bezna, auzii deodată şoapta dulce a unei ape care picura: „Pic-pic-pec-pic-pic, pic-pac-pec-pic."

Nu ştiam de existența vreunui izvor în apropiere, şi firește că pe o noapte călduroasă ca aceea mă bucurai să descopăr un izvor răcoros. Luându-mă după zgomot, ajunsei în dreptul unui stejar, la picioarele căruia şoptea izvorul. Şoptea un cântec dulce, dulce, un cântec care, pe o noapte ca aceea, avea o rezonanță deosebit de atrăgătoare:

„Ponc-panc-penc-pinc,

Pa, pinc-a, pinc-a, panc-a, pinc-a,

Pa, pa, panc-panc, pa, pa, ponc-pinc,

Pinc-a, ponc-a, punc-a, pânc."

Era cântecul „apei care picură", cântec care seamănă cu glasul ca de ferăstrău al huhurezului.

Deodată, un gâfâit puternic şi răguşit şi foşnetul frunzelor mi-au vestit întoarcerea lui Haimana. Era istovit. Limba-i atârna aproape până-n pământ, coastele îi zvâcneau, iar pe piept şi pe picioarele dinainte i se prelingeau pete albe de spumă. Conteni o clipă cu gâfâitul, pentru a-mi linge supus mâna, după care se aşternu pe patul de frunze şi începu să gâfâie atât de tare, încât acoperea toate celelalte zgomote.

Dar iată că am auzit din nou, la câțiva paşi, acel lătrat cicălitor: „Iap, iârrr", şi atunci mi-a fulgerat în minte explicația.

Ne aflam, pesemne, în apropierea vizuinii în care se găseau puii, şi de aceea vulpile se străduiau rând pe rând, să ne îndepărteze.

Deoarece se înnoptase de-a binelea, am pornit-o spre casă, fiind convins că enigma era aproape dezlegată.

2

Era lucru ştiut că undeva prin vecinătate sălăşluieşte un vulpoi bătrân cu familia lui. Nimeni nu bănuia însă că vizuina vulpii ar putea fi atât de aproape.

Pentru că tâmpla stângă îi era brăzdată de o cicatrice, i se pusese vulpoiului porecla „Dungă-Albă". Se presupunea că se alesese cu acest semn, care pornea de deasupra ochiului stâng şi se întindea până în spatele urechii stângi, de pe urma unei răni pricinuite de o rețea ghimpată, în cursul urmăririi unui iepure. După închiderea rănii, pe locul acela îi crescuse păr alb şi rămăsese cu un semn, după care era lesne de recunoscut.

Iarna trecută dădusem şi eu ochii cu acest vulpoi şi avusesem prilejul să mă conving de ce era în stare. Ninsese. Ieşisem la vânătoare; trecusem tocmai peste ogoare şi mă îndreptam spre marginea râpei cu mărăcini din spatele morii celei vechi. Când ajunsei la marginea râpei, zării o vulpe care cobora grăbită din cealaltă margine şi venea în calea mea. Ca nu cumva să mă vadă, m-am oprit şi am stat neclintit, fără măcar să aplec sau să întorc capul. Şi am stat aşa până ce vulpea se pierdu în desişurile din fundul râpei. De cum dispăru în desiş, mă lăsai jos în râpă şi alergai să-i aţin calea când avea să iasă din desiş, de partea cealaltă. Am stat la pândă acolo o bucată de vreme, dar vulpea nu s-a arătat. Cercetând locul cu băgare de seamă, am găsit urma proaspătă a unei vulpi care ieşise din desiş şi, privind în direcția în care mergea

urma, l-am zărit pe Dungă-Albă departe în spatele meu, în afara bătăii puştii, stând pe labele dinapoi şi parcă rânjind batjocoritor.

Cercetând mai de aproape urma, am înțeles totul. Mă zărise în clipa în care-l văzusem şi eu, dar, ca un vânător desăvârşit ce era, se făcuse că nu mă vede şi-şi văzu de drum, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic, până ce a intrat în desiş. Apoi, fugind cât îl țineau picioarele, ieşise hăt departe în spatele meu, şi acum făcea haz de şiretlicul pe care mi-l zădărnicise.

Astă primăvară am avut încă un prilej să mă încredințez de şiretenia lui Dungă-Albă. Mă plimbam cu un prieten de-a lungul şoselei care duce la păşunea din deal. În drumul nostru trecurăm, la distanță de vreo treizeci de picioare, de o măgură pe care erau înşirați câțiva bolovani, unii cenuşii, alții bruni-roşcați. Pe când ne aflam în dreptul măgurii, prietenul îmi spuse: „Al treilea bolovan mi se pare că e o vulpe care stă încovrigată."

Deoarece n-am putut s-o deosebesc, merserăm mai departe. Nu ne depărtasem decât câțiva iarzi, când iată că la o adiere bolovanul cu pricina parcă s-a zbârlit, aşa cum se zbârleşte o blană. Prietenul îmi zise. „Nu încape îndoială, e o vulpe care doarme." „Las' că ne încredințăm noi îndată", i-am răspuns eu, făcând cale întoarsă. Dar cum făcui întâiul pas înspre măgură, Dungă-Albă, căci era tot el, sări în picioare şi o rupse la fugă. Nu de mult un foc mistuise o fâşie de la mijlocul păşunii, care forma acum un brâu negru, lat. Vulpea trecu iute peste acest brâu lat, şi când ajunse iară în iarba galbenă, înaltă, se tupilă şi aşa am pierdut-o din vedere. Ne pândise tot timpul şi de ne-am fi văzut de drum nici nu s-ar fi clintit. Ceea ce e uimitor nu e faptul că vulpea semăna cu iarba uscată şi cu bolovanii aceia rotunjiți de ape, ci faptul că vulpea ştia că seamănă cu ei şi că se pricepea să tragă folos de pe urma acestei împrejurări.

Nu trecu multă vreme şi am ajuns să ne încredințăm că Dungă-Albă şi soața lui se aciuaseră în pădurile din părțile noastre şi că socoteau curtea hambarului nostru drept baza lor de aprovizionare.

A doua zi dimineața, cercetând cu luare-aminte printre brazi, am găsit un muşuroi de pământ, care părea clădit în cursul ultimelor câteva luni. Pământul se vedea bine că provenea de la săpatul unei vizuini. Totuşi, vizuină nu se vedea nicăieri. Este lucru ştiut că, atunci când îşi sapă o nouă vizuină, orice vulpe cu adevărat înțeleaptă scoate tot pământul în locul unde a început săpătura, dar deschide o galerie care iese departe, într-un tufiş. Apoi astupă definitiv prima intrare, care este prea bătătoare la ochi, şi nu mai foloseşte decât intrarea ascunsă în tufiş.

După oarecare căutare am descoperit gura vizuinii care era tocmai pe fața cealaltă a unei movilițe, precum şi dovezi că vizuina adăposteşte puii vulpii.

Pe coasta dealului era un tei scorburos, care se înălța uriaş, umbrind cu bolta lui tufişurile dimprejur. Trunchiul teiului era aplecat şi avea două scorburi, una mare, aproape de rădăcină, şi una mai mică, în susul trunchiului.

În copilărie mă jucasem adesea în jurul teiului cu alți băieți de-a familia Robinson şi scobisem atunci trepte în inima lui mâncată de vreme, ca să înlesnim urcatul şi coborâtul în scorbură. Teiul ăsta mi-a fost acum de folos, căci în dimineața următoare, după ce soarele prinse să mai încălzească, m-am cățărat în el, la pândă. Peste puțin, de acolo, de sus, de la balconul meu, i-am văzut pe zburdalnicii membri ai familiei care locuia în beciul vecin. Erau patru pui de vulpe, cu lăbuțe groase, căutătură copilărească şi blăniță, care aduceau a mieluşei. Când priveai însă mai de aproape la capul lor dolofan, cu bot ascuțit şi ochii ageri, era imposibil să nu-ți dai seama că fiecare din aceşti pui nevinovați aveau în sânge toate însuşirile unei vulpi încercate şi viclene.

Puii s-au jucat ce s-au jucat primprejur, ba prăjindu-se la soare, ba hârjonindu-se între ei, până ce deodată, speriați de un zgomot uşor, o tuliră în ascunzişul lor subpământean. Se speriaseră însă de pomană, căci zgomotul acela îl făcuse însăşi vulpea, mama lor, care se ivi îndată din tufiş, aducând o găină – dacă-mi aduc bine aminte – a şaptesprezecea. La chemarea vulpii, puii năvăliră afară, rostogolindu-se unii peste alții. Apoi urmă o scenă pe care am găsit-o încântătoare, dar care nu mă îndoiesc că pe unchiul meu l-ar fi scos din sărite.

Puii de vulpe tăbărâră asupra găinii şi începură să se lupte cu ea, îmbrâncind-o şi îmbrâncindu-se între ei, în vreme ce vulpea cea bătrână stătea de veghe, ca nu care cumva să se apropie vreun duşman, fără veste, şi nu se mai sătura sorbindu-i din ochi. Pe chipul vulpii era întipărită o expresie unică. Peste masca obişnuită, care purta pecetea sălbăticiei şi vicleniei, a cruzimii şi neliniştii, se întinsese un rânjet de bucurie. Dar mai presus de toate avea acea căutătură – ce nu se poate reda – în care se amestecau mândria şi dragostea de mamă.

Trunchiul şi o parte din bolta teiului meu erau ascunse de tufişuri şi se aflau mult sub nivelul moviliței în care era săpată vizuina. Puteam deci veni şi pleca în voie, fără a speria vulpile. M-am dus la teiul acela zile de-a rândul şi am urmărit muştruluirea puilor de vulpe. Unul dintre primele lucruri pe care le-au învățat a fost ca, la cel mai mic zgomot suspect, să se oprească şi să stea nemişcați ca nişte statui, iar dacă zgomotul se repetă sau de văd ceva îngrijorător, să fugă la adăpost.

La unele animale, dragostea de mamă este atât de puternică, încât se revarsă şi asupra altor viețuitoare. Cu vulpea, lucrurile stăteau parcă altfel. De dragul puilor ea se deda la fel de fel de cruzimi rafinate. De pildă, adesea le aducea puilor şoareci şi păsări vii, ferindu-se cu mare grijă să le facă vreun rău, numai pentru a lăsa puilor putința de a le canoni vreme mai îndelungată.

În livada de pe dealul vecin îşi avea sălaşul o marmotă. Nu era prea frumoasă, nici nu avea nimic deosebit; ştia însă să-şi apere pielea. Îşi săpase vizuina la rădăcina unui brad bătrân, din care nu mai rămăsese decât un ciot, pentru că braţele rădăcinii erau o apărare împotriva vulpilor care ar fi încercat să scormonească pământul ca s-o prindă. Marmotelor nu le place să muncească din greu, isteţimea fiind la ele mai de preţ decât hărnicia. Marmota noastră avea obiceiul ca în fiecare dimineaţă să se întindă sus pe ciotul de brad şi să se încălzească la soare. Când se arăta vreo vulpe, cobora iute în pragul vizuinii, iar dacă vulpea se apropia, intra în adâncul vizuinii şi şedea ascunsă până trecea primejdia.

Într-o bună dimineaţă, vulpile bătrâne au socotit că venise vremea să le facă puilor cunoştinţă cu neamul marmotelor şi au găsit că marmota din livadă putea sluji drept material pentru o primă lecţie practică. Cele două vulpi se apropiară binişor de gardul de nuiele care înconjura livada, fără a fi simţite de marmota care stătea întinsă pe ciotul ei. Apoi, Dungă-Albă pătrunse în livadă şi porni agale în direcţia ciotului, dar nu prea aproape, pentru a nu da de bănuit marmotei care ar fi observat-o. Merse drept înainte, fără să întoarcă nici măcar o dată capul. Totuşi, când vulpoiul se apropie, marmota se lăsă binişor jos, la intrarea vizuinii sale, aşteptându-l să treacă. Dar apoi, amintindu-şi că „paza bună trece primejdia rea”, socoti că e mai bine să intre în vizuină.

Vulpile tocmai asta aşteptau. Vulpea care până atunci stătuse ascunsă, alergă în dosul ciotului. Dungă-Albă însă îşi văzu de drum. Nu trecu multă vreme şi marmota, neavând niciun temei să fie speriată, ieşi în prag, scoase capul şi-şi roti ochii. Nu văzu altceva decât vulpoiul care-şi vedea de drum şi se depărta. Pe măsură ce vulpoiul se depărta, marmota prindea tot mai mult curaj. În cele din urmă, când duşmanul dispăru după muchea dealului, marmota dădu să se cațere pe ciot, dar ân clipa aceea vulpea o înhăţă dintr-o săritură şi o zgâlţâi până-şi pierdu cunoştinţa. Dungă-Albă, care urmărise totul cu coada ochiului, se întoarse alergând la ciotul

de brad. Până să ajungă însă, vulpea apucase marmota în colți şi o pornise spre vizuină, aşa că nu mai era nevoie de ajutorul lui.

Vulpea aduse marmota la vizuină. O purtase însă cu atâta grijă, încât marmota mai era în stare să se lupte. Răspunzând chemării mamei lor, un „uuf" surd, puii năvăliră din vizuină cum năvălesc şcolarii la joacă. Vulpea le aruncă marmota rănită, şi ei, ca patru diavoli pitici, se năpustiră asupră-i mârâind şi muşcând-o cu toată puterea fălcilor încă micuțe. Marmota le ținu însă piept cu curajul disperării, şi după ce reuşi să-i respingă, se depărtă şchiopătând, îndreptându-se spre un tufiş. Puii se luară după ea cu înverşunarea unei haite de copoi, agățându-i-se de coadă, muşcând-o de coaste, dar cu toate acestea nu reuşeau s-o țină în loc. Atunci, din câteva salturi, vulpea ajunse marmota şi o târâ afară, la loc deschis, pentru ca puii s-o poată canoni mai departe. Acest joc sălbatic se repetă de câteva ori, până ce unul dintre pui, fiind crunt muşcat de marmotă, începu să chelălăiască de durere. Vulpea se aprinse de mânie şi hotărâ să pună capăt chinurilor marmotei şi să înceapă ospățul.

Adevărata inițiere a puilor în tainele „ştiinței pădurii" începu însă într-un loc deschis, cu iarbă deasă, din apropierea vizuinii, pe care zburdau şoarecii de câmp. Aici i-a adus vulpea ca să le predea întâia lecție despre şoarecii de câmp, care sunt prada cea mai lesne de prins. Vulpea se bizuia mai cu seamă pe pilda vie şi pe instinctele adânc înrădăcinate. Afară de asta se mai folosea de două, trei semne, prin care îndruma puii ce să facă: „Nu te mişca şi priveşte!", „Hai, fă ca mine!", şi aşa mai departe.

Într-o după-amiază liniştită, fără pic de vânt, vulpoaica o porni cu ştrengarii ei spre locul acela. Ajungând la marginea luminişului le porunci să se oprească şi să aştepte nemişcați în iarbă. Nu după multă vreme, un chițcăit uşor îi vesti că vânatul era în apropiere. Vulpea înaintă prin iarbă, nu târâş, ci înălțându-se pe cât cu putință, pe vârful labelor, şi ridicându-se din când în când pe labele dinapoi, pentru a vedea mai bine. Iarba înaltă şi deasă ascundea

mişcările şoarecilor, şi singurul semn după care îi puteai dibui era freamătul uşor al firelor de iarbă. De aceea, vulpile nu ies niciodată la vânătoare de şoareci decât pe vreme liniştită, când nu e nicio adiere de vânt.

Totul era să ghiceşti unde se găseşte şoarecele şi să-l înhaţi mai înainte de a-l vedea.Deodată vulpea făcu un salt, şi în mijlocul smocului de iarbă uscată, înhăţat de ea, un şoricel de câmp scotea ultimul chiţcăit.

Şoricelul fu îmbucat într-o clipă, după care puii de vulpe începură să se străduiască stângaci să imite isprava mamei lor. Când, în cele din urmă, cel mai mare dintre pui izbuti pentru întâia oară în viaţa lui să prindă o pradă, îl trecu un fior de bucurie şi, înfigându-şi dinţişorii sclipitori de albi în bietul şoricel, îl sfâşie mânat de o crâncenă pornire înăscută, de care se va fi minunat, desigur, chiar şi puiul de vulpe.

Următoarea lecţie a fost despre veveriţe. Prin partea locului trăia o veveriţă, gălăgioasă şi bădărană ca toate veveriţele. Obişnuia să petreacă mai toată ziua cocoţată la loc sigur, ocărând vulpile şi răţoindu-se la ele. Zadarnic încercaseră puii vulpii s-o apuce când străbătea luminişul de la un capăt la altul sau când scuipa şi cârâia către ei, de la o depărtare de câţiva paşi. Vulpea cea bătrână era însă umblată şi învăţată şi cunoştea firea veveriţei, aşa că, la vremea potrivită, veni în ajutor puilor. După ce le porunci să se ascundă, se culcă în mijlocul luminişului. Obraznica şi ticăloasa veveriţă se apropie şi bodogăni ca de obicei. Vulpea nu se clinti. Atunci veveriţa se lăsă mai jos şi, de pe o cracă ce atârna chiar deasupra capului vulpii, începu s-o ocărască: „Fiară ce eşti, fiară ce eşti!”

Vulpea habar n-avea. Parcă ar fi fost moartă. Nu era lucru curat. Veveriţa coborâ din copac, îşi roti privirea în toate părţile şi ţâşni prin iarbă până la alt copac, pentru ca apoi, după ce se căţără iute la loc sigur, să reânceapă să ocărască: „Fiară ce eşti, fiară netrebnică, cârrrr, cârrrr!”

Vulpea zăcea mai departe întinsă şi nemişcată în iarbă. Veverița nu mai avea pace. Fiind curioasă şi îndrăzneață din fire, coborâ iară şi mai străbătu o dată luminişul, trecând de astă dată încă şi mai aproape de vulpe.

Dar nici acum vulpea nu se clinti de fel. „Nu încape îndoială", îşi zicea veverița, „a murit." Până şi puii vulpii începuseră să se întrebe dacă pe mama nu cumva o furase somnul.

Chinuită de o curiozitate nebunească, veverița nu-şi mai găsea astâmpăr. Zadarnic zvârlise bucăți de scoarță în capul vulpii, zadarnic o ocărâse, aruncându-i în față toate ocările pe care le ştia, vulpea nu dădea niciun semn de viață. După ce mai străbătu de câteva ori luminişul, se apropie până la câțiva paşi, şi vulpea, care o pândise tot timpul, sări în picioare şi într-o clipită o înhăță.

Iar cățelandrii vulpii rontăiră oasele veveriței.

Acestea au fost începuturile educației puilor vulpii. Pe măsură ce creşteau mai puternici, vulpea îi lua cu ea tot mai departe, pentru a-i deprinde cu meşteşugul mai greu al urmăririi vânatului după miros.

Învățară rânduielile ce trebuie urmate la vânătoarea deosebitelor feluri de pradă. Căci fiecare fel de sălbăticiune are câte o însuşire deosebită, fără de care n-ar putea trăi, şi are şi câte o slăbiciune, pentru că altminteri s-ar prăpădi celelalte sălbăticiuni. Slăbiciunea veveriței este nebunească ei curiozitate, iar slăbiciunea vulpii este că nu se poate cățăra în copaci. Întreaga învățătură dată puilor de vulpe urmărea să-i învețe a trage folos de pe urma slăbiciunilor celorlalte făpturi şi să-şi răscumpere propriile slăbiciuni, folosindu-şi însuşirile cu cât mai multă dibăcie.

De asemenea puii învățară de la părinți poruncile la care trebuie să se supună tot neamul vulpilor. Cum anume le-au învățat, e greu de spus. Este însă limpede că au învățat toate

acestea de la părinții lor. Iată câteva dintre poruncile pe care mi le-au împărtăşit vulpile, cu toate că nicicând n-au stat de vorbă cu mine:

Niciodată să nu adormi până ce nu-ți ştergi urma.

Nasul e înaintea ochilor, de aceea bizuie-te în primul rând pe miros.

Numai un prost merge cu vântul în spate.

Apele curgătoare te scapă din multe urgii.

Să nu ieşi niciodată la drum deschis, dacă poți umbla prin locuri ferite.

Să nu laşi urmă desluşită, dacă-ți stă în putință să laşi una încâlcită.

Păzeşte-te de necunoscut, necunoscutul îți este duşman.

Praful şi apa nu păstrează urma.

Să nu vânezi niciodată şoareci în iepurărie sau iepuri în curtea găinilor.

Nu te băga în iarbă.

Şi încetul cu încetul, înțelesul acestor porunci începu să pătrundă în mintea puilor. De pildă, porunca „să nu urmăreşti niciodată o pradă a cărei urmă nu o poți adulmeca", şi-au dat curând seama că este plină de înțelepciune, căci dacă nu poți adulmeca urma prăzii înseamnă că vântul bate în aşa fel, că prada te miroase ea pe tine.

Întâi au învățat să cunoască una câte una păsările şi celelalte sălbăticiuni ale pădurilor de baştină. Iar mai încolo, când au fost în stare să meargă mai departe cu părinții lor, puii au făcut cunoştință şi cu alte animale. Începuseră să creadă că nu există nicio viețuitoare pe lume căreia să nu-i cunoască mirosul. Dar într-o nnoapte vulpea îi duse pe un ogor, unde au văzut

întins pe jos ceva ciudat. Vulpea îi adusese aici anume ca să-l miroase, dar cum l-au mirosit, puilor li se zbârliră perii în spinare şi începură să tremure, fără să poată pricepe de ce. Mirosul lucrului aceluia parcă făcea să le clocotească sângele în vine şi îi umplea de ură şi teamă. După ce băgă de seamă efectul produs asupra lor, vulpea le spuse: „Ăsta e miros de om."

3

Între timp, găinile continuau să dispară. Nu spusesem nimănui că descoperisem cuibul puilor de vulpe. Micii ştrengari îmi erau mai dragi decât găinile noastre. Unchiul era însă supărat foc şi făcea tot felul de observații răutăcioase despre priceperea mea în cele vânătoreşti. Ca să-i fac pe plac, am luat într-o zi copoiul, am intrat în pădure, m-am oprit într-un luminiş pe coasta dealului, m-am aşezat pe un buştean şi am dat drumul copoiului. Nu trecură nici trei minute, când răsună glasul copoiului care se depărta, dând de veste pe limba lui binecunoscută vânătorilor: „Vulpe! Vulpe! Vulpe! Aici jos în vale".

După câtva timp i-am auzit apropiindu-se. Am văzut întâi vulpea. Era Dungă-Albă care se îndrepta agale spre albia râului. Intră în apă, şi, înaintând de-a lungul malului, prin apa mică. Făcu vreo două sute de iarzi. Apoi părăsi albia venind către mine. Cu toate că eram la vedere, vulpea nu m-a văzut şi a urcat coasta uitându-se mereu înapoi, după câine. Când ajunse la zece paşi de mine se întoarse şi, aşezându-se cu spatele la mine, începu să-şi sucească gâtul la dreapta şi la stânga, curios să vadă ce va face copoiul. În cele din urmă apăru şi Haimana, care venea chelălăind şi adulmecând urma. Când ajunse în dreptul apei curgătoare, care şterge orice urmă, Haimana se opri uluit. Avea o singură ieşire, anume să cerceteze amândouă malurile, atât la deal, cât şi la vale, până va găsi locul unde vulpea ieşise din apă.

Dungă-Albă se mută acum puțin mai la o parte, pentru a vedea mai bine, şi începu să urmărească cu curiozitate, la fel ca un om, mişcările copoiului. Eram atât de aproape de el, încât am văzut cum s-a zbârlit în clipa în care s-a ivit copoiul. Am putut chiar să-i urmăresc bătăile inimii după zvâcnirea coastelor şi să-i observ sticlirea ochilor săi galbeni. Când văzu în ce încurcătură se afla copoiul datorită şiretlicului său, mişcările lui Dungă-Albă deveniră comice. Nu mai avea astâmpăr, se legăna dintr-o parte într-alta, acum ridicându-se de plăcere, acum aşezându-se la loc, acum înălțându-se pe labele dindărăt, pentru a vedea mai bine copoiul carel adulmecând mereu, înainta încet. Deşi nu era obosit, Dungă-Albă căscă botul până la urechi şi pufni, sau, mai exact, hohoti aşa cum hohotesc câinii, rânjind şi pufnind.

Dungă-Albă fremăta urmărind mişcările copoiului. Acesta pierdu atâta vreme bâjbâind să afle urma, încât atunci când în sfârşit o găsi, urma era atât de slabă, că abia mai putea să se țină după ea şi nici nu mai găsea cu cale să latre.

De îndată ce copoiul începu să urce dealul, vulpoiul porni agale spre pădure. Stătusem la nici zece paşi de el, dar am avut, e drept, vânt bun şi nu m-am clintit, aşa că vulpoiul nici n-a putut bănui că mai bine de douăzeci de minute fusese în puterea unui om, în puterea duşmanului celui mai temut. Haimana, dacă nu l-aş fi strigat, ar fi trecut pe lângă mine fără să mă vadă, aşa cum trecuse şi vulpoiul. Când se auzi strigat, tresări şi, părăsind urma, veni să se aşeze ruşinat la picioarele mele.

Cu mici variațiuni, zile de-a rândul am jucat această comedie, decealaltă parte a râului, chiar peste drum de casa unchiului. Dar într-o bună zi, scos din sărite de faptul că pe zi ce trecea numărul găinilor continua să descrească, unchiul ieşi cu puşca şi se aşeză la pândă pe măgura cea golaşă. În ziua aceea, pe când Dungă-Albă se îndrepta liniştit spre locul obişnuit, ca să urmărească bâjbâiala prostănacului de copoi în albia râului, unchiul îl împuşcă fără nicio remuşcare în clipa când vulpoiul rânjea bucuros că dobândise o nouă izbândă.

Dar găinile dispăreau mai departe. Unchiul era foc şi pară. Hotărâ ca de aci înainte să conducă chiar el lupta pentru stârpirea vulpilor, şi aruncă în pădure nenumărate momeli otrăvitoare, primejduind astfel viaţa câinilor noştri. Nu scăpa niciun prilej să mă ia peste picior, arătându-şi dispreţul pentru cunoştinţele mele vânătoreşti. Lua puşca şi însoţit de cei doi copoi, seară de seară o pornea la vânătoare.

Vulpea ştia bine ce erau momelile. De aceea fie că le ocolea, fie că le mânjea spre a-şi arăta dispreţul. Una însă a strecurat-o în bârlogul unui vechi duşman, în bârlogul unui dihor, care după aceea n-a mai fost văzut niciodată. Cât trăise, Dungă-Albă era oricând gata să abată copoii asupra sa şi să-i împiedice de a face vreun rău. Acum însă trebuia să le poarte singură de grijă puilor, şi nu mai avea totdeauna răgaz să şteargă cu grijă urmele care duceau la vizuină şi nici nu mai putea sta mereu în preajma cuibului, ca să poată ieşi în întâmpinarea duşmanilor şi, abătându-i asupra ei, să-i împiedice să vină prea aproape.

Sfârşitul era uşor de prevăzut. Într-o bună zi, ţinându-se după o urmă proaspătă, Haimana nimeri la vizuină, iar Bălţatul, foxterierul unchiului, după ce dădu de ştire că puii erau înăuntru, începu să scormonească de zor ca să ajungă la ei.

Taina fusese dată în vileag şi soarta puilor era pecetluită. După câtva timp sosi argatul cu sapa şi cazmaua şi se puse pe săpat, în timp ce câinii şi noi ceilalţi stăteam deoparte şi priveam. Ceva mai târziu se ivi şi vulpea care amăgi îndată câinii să se ia după ea, în josul apei. Apoi, însă, când socoti nimerit, se descotorosi de câini, folosind un mijloc simplu: sări în spinarea unei oi. Cuprinsă de spaimă, oaia o rupse la fugă, purtând vulpea în cârcă. După câteva sute de iarzi, ştiind că acum câinii n-aveau să mai găsească urma, vulpea sări jos şi se întoarse la

vizuină. Văzând că i-au pierdut urma, câinii se întoarseră şi ei şi găsiră vulpea care, disperată, dădea târcoale vizuinii, căutând zadarnic să ne depărteze de odoarele ei.

Între timp, Pat, argatul, mânuia vârtos lopata şi cazmaua şi lucrul lui sporea. De amândouă părțile şanțului, creşteau neâncetat grămezile de nisip galben amestecat cu pietricele, iar şanțul se adâncise atât, că nu se mai vedea decât capul voinicului săpător. După vreo oră de săpat, în care câinii nu o dată se repeziseră lătrând furioşi pe urmele vulpii, care se tot învârtea prin împrejurimi, Pat strigă: „Iată-i aici sunt!”

La capătul galeriei era vizuina, şi cei patru pui mițoşi stăteau ghemuiți în fundul ei.

Până să apuc a face ceva ca să-i apăr, Pat îi şi croise sălbatic cu sapa, iar cruntul foxterier şi tăbărâse asupra lor, omorând trei dintre ei. Al patrulea pui, care era cel mai plăpând, abia scăpă cu viață, fiind ținut de coadă destul de sus, ca să nu-l poată ajunge câinii întărâtați.

Puiul icni o dată scurt şi, auzindul, biata vulpe alergă îndată către el. Un timp dădu târcoale atât de aproape, că unchiul desigur ar fi împuşcat-o de nu s-ar fi nimerit ca, din întâmplare, câinii să stea mereu în cale şi să-l stingherească pe vânător. În cele din urmă, vulpea mai amăgi o dată câinii într-o urmărire zadarnică.

Puiul supraviețuitor fu băgat într-un sac în care stătea cuminte, nemişcat. Cât despre frățiorii lui, au fost zvârliți înapoi în culcuşi şi îngropați acolo sub câteva lopeți de pământ.

Iar noi, nemernicii, ne-am întors la fermă şi am lăsat puiul de vulpe în curte, legat de lanț.

Niciunul din noi n-ar fi putut să spună de ce fusese cruțat puiul, fapt este însă că se petrecuse o schimbare şi că nu se mai găsea nimeni care să susțină că ar trebui ucis.

Puiul era drăgălaş şi arăta de parcă ar fi fost o corcitură de vulpe şi miel. Flocos cum era, grozav semăna cu un mieluşel, şi părea blajin şi nevinovat. Cu toate acestea, în ochii lui galbeni apăreau licăriri de viclenie şi sălbăticie, care numai de miel nu erau.

Câtă vreme se afla cineva în apropiere, sta ghemuit şi îmbufnat în cuşca lui. Şi când rămânea singur, nu ieşea îndată din cuşcă. Trecea mai bine de un ceas până să scoată nasul afară.

În loc să mai privesc din scorbura teiului, priveam acum de la fereastra mea. Prin curte, în jurul cuştii, se învârteau o mulțime de găini din soiul cu care puiul făcuse cunoştință încă de mai de mult. Pe la asfințit veniră câteva, să scurme în vecinătatea cuştii. Deodată se auzi zornăitul lanțului. Puiul se avântase să prindă o găină care se apropiase ceva mai mult şi desigur ar fi înhățat-o, dacă n-ar fi căzut, fiind brusc oprit de lanț. Se ridică şi se întoarse plouat în cuşcă. Dar de atunci, de câte ori se mai repezea după găini, îşi socotea bine avântul, ca să nu depăşească lungimea lanțului, şi niciodată puiul n-a mai căzut împiedicat de zgâlțâitura nemiloasă.

Cînd se întunecă, Puiul începu să dea semne de nelinişte. Se furişa afară din cuşcă, dar la cel mai mic zgomot o ştergea înapoi. Smucea de lanț şi, din când în când, îl prindea cu labele dinainte şi muşca de el cu furie. Deodată însă se opri. Părea că ascultă ceva. Apoi, înălțându-şi puțin botişorul, scânci jalnic.

Mai scânci o dată sau de două ori, după câte un răstimp în care alerga de colo până colo şi trăgea cu dinții de lanț. În cele din urmă primi răspuns. De undeva, de departe, răsună glasul vulpii: „Iap iârrr!”. Şi după un timp, sus pe grămada de lemne se ivi o umbră. Puiul se furişă înapoi în cuşcă, dar apoi ieşi fuga să-şi întâmpine mama, plin de bucurie. Iute ca fulgerul, vulpea îl înşfăcă şi, cu el în bot, porni înapoi pe drumul pe care venise. Dar, în clipa în care ajunse la capătul lanțului, puiul fu smucit din botul vulpii, şi vulpea, speriată de zgomotul unei ferestre care se deschisese, fugi peste grămada de lemne.

După vreun ceas, puiul, care umbla de colo-colo scâncind, se linişti. Mă uitai pe geam şi în bătaia lunii zării vulpea care, culcată lângă puiul ei, ronțăia ceva. Un clinchet metalic trăda ce ronțăia vulpea; ronțăia lanțul cel neândurat. Iar între timp, puiul, pe care-l botezasem Picuț, se îndesa să sugă lapte cald.

Când am ieşit în curte, vulpea a fugit înspre pădurea întunecată, dar lângă cuşcă am găsit doi şoricei însângerați, calzi încă. Îi adusese vulpea, ca o mamă devotată ce era, drept hrană pentru puiul ei. Dimineața, la lumină, am băgat de seamă că, lângă zgarda ce fusese pusă de gâtul puiului, verigile lanțului sclipeau de-ți luau ochii.

Făcând o plimbare prin pădure, la vizuina răvăşită în ajun, am găsit urme noi, lăsate de vulpe. Cu inima zdrobită de durere, biata mamă se întorsese aici să dezgroape trupurile mânjite de clisă ale puilor ei.

Cei trei pui de vulpe zăceau lângă vizuină, spălați curat, linşi proaspăt, iar alături erau două găini furate din curtea noastră şi care abia fuseseră gâtuite. În pământul de curând afânat erau întipărite urme grăitoare care spuneau că vulpea a fost aici şi că a stat de şi-a vegheat morții. Venise aici să le aducă tainul lor obişnuit, prada dobândită în expedițiile ei nocturne. Se culcase lângă ei şi zadarnic le-a dat să sugă, zadarnic s-a străduit să-i hrănească şi să-i încălzească, ca altădată, căci sub blana moale trupurile lor erau țepene, iar botişorul le era împietrit, mut şi rece.

Urmele adânci lăsate de pieptul, încheieturile şi labele vulpii arătau locul pe care, mută de durere, a stat lângă puii ei şi i-a vegheat vreme îndelungată jelindu-i, aşa cum îşi jeleşte copiii o mamă deznădăjduită.

De atunci, vulpea n-a mai călcat însă niciodată pe la vizuina dărâmată, pentru că, desigur, a înțeles că puii se prăpădiseră.

Toată dragostea vulpii se răsfrânse acum asupra puiului celui plăpând, care era legat de lanț. În curte, câinii fuseseră lăsați slobozi pentru a păzi găinile. Argatul avea poruncă să împuşte vulpea de cum s-ar arăta. Aceeaşi poruncă îmi fusese dată şi mie, dar luasem hotărârea să închid ochii ori de câte ori avea să-mi iasă în cale.

Pădurea fusese semănată cu capete de găină otrăvite, căci era lucru ştiut că vulpilor le plac capetele de găină, dar că un câine niciodată nu se va atinge de ele. După ce înfrunta toate aceste primejdii, vulpii nu-i rămânea, pentru a ajunge în curtea în care era legat Picuț, decât o singură cale, anume să se cațăre peste grămada de lemne. Şi cu toate acestea, vulpea veni să-şi alăpteze puiul şi să-i aducă găini şi pradă vânată proaspăt. Am văzut-o în repetate rânduri, deşi acum venea fără să mai aştepte plânsetul puiului.

În cea de a doua noapte a captivității lui Picuț, după ce am auzit zornăind lanțul, am văzut vulpea râcâind de zor şi scobind o groapă lângă cuşca puiului. Când groapa ajunse atât de adâncă, încât intra în ea până la jumătate, vulpea îngrămădi acolo bucata de lanț care prisosea şi apoi zvârli la loc pământul, până umplu groapa. Apoi, încântată că izbutise să se descotorosească de lanț, vulpea prinse puiul de ceafă şi, cu el în bot, porni fuga spre grămada de lemne, dar deodată, vai, o smucitură cumplită îi smulse puiul din bot.

Scâncind jalnic, bietul pui se întoarse târâş în cuşca lui. O jumătate de oră mai târziu, câinii izbucniră într-un lătrat furios. După chelălăitul lor, care se auzea din pădure, era limpede că goneau pe urmele vulpii. Zgomotul se depărtă către miazănoapte, în direcția căii ferate, apoi se stinse treptat. A doua zi dimineață am aflat că copoiul nu se întorsese. Curând am descoperit pricina. Vulpile se dumiriseră de mult ce era o cale ferată şi fără întârziere

născociseră mai multe mijloace de a trage folos de pe urma ei. Unul din aceste mijloace era să atragă câinii să le urmărească de-a lungul căii ferate, cu puțin înainte de trecerea unui tren, căci ştiau că trenul şterge cu desăvârşire urmele, care pe fier şi aşa sunt slabe, şi, afară de asta, mai ştiau că se putea întâmpla ca locomotiva să dea peste câini şi să-i zdrobească. Alt mijloc mai sigur, dar mai anevoie de aplicat, era să atragă câinii pe un pod înalt, înainte de trecerea trenului, aşa ca locomotiva să-i ajungă din urmă şi să-i facă zob.

Vulpea folosise cu iscusință acest din urmă mijloc, şi jos, lângă picioarele podului, am găsit rămăşițele schilodite ale lui Haimana. Vulpea se răzbunase.

În aceeaşi noapte, reuşind să ajungă înapoi la curte înainte de întoarcerea foxterierului, care era istovit de goană, vulpea omorâ o găină, pe care i-o aduse plocon lui Picuț şi, gâfâind de oboseală, se aşternu lângă el să-i astâmpere setea. Căci biata vulpe îşi închipuia că puiul nu primeşte altă hrană decât cea adusă de ea.

Această din urmă găină îi trădă unchiului secretul că vulpea venea la curte noapte de noapte.

Eram acum din tot sufletul de partea vulpii şi am refuzat să ajut să se pună la cale noi nelegiuiri... La căderea nopții, unchiul a ieşit cu puşca în mână şi a stat de pândă un ceas întreg. Apoi însă, când s-a lăsat frig şi norii au ascuns luna, unchiul şi-a adus aminte că mai avea şi altă treabă şi lăsă pânda în seama lui Pat.

Dar tăcerea nopții şi încordarea pândei nu se putea să nu atâțe nervii lui Pat, aşa că peste vreun ceas, când am auzit răsunând două detunături puternice, nu m-am îndoit nicio clipă că prăpădise pulberea degeaba.

Dimineața am constatat că vulpea venise totuşi să-şi vadă puiul. Noaptea următoare, unchiul s-a aşezat din nou la pândă, deoarece iar dispăruse o găină. După lăsarea întunericului s-a tras un foc, dar vulpea lăsă prada ce-o aducea în bot şi se făcu nevăzută. Încă o încercare de a se

apropia, făcută noaptea aceea, fu zdruncinată de un alt foc de puşcă. A doua zi ne-am convins însă, după strălucirea lanţului, că vulpea totuşi venise şi se străduise din nou, ore de-a rândul, să sfarme cu dinţii lanţul blestemat.

Curajul şi devotamentul ei neclintit i-au câştigat admiraţie şi respect, însă nu şi îngăduinţă. Dar noaptea următoare, după ce în casă s-a aşternut liniştea, nimeni n-a mai stat s-o pândească. Mai avea oare rost să stea cineva la pândă cu puşca? După ce-o alungase de trei ori la rând cu foc de puşcă, mai era oare de crezut că vulpea va face o nouă încercare de a-şi hrăni sau elibera puiul răpit?

Va face ea oare o nouă încercare? Dragostea ei era doar dragoste de mamă. În cea de a patra noapte, când răspunzând unui scâncet sfâşietor al puiului, o umbră se prelinse peste grămada de lemne, aceasta n-a fost văzută decât de un singur om.

De astă dată vulpea nu purta în bot nici găină, nici altceva care să se vadă. Dăduse oare greş vulpea atât de meşteră la vânat? Nu-i aducea nimic singurului ei pui, sau aflase cumva că-l hrănesc cei care-l răpiseră?

Niciuna, nici alta. Dragostea şi ura care vibrau în inima acestei mame erau neclintite. Singura dorinţă de care era frământată era aceea de a-şi elibera puiul. Încercase toate mijloacele pe care le cunoştea: pentru a-l îngriji şi pentru a-l ajuta să-şi redobândească libertatea înfruntase toate primejdiile. Dar străduniile ei se dovediseră zadarnice.

După o clipă, vulpea, care venise ca o umbră, plecă. Picuţ apucă iute un lucru pe care maică-sa îl lăsase la picioarele lui şi începu să ronţăie şi să mestece cu poftă. Mai mânca încă, când, deodată, îl fulgeră o durere ascuţită, ca o lamă de cuţit. Izbucni într-un urlet, apoi se zvârcoli câteva clipe şi muri.

Puternică era dragostea de mamă a vulpii, dar exista un sentiment şi mai puternic decât acesta. Vulpea ştia bine puterea otrăvurilor, ştia să recunoască o momeală otrăvită şi, dacă puiul ei nu s-ar fi prăpădit, l-ar fi învățat şi pe el să recunoască momelile şi să le ocolească. Acum însă, silită să aleagă pentru el între o viață ticăloasă în lanțuri şi moartea fulgerătoare, vulpea, înăbuşind dragostea de mamă ce clocotea în pieptul ei, hotărâse să-l elibereze, pe singura cale ce mai rămăsese deschisă.

Numărătoarea sălbăticiunilor pădurii nu se face decât când se aşterne zăpada. O dată cu venirea iernii am aflat că vulpea nu mai era în pădurea Erindale. Unde s-a mutat n-am putut descoperi niciodată; singurul lucru pe care l-am aflat a fost că plecase.

Poate că a plecat undeva departe, pe alte plaiuri, pentru a lăsa în urmă amintirea întunecată a soțului şi a puilor ucişi. Sau, cine ştie, poate a părăsit şi ea cu bună ştiință această viață plină de amar, aşa cum îşi eliberase şi puiul, singurul ei pui care mai trăia.

Explicarea cuvintelor

Plymouth – rasă de găini, originară din America de Nord (n.t.).

Familia Robinson – aluzie la un roman pentru tineret, în care o familie naufragiată îşi clădeşte casa într-un copac (n.t.).

Mustangul trăpaş

1

Jo Calone trânti şaua de pământ, slobozi caii şi intră bufnind în clădirea ranch-ului.

„Mai e mult pân' la masă?" „Şaptesprezece minute", răspunse bucătarul, uitându-se lung la ceasul său, marca „Waterbury", cu aerul solemn al unui şef de gară, în ciuda faptului că isprăvile lui arătaseră că nu se putea pune temei pe cuvântul lui. „Cum mai merge treaba la Perico?", îl întâmpină pe Jo prietenul său. „Straşnic, ca pe roate", răspunse Jo. „Cireada-i sănătoasă; viţei-s berechet. A-m văzut cârdul cela de mustangi ce se adapă la Antelope Springs. Au câţiva mânji. Şi e între ei unu' micuţ, negricios, straşnic de frumos, trăpaş născut. I-am fugărit o milă sau două, ş-ăsta e mereu în frunte, fără să schimbe pasul măcar o dat'. M-am abătut să-l fugăresc numa'-aşa, de plăcere, şi să mă bată Dumnezeu dacă am reuşit să-l fac să schimbe pasul." „Ţi-o fi lipsit băuturica?", îl împunse Scarth, privindu-l pe sub sprâncene. „Lasă-mă, Scarth! Ai pierdut rămăşagul ăla, dar îţi mai încerci norocul, când te-ai face mai bărbat.

Bucătarul strigă: „Gata, masa", apoi schimbară vorba.

A doua zi duseră caii la păscut în alt loc, aşa că mustangii fură daţi uitării.

După vreun an, echipa lor de cow-boy se nimeri să treacă iar cu cireada prin părţile acelea ale statului New-Mexico şi din nou să dea peste mustangi. Mânzul cel negricios crescuse; acum era un mustang de un an, negru, cu picioarele subţiri, frumoase şi părul lucios. Şi mulţi băieţi văzură cu ochii lor mereu minunăţie: mustangul era într-adevăr trăpaş înnăscut.

Lui Jo îi veni ideea că ar merita să prindă mânzul. Celor ce trăiesc în părţile de est ale continentului nord-american, ideea aceasta s-ar putea să nu le pară nicidecum năstruşnică. În

vest însă – unde prețul unui cal neânvățat e de cinci dolari, iar un cal de călărie costă între cincisprezece şi douăzeci de dolari – unui cow-boy obişnuit nici prin gând nu-i trece să prindă un mustang sălbatic. Întâi, deoarece mustangii sunt foarte anevoie de prins. Şi al doilea, pentru că chiar după ce i-ai prins, mustangii tot sălbăticiuni rămân şi, neputând fi îmblânziți, nu sunt de niciun folos. Mulți crescători de vite împuşcă toți mustangii pe care-i întâlnesc, nu numai pentru că pasc iarba de pomană, ci şi pentru că adesea mustangii ademenesc caii domestici, care se deprind foarte repede cu viața sălbatică şi rămân pierduți pentru crescătorie.

Dar impetuosul Jo Calone cunoştea de minune caii sălbatici. „N-am pomenit cal sălbatic alb care să nu fie molâu; roib care să nu fie nărăvaş; nici murg, din care – dacă e îmblânzit cum se cuvine – să nu iasă cal bun; nici cal negru care să nu fie încăpățânat şi plin de draci. De ar avea şi gheare, un cal negru ar băga în sperieți toți leii proorocului Daniil.

De vreme ce un mustang nu făcea două parale, iar un mustang negru nu merita nici pe atât, prietenul lui Jo îşi dădu cu părerea că „planul de a prinde mânzul", pe care Jo părea hotărât să-l pună în aplicare, „este o năzbâtie".

Trecu însă anul până ca Jo să-şi poată înfăptui visul. El nu era decât un biet cow-boy, cu douăzeci şi cinci de dolari pe lună, obligat să muncească din zori şi până în noapte. Ca mai toți cei de o vârstă cu el, nădăjduia să aibă şi el cândva un ranch al lui şi o echipă de cow-boy. Semnul cu care avea să-şi însemne vitele, „un rând de zăbrele", era gata înregistrat la Santa Fe, dar până atunci nu însemnase cu acest semn decât o singură vacă bătrână şi amărâtă. Făcuse acest lucru numai pentru a dobândi dreptul de a-şi pune semnul pe orice vită de pripas care i-ar fi ieşit în cale (adică pe orice animal neânsemnat de altcineva). Cu toate acestea, în fiecare toamnă când îşi primea simbria, Jo nu putea rezista ispitei de a merge la oraş cu băieții, să petreacă „cât l-o ținea punga". De aceea nu avea mai nimic afară de o şa, un pat şi o vacă bătrână şi amărâtă. Tot trăgea însă nădejdea că avea să dea o lovitură din care va prinde

cheag pentru a înfiripa ceva. Iar din ziua în care-şi băgase în cap că mustangul cel negru îi poartă noroc, nu mai visa decât să aibă posibilitatea de a „încerca lovitura”. Descriind cercuri largi, echipa de cow-boy din care făcea parte, coborâ cu cirezile până la Canadian River şi nu se întoarse decât pe toamnă străbătând ţinutul deluros, Don Carlos Hillss, aşa că Jo nu mai dădu peste mustangul negru. Auzi însă mulţi oameni vorbind de el, căci mânzul devenise acum un cal vânjos, tânăr, care mergea pe trei ani, un cal căruia începuse să-i meargă vestea.

Izvorul Antelope Springs se află în mijlocul unui şes neted şi întins. Când are apă din belşug formează un mic lac înconjurat de un brâu de rogoz, iar când e secetă, lacul scade, lăsând să iasă la iveală, jur împrejur, o întindere de nămol negru, pe care scânteiază, ici-colo, pete albe de sare, izvorul rămânând la mijloc, ca un ochi de apă. Cu toate că nu are scurgere, apa îi este destul de bună de băut, fiind singurul izvor pe o rază de multe mile.

Şesul acesta, sau preeria, cum i s-ar fi spus dacă ar fi fost situat ceva mai la miazănoapte, era păşunea favorită a armăsarului negru, şi totodată păşunea multor herghelii şi a multor cirezi din partea locului.

Aici păşteau îndeosebi herghelile şi cirezile crescătoriei „L. F. Foster”, administratorul crescătoriei care era şi unul din coproprietarii ei, avea un spirit întreprinzător. Socotea că ar fi o afacere bănoasă să crească vite şi cai mai de soi şi de aceea cumpărase zece iepe jumătate sânge, înalte, cu picioare subţiri şi căutătură sălbatică, pe lângă care iepele mici din partea locului păreau nişte jalnice stârpituri, nişte urmaşe degenerate ale unui alt soi de dobitoace. Dintre cele zece iepe, una era ţinută la grajd, pentru călărie. Celelalte nouă scăpaseră din grajd după înţărcarea mânjilor şi păşteau libere pe preerie.

Caii au un instinct puternic, care le arată drumul spre păşunile cele mai bune, aşa că cele nouă iepe se opriră, firește, tocmai în preeria de la Antelope Springs, la vreo douăzeci de mile spre sud. Mai încolo, pe vară când se duse să le prindă, Foster găsi toate cele nouă iepe, dar cu ele

era un armăsar negru ca tăciunele. Acesta le veghea cu o grijă din cale-afară de gingaşă, pentru a fi doar grijă frățească: zburda în jurul lor ridicându-se în două picioare, se pricepea să le țină la un loc, şi în mijlocul acestui harem de iepe aurii, părea mai negru ca abanosul.

Iepele erau blânde din fire şi ar fi fost lesne să le gonească spre ranch, de nu s-ar fi întâmplat un lucru neaşteptat: armăsarul cel negru se aprinse de mânie şi, insuflând parcă şi iepelor înverşunarea lui, izbuti să le mâne pe toate în galop oriâncotro poftea, gonindu-le când dintr-o parte, când dintr-alta. Şi s-a dus cu ele lăsând în urmă caii mici pe care călăreau Foster şi însoțitorul lui.

Scoşi din sărite, cei doi scoaseră pistoalele căutând un moment potrivit pentru a răpune „afurisitul de armăsar". Dar de fiecare dată când au vrut să apese pe trăgaci şi-au dat seama că sorții erau nouă contra unu ca să răpună şi vreo una din iepe. Zadarnic s-au ostenit, urmărindu-le ziua întreagă. Trăpaş Mustangul, căci el era armăsarul cel negru, îşi ținea familia tot timpul grămadă lângă el, şi în cele din urmă dispăru printre dunele de nisip de la miazăzi.

Foster şi însoțitorul său porniră spre ranch, pe căluții lor istoviți, căutând să se mângâie pentru această neizbândă şi jurând răzbunare minunatului mustang.

Ceea ce-l îngrijora mai mult pe Foster era faptul că, după una sau două asemenea urmăriri, iepele aveau să devină la fel de sălbatice ca şi mustangul şi că nu vedea nicio posibilitate de a împiedica acest lucru.

Părerile oamenilor de ştiință sunt împărțite în ce priveşte puterea de atracție pe care o exercită pe de o parte frumusețea, şi pe de alta, vitejia asupra femelelor diferitelor categorii de dobitoace.

Este însă mai presus de orice îndoială faptul că un animal sălbatic, înzestrat cu însuşiri deosebite, atrage fără osteneală numeroase femele din haremurile rivalilor săi. Şi fapt este că,

tot colindând plaiurile, falnicul armăsar negru, cu coama ca pana corbului şi cu ochii luminaţi de sclipiri verzi, îşi spori mereu numărul admiratoarelor, în dauna altor armăsari, ajungând să strângă în jurul său un alai de peste douăzeci de iepe. Cele mai multe erau iepe mici, obişnuite, care fuseseră scoase la păscut, dar între ele se aflau şi cele nouă iepe mari, care şi singure alcătuiau un grup impunător. Toate mărturiile, fără deosebire, arătau că iepele erau totdeauna ţinute strâns laolaltă şi că erau păzite cu atâta străşnicie, încât o iapă, o dată ce se alipea pâlcului, era pierdută fără întoarcere. Curând, crescătorii îşi dădură seama că mustangul acesta le pricinuia pierderi mai grele decât toate pagubele pe care le încercau din orice alte pricini.

2

Era în decembrie 1893. Venisem de curând în partea locului şi urma să pornesc la drum de la ranchul aşezat pe malul râului Pinavetitos, însoţind un furgon care se îndrepta spre Canadian River. Înainte de plecare Foster mi-a dat o ultimă recomandaţie: „Dacă ţi se iveşte cumva un prilej să împuşti mustangul ăla blestemat, vezi, fă bine de-l nimereşte din plin.”

Era întâia oară că auzeam pomenindu-se de mustang. Pe drum am aflat de la Burns, călăuza mea, cele povestite mai sus. Ardeam de curiozitate să văd şi eu vestitul armăsar de trei ani, aşa că nu mică mi-a fost dezamăgirea a doua zi când – ajunşi în preeria de la Antelope Springs – n-am găsit nici mustangul şi nici alaiul lui.

Ziua următoare tocmai trecusem prin vadul Alamosa Arroyo şi urcam încet malul spre întinmderile ondulate ale preeriei, când iată că Jack Burns, care mergea călare înainte, se lipeşte de gâtul calului şi întinzându-se către mine, care eram în furgon, îmi zice: „Scoate puşca! Uite-l colo, ăsta e” – armăsarul.

Mi-am luat puşca şi am urcat într-un suflet malul, până într-un loc unde preeria se vedea până departe. În vale, la picioarele mele, păştea un cârd de cai, iar colo, la marginea cârdului veghea falnicul mustang negru. Auzise zgomotul ce-l făcusem apropiindu-ne şi parcă bănuia o primejdie. Cu capul şi coada ridicate, cu nările larg deschise, mi-a părut o supremă întruchipare a frumuseții şi perfecțiunii neamului cabalin, mi-a părut cel mai nobil animal care a trăit vreodată pe acele plaiuri. De aceea până şi ideea de a răpune această admirabilă făptură mi se părea respingătoare. Cu toate că Jack îmi dădea ghes, „trage iute", am zăbovit şi apoi am ridicat încet coşul. Jack, care era iute şi aprig din fire, mâniat că întârziasem atâta, s-a răstit la mine: „Dă puşca-ncoa'."

Dar în clipa când apucă puşca, a ridicat țeava puțin şi, ca din întâmplare, arma se descărcă.

Pe dată, iepele din vale au început a fremăta.

Căpetenia lor, falnicul armăsar negru, sforăi şi necheză jucând în loc. Iepele se adunară buluc şi porniră în goană cu mare tropot, ridicând un nor de praf. Gonind când în dreapta, când în stânga, pâlcul, pe care nu-l slăbea din ochi nicio clipă, armăsarul îşi mână iepele departe de primejdie.

L-am urmărit cu luare-aminte, până ce s-a pierdut în depărtare, şi nu l-am văzut schimbând pasul niciodată.

Jack m-a ocărât straşnic, cum se ocărăşte în vest, şi mi-a ocărât şi puşca, şi l-a blestemat bine şi pe mustang. Eu însă mă desfătam admirând puterea şi frumusețea trăpaşului. Nici dacă ar fi fost să dobândesc eu toate iepele acelea, tot nu m-aş fi atins de el.

Sunt mai multe chipuri de a prinde cai sălbatici. Unul este să-i zgârii la ceafă cu un glonte care să-i buimăcească, cât trebuie pentru a le pune piedicile şi a închide belciugele. „Am văzut peste o sută de mustangi prăpădiți în felul ăsta, dar mustang prins astfel n-am văzut niciodată”, spunea batjocoritor aprigul Jo.

Uneori, când aşezarea terenului este prielnică, mustangii pot fi împinşi într-unm țarc. Alteori, când urmăritorii au cai deosebit de buni, mustangii pot fi prinşi din fugă; dar, oricât ar părea de ciudat, mijlocul obişnuit este „să-i mâni până cad din picioare”.

Faima armăsarului, pe care nimeni nu-l văzuse galopând, creştea neâncetat. Se istoriseau fel de fel de minunății despre umbletul lui, despre iuțeala şi rezistența lui. Într-o bună zi Montgomery, proprietarul crescătoriei „Triunghiul şi Linia”, s-a obligat față cu martorii, la hanul lui Well din Clayton, să plătească o mie de dolari bani gheață aceluia care îi va aduce mustangul teafăr, într-un vagon de vite, bineânțeles dacă cele ce se povesteau despre mustang erau adevărate. Din ziua aceea, mai bine de o duzină de tineri cow-boy fierbeau de nerăbdare să se împlinească sorocul contractelor în curs, pentru ca să se poată pune pe lucru, să câştige premiul.

Aprigul Jo cântărise cu mult înaintea lor ce era de făcut şi socotind că nu mai era nicio clipă de pierdut, fără să-i mai pese de contracte, umblă de colo până colo toată noaptea, să adune echipamentul necesar pentru expediție.

Deşi îndatorat până peste cap, făcu apel la mărinimia, şi aşa destul de încercată, a prietenilor săi, înglodându-se înnoi datorii, îşi făcu rost de douăzeci de cai buni, de un furgon şi de merinde pe două săptămâni pentru trei oameni – el, prietenul său Charlei şi un bucătar.

Porniră din Clayton, hotărâți să mâne calul sălbatic, până avea să cadă din picioare. A treia zi ajunseră la Antelope Springs. Era pe la amiază, aşa că nu au fost deloc mirați când au auzit

trăpaşul cel negru coborând la apă, urmat de alaiul lui de iepe. Jo s-a ferit să fie văzut mai înainte ca toți caii sălbatici să fi băut după pofta inimii, deoarece un cal însetat aleargă totdeauna mai iute decât un cal care s-a umflat cu apă.

Apoi, Jo dădu pinteni calului şi porni liniştit înainte. Trăpaşul îl simți cam de la o jumătate de milă şi, speriat, îşi porni cârdul spre sud-est, peste tăpşanul acoperit de buruieni, şi dispăru în depărtare. Jo îl urmări în galop până ce-l zări iară, apoi se întoarse şi porunci bucătarului, care îndeplinea şi funcția de vizitiu, să mâne spre miazăzi, până la albia râului Alamosa Arroyo. Apoi porni spre sud-est pe urmele mustangului. După o milă şi ceva zări din nou caii. Trecu la pas şi înaintă binişor până aproape, dar ceata se sperie din nou şi se depărtă cotind spre miazăzi. După un ceas de trap uşor, nu pe drumul bătut, ci peste preerie, pentru a ieşi înaintea cailor, Jo dădu iară peste mustang. Din nou s-a apropiat la pas, dar caii sălbatici din nou s-au speriat şi au fugit.

Trecu astfel toată după-amiaza. Mustangul tot cotise spre miazăzi, aşa că pe la asfințit cârdul ajunse – cum prevăzuse Jo – nu departe de Alamosa Arroyo. Mustangul şi iepele erau iar aproape, şi Jo, după ce îl puse din nou pe fugă, se îndreptă spre furgon, în vreme ce tovarăşul său, care se odihnise până atunci, continuă urmărirea pe un alt cal.

După masa de seară, furgonul o porni spre vadul următor, în susul râului Alamosa Arroyo. Ajuns la vad, furgonul se opri şi, potrivit înțelegerii, rămase peste noapte acolo.

Între timp, Charlei urmărea caii. De rândul acesta, caii sălbatici nu mai fugiră la fel de departe ca în primele râmduri. Vedeau că urmăritorul nu-i atacă şi începuseră să se deprindă să-l aibă tovarăş de drum. După lăsarea întunericului, urmărirea a fost înlesnită de faptul că printre iepele mustangului se afla şi o iapă albă ca zăpada. Luna nouă veni şi ea un timp în ajutorul lui Charlei care, lăsând în seama calului grija de a alege drumul şi ținându-se după iapa cea albă ca după o nălucă, continuă urmărirea până ce, în cele din urmă, mustangul şi pâlcul lui se

pierdură în beznă. După care, Charlei descălecă, scoase şaua, legă calul de un ţăruş şi, învelindu-se în pături, adormi îndată.

Cum se crăpă de ziuă se trezi şi porni din nou la drum. Datorită iepei celei albe după mai puţin de o jumătate de milă regăsi caii. Când dădu să se apropie, trăpaşul necheză ascuţit şi, aşa cum un escadron se strânge la semnalul goarnei, într-o clipă, pâlcul răzleţit se strânse şi porni ca fulgerul. Dar pe primul tăpşan caii sălbatici se opriră şi priviră înapoi, să vadă cine îi urmăreşte cu atâta stăruinţă şi ce doreşte. Rămăseseră locului o clipă, profilându-se pe cerul senin. Apoi, socotind că văzuse tot ce era de văzut, bolidul cel negru dădu semnalul de plecare şi, fluturându-şi coama, porni din nou cu pasul lui egal, neobosit, urmat în goana mare de alaiul său de iepe.

De astă dată alaiul se îndreptă spre apus. Jocul acesta – fugă, urmărire, ajungere din urmă şi apoi iarăşi fugă – se repetă de mai multe ori, până ce, pe la amiază, trecură pe lângă Buffalo Bluff, un vechi loc de strajă al apaşilor.

Aici, sus, aştepta Jo. O coloană de fum care se înălţă în văzduh îl vesti pe Charlei că era timpul să treacă la odihnă, iar acesta, cu ajutorul unei oglinzi de buzunar, dădu îndată de ştire că înţelesese semnalul lui Jo.

Călare pe alt cal, Jo coborâ devale şi continuă urmărirea, iar Charlei se întoarse la furgon, să mănânce şi să se odihnească, urmând ca apoi să pornească cu furgonul mai departe, în susul apei.

Toată ziua Jo continuă urmărirea, izbutind să mâne caii astfel, încât să descrie un cerc mare, înăuntrul căruia furgonul se mişca pe drumul cel mai scurt, adică în linie dreaptă. Pe la asfinţit Jo ajunse la vadul numit Verde Crossing, unde aştepta Charlei cu un cal de schimb şi cu de-

ale mâncării. După un scurt popas, Jo reluă urmărirea cu acelaşi cal şi aceiaşi neânduplecată tenacitate.

Izbuti să țină urma cailor sălbatici până târziu în noapte, căci acum se lăsau urmăriți mai de aproape, fiindcă se deprinseseră cu tovărăşia acestor străini, care nu le făceau niciun rău. Afară de asta, începuseră să obosească de atâta mers fără popas şi pe de-asupra părăsiseră păşunile cu iarbă grasă şi nu se hrăneau cu grăunțe, cum erau hrăniți caii urmăritorilor. Dar mai ales se resimțeau de pe urma neâncetatei încordări nervoase, căreia îi erau supuşi. Această încordare le tăia pofta de mâncare, dar, în schimb, le biciuia setea. Şi urmăritorii le îngăduiau, ba chiar îi aţâţau, să se adape cât mai mult, ori de câte ori dădeau de apă.

Urmările pe care le are asupra animalelor care gonesc adăparea fără măsură sunt binecunoscute: picioarele li se încleştează şi li se taie suflarea.

Jo veghea însă cu străşnicie, ca nu cumva calul său să bea prea mult, aşa că noaptea, când s-au aşternut la odihnă, atât Jo, cât şi calul nu se simțeau defel obosiți.

În zori, Jo regăsi mustangii fără prea mare osteneală, căci erau pe aproape. Deşi s-au depărtat imediat în goană, curând au încetinit pasul.

Bătălia părea câştigată, deoarece principala greutate când cauți să mâni caii sălbatici „până cad din picioare” constă în a nu le pierde urma în primele două sau trei zile, cât mai sunt plini de vlagă.

Toată dimineața, Jo izbuti să-i urmărească de aproape. Pe la orele zece fu schimbat de Charlei, care-l aştepta în apropierea piscului Jose.

Tot restul zilei, mustangii abia au mai putut păstra un avans de o jumătate de milă. Acum apucară spre miazănoapte şi se vedea bine că nu mai aveau acelaşi avânt ca în ajun. La căderea nopții, lui Charlei i se aduse un cal de schimb, cu care continuă urmărirea.

Ziua următoare, mustangii mergeau cu capetele pleoştite şi, în ciuda tuturor strădaniilor trăpaşului negru, avansul asupra urmăritorului scăzu de multe ori chiar sub o sută de iarzi.

La fel au trecut şi ziua a patra şi ziua a cincea.

Acum mustangii se apropiară din nou de Antelope Springs. Până aci, totul se petrecuse potrivit aşteptărilor. Urmărirea se desfăşurase descriind un cerc mare, înăuntrul căruia furgonul se deplasase descriind un cerc cu o rază mai mică.

Caii sălbatici se întorceau la punctul de plecare sleiți de putere, în vreme ce urmăritorii lor se întorceau zdraveni, pe cai odihniți. Mustangii fură împiedicați să meargă la apă până târziu după-amiază, când au fost mânați la adăpat şi lăsați să bea pe săturate. Era momentul prielnic pentru ca iscusiții mânuitori ai lasso-ului pe caii lor hrăniți cu grăunțe, să se năpustească asupra lor. Adăpatul la repezeală şi fără măsură înseamnă înțepenirea, aproape paralizia completă a picioarelor şi scăderea rezistenței, aşa că acum avea să fie lesne să le arunci ştreangul după gât şi să le pui piedicile la picioare.

Într-o singură privință, socoteala de acasă nu se potrivea cu cea din târg: armăsarul cel negru, care era ținta întregii expediții, părea de oțel, iar pasul lui cadențat rămăsese la fel de iute şi vioi ca în dimineața când începuse urmărirea.

Alerga încoace şi încolo ca să-şi țină iepele laolaltă şi necheza la ele şi le îmbrâncea, îndemnându-le să nu se lase prinse. Dar iepele erau vlăguite. Iapa cea albă, care în bezna nopților înlesnise simțitor urmărirea cetei de mustangi, căzuse răpusă de oboseală, cu câteva ore mai înainte. Iepele jumătate sânge se sfiau tot mai puțin de călăreți. Nu încăpea îndoială

că întreg cârdul de iepe era în mâna lui Jo. Dar soarta armăsarului, pentru prinderea căruia se organizase expediția, era nehotărâtă.

De aici, oarecare îndoieli. Prietenii îl cunoşteau bine pe Jo şi nu s-ar fi mirat defel dacă, într-un subit acces de furie, acesta ar fi scos arma, să împuşte armăsarul. Totuşi, lui Jo nici prin gând nu-i trecea să facă asemenea ispravă.

În fiecare zi, din lunga săptămână de urmărire, Jo observase cu luare-aminte calul umblând în trap iute, din zori şi până în noapte, fără ca măcar o dată să treacă la galop.

Admirația firească, pe care înflăcăratul călăreț care era Jo, o avea pentru acest animal ales, sporise zi cu zi. Acum Jo mai degrabă ar fi consimțit să ucidă pe cel mai vrednic dintre caii săi decât să tragă un glonte asupra mustangului.

Mai mult chiar, Jo începuse să se întrebe dacă trebuie să primească frumuşica sumă ce era oferită pentru prinderea mustangului. Un asemenea exemplar constituie el singur o avere, căci putea fi folosit pentru a creşte o nouă rasă de trăpaşi pentru câmpurile de curse.

Dar premiul încă nu-l avea în buzunar şi venise timpul să prindă mustangul. Puseră deci şaua pe cel mai bun cal şi-l aduseră lui Jo. Era o iapă de sânge arab şi crescută la câmpie, care ajunsese în mâinile lui Jo numai datorită faptului că avea o meteahnă. Pe păşunile din părțile acelea creştea o buruiană otrăvitoare, pe care localnicii o numesc „loco". Cea mai mare parte a dobitoacelor se feresc de această buruiană.

Unele se întâmplă totuşi să pască din ea, şi atunci prind năravlaaceastă buruiană. Urmările sunt întrucâtva asemănătoare cu acelea ale morfinei.

Deşi vreme îndelungată animalele nărăvite par deplin sănătoase, ele rămân cu o slăbiciune pentru această buruiană, şi în cele din urmă se amintesc.

De aceea, prin partea locului, despre un animal care dă semne de nebunie se zice „loco”.

Ochii celui mai bun dintre fugarii lui Jo aveau o sticlire sălbatică, după care orice cunoscător ar fi recunoscut îndată boala de care suferea.

Totuşi, pentru că era iute şi puternică, Jo alesese această iapă pentru momentul culminant al urmăririi. Ar fi fost lesne acum să prindă iepele cu arcanul. Dar lucrul acesta nu mai era necesar, căci acum uşor puteau fi despărțite de căpetenia lor şi mânate la țarc. Căpetenia lor însă parcă îşi mai păstra puterea întreagă şi neâmblânzită. Bucuros că avea în față un potrivnic vrednic, Jo se avântă în şa, pentru a se măsura cu el. Mai întâi zvârli lasso-ul şi îl târâ după el o bucată de drum, pentru ca să se întindă bine frânghia. Apoi îl strânse, făcându-l colac în mâna stângă, după care, porni în galop să ajungă armăsarul, folosind pintenii pentru prima oară de la începutul vânătorii. Armăsarul, care se afla la vreun sfert de milă de acolo, se depărtă în fugă, şi Jo se luă după el. Începură să gonească amândoi cât puteau. Istovite, iepele se împrăştiară în dreapta şi în stânga, lăsându-i să treacă înainte.

Locul era şes, şi calul lui Jo, odihnit, galopa înainte cât putea de iute, dar armăsarul, menținându-şi cadența şi avansul, rămânea tot în frunte.

Era de necrezut. Jo îşi îmboldea calul, chinuindu-l neâncetat şi împungându-l mereu cu pintenii, şi calul zbura, nu altceva, dar nu reuşea să se apropie de armăsar nici măcar cu o şchioapă. Mustangul negru trecu ca o săgeată peste locul acela întins, urcă o pantă, străbătu un tăpşan acoperit cu agave, apoi coborâ devale, goni de-a curmezişul unei câmpii nisipoase plină de primejdii ascunse, iar acum apucase peste un loc acoperit cu iarbă deasă, pe care, ici-colo se arătau popândăi care lătrau şi apoi se ascundeau în iarbă. Jo se ținea după el; dar iată că, deşi nu-i venea să creadă, avansul armăsarului sporise. Atunci Jo începu să-şi blesteme steaua nenorocoasă, zorind şi dând mereu pinteni calului, până ce bietul animal fu cuprins de panică. Ochii începură să-i joace şi îşi hâțâna capul fără niciun rost, când într-o parte, când

într-alta. În cele din urmă, nemaivăzând unde calcă, nimeri într-o bortă de viezure şi căzu, trântindu-l pe Jo la pământ. Deşi rău lovit, Jo se ridică şi încercă să încalece din nou. Dar bietul animal nu mai era bun de nimic; Piciorul drept atârna bălăbănindu-se de la încheietură.

Nu mai era nimic de făcut. Desfăcu chinga, puse capăt chinurilor iepii şi, cu şaua în spinare, porni spre furgon, în timp ce trăpaşul, care continuase să gonească, dispăru în zare.

De fapt, înfrângerea nu era totală. Iepele fuseseră domolite, şi Jo, şi Charlei le duseră îndărăt la ţarcul crescătoriei „L. F.", de la care primiră o răsplată considerabilă. Jo, însă, dorea mai fierbinte ca oricând să pună mâna pe armăsar. Văzuse ce fel de animal este şi îl prețuia tot mai mult. Nu visa altceva decât să urzească un plan mai bun pentru a-l prinde.

4

În această primă expediție, bucătarul lui jo fusese Bates, mister Thomas Bates, cum obişnuia el să se prezinte la oficiul poştal, la care se ducea regulat, să întrebe de nişte scrisori şi mandate poştale care nu veneau niciodată. Băieții îl porecliseră moş Tom-Labă de Curcă, după semnul cu care-şi însemna vitele, semn care – potrivit spuselor lui – era înregistrat în catastifele de la Denver, şi cică l-ar fi purtat vite şi cai fără număr pe plaiurile nordului îndepărtat şi tainic.

Când Jo îl întrebase dacă n-ar vrea să ia parte la expediția lui ca asociat, Bates îi răspunsese sarcastic că s-ar putea ca prețul cailor să scadă la doisprezece dolari duzina; ceea ce, dealtfel, în anul următor s-a şi adeverit. De aceea preferase să-l însoțească pe Jo în schimbul unei simbrii cât se poate de modeste. Nu era însă om care să-l vadă, măcar şi o singură dată, pe mustangul trăpaş şi să nu dorească să-l prindă. Şi cu Labă de Curcă se întâmplase la fel ca şi cu toți ceilalți.

Îl văzuse, şi acum visa şi el să pună mâna pe mustang. Nu prea ştia lămurit ce anume să facă pentru ca să-şi împlinească visul, până ce într-o bună zi, la ranch-ul care, aşa cum spunea Labă de Curcă, „îşi asigurase colaborarea lui”, veni să poposească un oarecare Bill Smith, poreclit Bill-Potcoavă de Cal, după semnul cu care-şi însemna vitele. La cină, musafirul fu ospătat cu o straşnică friptură de vacă, cu pâine caldă şi cafea proastă, precum şi cu piersici uscate şi melasă. După ce înfulecă o bucată zdravănă de pâine, Bill-Potcoavă de Cal începu să povestească cu gura plină:

„Să vezi, am dat peste trăpaşul cela şi am fost atât de aproape, mai-mai să-l apuc de coadă.”

„Nu zău, şi n-ai tras?”

„Nu, dar era cât pe-aci.”

„Nu care cumva să faci o boacănă ca asta”, sări de la celălalt capăt al mesei un cow-boy de la crescătoria cu semnul „două trepte tăiate. „Cred că pân’ a ieşi luna nouă am să şi însemn mustangul cu semnul meu.”

„Dacă nu eşti iute şi dibaci tare mă prind că ai să afli mustangul gata însemnat cu „triunghiul cu punct”.”

„Da’ unde ai dat peste el?”

„Să vezi, aşa s-au petrecut lucrurile: călăream peste şesul de lângă Antelope Springs, când deodată am zărit ceva pe nămolul uscat, dincolo de brâul de stuf. Fiindcă altădată nu mai văzusem nimic pe locul acela, m-am apropiat. Credeam c-ar putea fi vreo vită de-a noastră. Dar nu, era un cal ce sta culcat. Era vânt bun, bătea de la el spre mine. De aceea am putut să mă apropii şi să văd că era trăpaşul care zăcea mort, mort ca o scrumbie sărată. Şi totuşi nu se vedea să fie nici umflat, nici tăiat şi nici nu duhnea. Nu ştiam ce să mai cred, când iată că a

mişcat urechea pentru a alunga o muscă, şi atunci am priceput că dormea. Lăsai jos ştreangul şi începui să-l fac colac. Dar cum îl încolăceam am băgat de seamă că ştreangul era vechi şi ros pe alocuri şi mi-am amintit că şaua nu era prinsă decât într-o singură chingă şi că mârţoaga mea cântărea abia vreo şapte sute de livre, faţă de cele aproape o mie două sute de livre ale armăsarului. Şi mi-am zis: „Degeaba, o să se rupă chinga, o să te trântească, şi pe deasupra ai să prăpădeşti şi şaua". După aceea i-am ars una cu palma peste oblânc. Păcat că n-a fost careva acolo, să fi văzut mustangul. A sărit cât colo, sforăind ca o locomotivă în manevră. A făcut ochii mari şi, iute ca fulgerul, a zbughit-o către porţile Californiei. Până acum trebuie să fi ajuns până acolo, dacă a unblat tot aşa. Eu unul, aş putea să jur că nu s-a odihnit în drum nici măcar o dată."

Numai că povestirea lui n-a fost chiar aşa închegată ca mai sus. Firul ei a fost rupt, nu o dată, de dragul preocupărilor imediate şi, de la un capăt la altul, povestirea a fost presărată cu fel de fel de vorbe necuviincioase, căci Bill ăsta era un tânăr sănătos, care vorbea verde. Dar descrierea întâmplărilor a fost completă şi adevărată. Despre asta niciunul din cei de faţă nu avea nici cea mai mică îndoială, căci era ştiut că Bill e vrednic de crezare. Din toţi câţi au ascultat povestirea, moş Labă de Curcă vorbise mai puţin, în schimb cugetase mai mult, deoarece povestirea lui Billy îi inspirase o idee nouă.

După cină, cât îşi fumă pipa, moş Labă de Curcă cumpăni bine această idee şi, convingându-se că era cu neputinţă să o pună în aplicare singur, i-o destăinui lui Billy-Potcoavă de Cal. Rezultatul a fost că s-au înţeles să încerce împreună să prindă trăpaşul, cu alte cuvinte, să pună mâna împreună pe premiul de cinci mii de dolari, pentru că aceasta se spunea că ar fi acum suma oricui avea să prindă trăpaşul teafăr, închis într-un vagon de vite.

Antelope Springs rămăsese şi mai departe adăpătoarea obişnuită a trăpaşului. Apa fiind scăzută, între izvor şi stufărie se afla un brâu lat de nămol negru, uscat. În două locuri, brâul

acesta era tăiat de urmele vitelor care veneau la adăpat. Caii şi sălbăticiunile obişnuiau să urmeze această cărare, cornutele însă nu se codeau să apuce şi de-a dreptul peste stufărie.

Cei doi începură să lucreze cu hârleţele pe poiana mai umblată şi săpară un şanţ adânc de şapte picioare, lung de cincisprezece şi lat de şase. Au muncit la el douăzeci de ore în şir, fiindcă negreşit trebuiau să isprăvească de săpat, mai înainte ca mustangul să vină iar la izvor. Şi munca a fost cu atât mai grea, cu cât la urmă au lucrat în apă. Apoi au acoperit atât de bine şanţul cu prăjini şi crengi presărate cu pământ, că nici nu se mai cunoştea locul. După aceea s-au depărtat şi s-au ascuns în nişte gropi, făcute anume.

Pe la amiază se ivi trăpaşul care, de când îi prinseseră iepele, trăia singuratic. De-a curmezişul celei de a doua cărări, aflată de cealaltă parte a brâului de nămol şi mai puţin umblată, moş Tom aruncase câteva braţe de stuf proaspăt tăiat, pentru a fi sigur că, de i s-ar năzări să apuce pe această cărare, armăsarul avea să se întoarcă din cale şi avea să vină la apă pe cealaltă cărare.

Oare ce duhuri veghează zi şi noapte asupra sălbăticiunilor şi le poartă de grijă? În ciuda tuturor împrejurărilor care ar fi trebuit să-l facă să vină la apă pe drumul obişnuit, trăpaşul veni pe celălalt drum. Stuful care ar fi trebuit să-i dea de bănuit nu-l opri din cale. Coborâ la apă şi se adăpă. Rămânea o singură şansă. Când trăpaşul se aplecă pentru cea de a doua sorbitură, Bates şi Smith ieşiră din ascunzişurile lor, se îndreptară în fugă către cărarea pe care venise trăpaşul şi, când acesta înălţă semeţ capul, Smith trase un foc de revolver în ţărână, la câţiva paşi de locul unde se afla trăpaşul.

Acesta porni ca o săgeată drept spre capcană.

Într-o clipă avea să cadă în ea. Încă un pas şi cădea în groapă. O apucase pe cărare, şi Bates şi Smith socoteau că, gata, puseseră mâna pe el.

Dar iată că duhul protector al sălbăticiunilor era prezent, iată că ceva îi vesteşte primejdia şi, dintr-un salt, armăsarul trece locul cel primejdios şi, abia atingând pământul, se depărtează nevătămat, dispărând la orizont. Şi de atunci, armăsarul nu a mai coborât niciodată la izvorul de la Antelope Springs, pe cărări umblate.

5

Energia aprigului Jo era nesecată. Voia neapărat să prindă mustangul şi de aceea, cum află că şi alţii se străduiau să facă acelaşi lucru, se pregăti să încerce cea mai bună stratagemă din câte cunoştea – stratagema prin care coiotul reuşeşte să prindă iepurele, care este mai iute ca el, stratagema prin care indienii călări izbutesc să prindă antelopele, care sunt cu mult mai iuți – străvechea stratagemă a ştafetei.

Plaiurile umblate de mustang formau un triunghi de şaizeci de mile, mărginit la sud de Canadian River, la nord-est de Pinavetitos Arroyo, un afluent al lui Canadian River, iar la apus de lanțul de dealuri Don Carlos Hills şi de cheile Ute Creek. Se spunea că trăpaşul nu părăsea niciodată acest ținut şi că-şi avea reşedința la Antelope Springs. Jo cunoştea temeinic ținutul, ştia bine fiecare ochi de apă, fiecare loc, cu toate amănuntele, precum şi toate potecile pe care umbla trăpaşul. Dacă şi-ar fi putut face rost de cincizeci de cai buni, Jo s-ar fi priceput să-i întrebuințeze cu folos, aşezându-i aşa, încât niciun punct să nu rămână descoperit. Nu izbuti însă să adune decât douăzeci de cai şi cinci călărești destoinici.

După ce mai întâi au fost hrăniți cu grăunțe vreme de două săptămâni, caii fură trimişi la fața locului de cu vreme. Cei cinci oameni primiră fiecare instrucțiuni amănunțite asupra sarcinilor ce le reveneau, după care, în ajunul zilei hotărâte, fură trimişi să-şi ocupe locurile. În ziua

hotărâtă porni şi Jo cu furgonul. Ajungând în şesul de la Antelope Springs se opri departe, într-un ponor, şi aşteptă.

În cele din urmă, mustangul cel negru ca tăciunele îşi făcu apariția printre colinele de nisip de la miazăzi. Era singur şi coborâ liniştit către apă. Ocoli de departe izvorul, adulmecând ca să se încredințeze că nicăieri nu se ascunde vreun duşman. Apoi, ocolind cu grijă urmele lăsate în nămol de alte animale, se apropie de izvor şi se adăpă.

Jo îl pândea şi ar fi dorit ca armăsarul să bea o butie de apă. În clipa în care trăpaşul porni înapoi să caute iarbă, Jo dădu pinteni calului.

Mustangul auzi un tropot, apoi zări calul care gonea şi, fără a aştepta să-l vadă mai de aproape, porni ca o săgeată. Tăind câmpia de-a curmezişul, se îndreptă spre miazăzi şi, datorită straşnicei cadențe a trapului său, îşi spori avansul. Apoi apucă peste dunele de nisip şi, întinzând pasul, câştigă un avans simțitor, în vreme ce calul lui Jo, care era greu împovărat, la fiecare pas se afunda în nisip până la chişiță şi rămânea mereu în urmă. Urmărirea continuă apoi peste un şes întins. Aici, fugarul lui Jo părea să câştige teren, dar îndată începură să coboare o pantă lungă pe care, neâncumetându-se să gonească cât putea, calul lui Jo rămase iară în urmă.

Cursa continuă şi Jo îşi îmboldea calul fără milă, şi cu pintenii, şi cu biciuşca. Străbătură o milă, apoi altă milă şi încă o milă, până ce, departe, în fața lor, începu să se profileze stânca de la Arriba.

Jo ştia că acolo îl aşteaptă cai odihniți şi goni mai departe. Dar coama neagră ca noaptea, care flutura în vânt, se depărta tot mai mult.

Când în sfârşit se apropiară de defileul Arriba Canyon, omul care aştepta acolo cu calul de schimb se ascunse ca să nu-l abată din cale pe armăsar. Armăsarul trecu, se năpusti la vale,

străbătu matca şi sui panta păstrând aceiaşi straşnică cadență, singura cadență pe care o cunoştea.

Galopând pe calul său înspumat, Jo ajunse şi el acolo; sări pe calul ce sta pregătit, îl împinse să coboare panta, apoi se sui pe cealaltă parte, pe urmele mustangului, şi, ajuns pe tăpşan, dădu iar pinteni şi începu să galopeze; şi galopă, galopă fără a reuşi să recâştige nici măcar o şchioapă. Goni o oră, apoi altă oră şi încă una, cu o regularitate de ceasornic: „ga-lopp, ga-lopp, ga-lopp". După aceea se ivi la orizont Alamosa Arroyo, unde-l aştepta alt cal de schimb. Jo îşi zorea calul chinuindu-l şi înțepându-l neîncetat cu pintenii. Calul cel negru gonea drept către locul unde se afla schimbul. Dar, când nu-i mai despărțeau decât două mile de schimb, mânat de o stranie presimțire, coti brusc spre stânga, şi Jo, simțind că mustangul ar putea să-i scape, dădu bici calului său sfârşit de oboseală, căutând cu orice preț să depăşească mustangul. Cu toate că şi până aici urmărirea fusese cât se poate de aprigă, ea deveni acum şi mai aprigă, calul gâfâia zgomotos încordându-şi toate puterile, şi chingile gemeau la fiecare pas. Apucând de-a dreptul peste câmp, Jo reuşi să se apropie de mustang şi scoțând pistolul din toc trase câteva focuri, care stârniră nori de praf, şi astfel izbuti să sperie armăsarul şi să-l silească s-o ia înapoi, la dreapta, spre vad.

Coborâră panta. Armăsarul trecu glonț înainte, Jo sări însă din şa. Calul îi era istovit. Străbătuse treizeci de mile în această ultimă etapă. Jo era şi el răpus de oboseală. Îl usturau ochii de pulberea fină, sărată. Aproape nu mai vedea.

De aceea strigă omului care-l aştepta: „Goneşte şi mână-l drept la vad, la Alamosa."

Încălecat pe un fugar bine odihnit şi puternic, acesta țâşni înainte, suind şi coborând în goană peste întinderea vălurită, pe urmele calului negru, stropit cu spumă albă ca zăpada. Coastele-i zvâcneau cu putere, şi răsuflarea-i zgomotoasă trăda că mustangul era la capătul puterilor.

Totuşi gonea mai departe fără oprire.

La început se părea că Tom şi calul său Ginger câştigau teren, dar după vreun ceas, pe panta cea lungă dinspre Alamosa, avansul mustangului asupra lor crescu fără încetare. De la Alamosa, urmărirea fu continuată pe un cal proaspăt de un alt flăcău. Îndreptându-se spre apus, trecură pe lângă adevărate colonii de popândăi, străbătură întinderi acoperite cu agave, răzbiră prin zeci de hățişuri de cactus, dar deşi înghimpați şi zdruncinați continuară să gonească. Pete brune de praf amestecat cu sudoare împestriţau coastele armăsarului celui negru, dar cu toate acestea el păstra aceiaşi cadență. Carrington, flăcăul care-l urmărea, îşi gonise calul de la început peste puterile sale, iar acum se încăpățâna să-i dea pinteni şi să-l împingă să treacă printr-o râpă adâncă, pe care trăpaşul o ocolise.

Calul făcu un pas greşit şi se rostogoli cu călăreț cu tot.

Flăcăul scăpă teafăr, dar oasele calului mai zac şi astăzi în râpa aceea. Şi armăsarul goni mai departe.

Accidentul se întâmplase în apropierea ranch-ului lui Gallego. Între timp, Jo se odihnise şi dorind să reia urmărirea, pornise spre ranch-ul lui Gallego, pe drumul cel mai scurt, aşa că o jumătate de oră mai târziu, Jo ajunse acolo şi reluă urmărirea mustangului.

În depărtare, spre apus, începuseră să se zărească culmile lanțului de dealuri Don Carlos Hills.

Jo ştia că acolo aşteaptă călăreți şi cai odihniți, de aceea se străduia din răsputeri să alunge trăpaşul înspre partea dealurilor. Dar deodată, ascultând de nu ştiu ce toane sau poate de vreo vestire primită din adânc, trăpaşul cârmi spre miazănoapte. Jo, iscusitul cow-boy, îl fugări mai departe, chinuind şi stârnind colbul cu focuri de revolver. Dar iată că bolidul negru se năpusti într-o râpă. Jo nu avu încotro, trebui să-l urmeze.

Începu partea cea mai grea a urmăririi. Jo, care era necruțător cu mustangul. Nu își cruța nici calul şi nu se cruța nici pe sine. Soarele dogorea, iar priveliştea preeriei încinse abia se distingea prin aerul care tremura înfierbântat.

Ochii şi buzele lui Jo erau arse de pulberea fină şi sărată, totuşi continua urmărirea. Mai rămăsese o singură şansă: să întoarcă din drum pe mustang şi să izbutească să-l mâne la vadul cel mare, la Big Arroyo Crossing. Acum, pentru întâia oară, Jo văzu unele semne care arătau că puterile armăsarului negru începuseră să scadă: nici coama, nici coada nu şi le mai ținea la fel de sus ca până atunci, iar avansul, de la o jumătate de milă, scăzuse la vreun sfert de milă. Totuşi, armăsarul se ținea în frunte, nu se lăsa, gonea, gonea înainte.

Mai trecu un ceas, apoi mai trecu unul. Urmărirea se desfăşura ca şi până acum. Doar că schimbaseră iară direcția. Când ajunseră la Arroyo, la vadul cel mare, amurgea. Bătuseră peste douăzeci de mile. Plin de avânt şi vlagă, Jo sări pe calul ce sta pregătit. Calul de pe care descălecase alergă gâfâind la apă şi bău, bău cu sete, până ce se prăvăli şi muri.

Jo aşteptă puțin trăgând nădejdea că mustangul cel negru, care acum era îmbrăcat în spume, avea să se umple de apă. Mustangul era însă cumpătat. Nu sorbi decât o singură înghițitură, trecu prin şuvoi ridicând snopi de apă şi îşi urmă calea urmărit de Jo. Înainte de-a dispărea în depărtare mai fură văzuți o dată. Calul negru era în frunte, Dar Jo îl urmărea de aproape în galop.

În zori, Jo se întoarse pe jos la furgon. Isprava ce făcuse putea fi cuprinsă în puține cuvinte: opt cai prăpădiți, cinci oameni frânți de oboseală, şi trăpaşul cel fără de pereche, teafăr şi slobod.

Jo spuse doar atât: „Nu-i chip, e peste poate. Păcat că nu i-am tras un glonte împielițatului ăstuia, când mi-a stat la îndemână.” Şi se lăsă păgubaş.

6

Moş Labă de Curcă însoţise, ca bucătar, şi această a doua expediţie a lui Jo. Urmărise toate peripeţiile mai înfrigurat decât oricine şi, când urmărirea se încheie cu o nouă înfrîngere, rânji către cazan şi mormăi: „Al meu e mustangul acum, numai să nu fac vr'o prostie." Apoi căutând precum îi era obiceiul, o pildă biblică, din nou vorbi către cazan: „Pare-mi-se că filistenii au încercat să-l doboare pe Samson, dar au dat greş, şi, de n-ar fi avut şi el o firească slăbiciune, rămâneau filistenii cu buzele umflate. Adam ar mai fi hoinărit şi în ziua de azi în Rai, de n-ar fi făcut micul păcat pe care-l înţelegem cu toţii. Dar nici pe cinci mii de dolari n-am să dau mustangul.

După atâta amar de prigoniri, Mustang Trăpaşul devenise mai serios şi mai sălbatic decât oricând. Totuşi venea mai departe să se adape la Antelope Springs. Adăpătoarea de aici era singura în jurul căreia, pe o rază de o milă, locul era şes, fără niciun accident de teren după care să se poată ascunde un duşman. Venea aici aproape zilnic, pe la amiază, şi, după ce cerceta cu luare-aminte împrejurimile, cobora la apă. Toată iarna, de când fusese lipsit de haremul său, mustangul trăise singuratic şi acest lucru moş Labă de Curcă îl ştia prea bine. Un prieten al bătrânului bucătar avea o iapă măruntă, roşcată, dar frumuşică. Găsind-o potrivită pentru planurile sale, bătrânul alese o pereche de piedici solide, luă un hârleţ, un lasso de rezervă şi un ţăruş gros, puse şaua pe iapă şi porni la Antelope Springs.

Pe răcoarea dimineţii, câteva antilope trecură prin faţa bătrânului, gonind graţioase peste preerie. Risipite ici-colo erau pâlcuri de vite care păşteau, şi pretutindeni răsuna cântarea sonoră şi duioasă a ciocârliei. Iarna podişurilor trecuse blândă, fără zăpadă, şi primăvara bătea la uşă. Iarba începuse să înverzească, şi parcă natura întreagă se pregătea pentru dragoste.

Dragostea parcă plutea în aer. Chiar şi mica iapă roşcată, când fu lăsată să pască priponită de un par, îşi înălța din când în când capul şi scotea un nechezat duios, prelung, care, nu încape îndoială, era cântarea ei de dragoste.

Moş Labă de Curcă cercetă cu luare-aminte vântul şi aşezarea terenului. Colo se afla şanțul ce-l săpase nu de mult. Şanțul nu mai era acoperit şi, între timp, se umpluse cu apă, iar la suprafața apei pluteau înghesuite stârvuri de popândăi şi şoareci înecați. Ceva mai încolo era o cărare nouă, pe care sălbăticiunile fuseseră nevoite să şi-o croiască pe marginea şanțului. Ochi nişte rogoz lângă un petic de fâneață. Bătu bine țăruşul în pământ, apoi săpă o groapă destul de adâncă, ca să se poată ascunde în ea şi îşi aşternu pătura pe fundul ei. Scurtă conovățul aşa încât, iapa să nu se poată depărta decât foarte puțin. Apoi, pe locul acela, întinse pe jos lasso-ul deschis, după care legă capătul acestuia de țăruş, acoperi frânghia cu pământ şi iarbă, şi se vârâ în ascunzişul pe care şi-l pregătise.

După o îndelungată aşteptare, cam la vremea amiezii, duiosul nechezat al iepii primi răspuns de undeva de sus, de pe tăpşane, de departe, dinspre apus. Şi iată că acolo sus se profila pe cer silueta întunecată a vestitului mustang.

Coborâ devale, cu pasul lui lung şi cadențat, dar încercările prin care trecuse îl făcuseră bănuitor şi de aceea se opri de mai multe ori, să necheze şi să iscodească împrejurimile. Dar se vede treaba că răspunsul iepii i-a mers drept la inimă. Se apropie. Având însă oarecare temeri, ocoli locul de departe, pentru ca să adulmece aerul şi să se încredințeze că nu erau duşmani prin partea locului. Părea să stea la îndoială. Dar iapa roşcată îl chemă iară. Tot dând roată locului, păşi mai aproape şi din mou nechează. Răspunsul primit pare-se că-i risipise toate bănuielile şi îi aprinse inima.

Jucând zburdalnic se apropie de iapă, până ce, mângâind cu botul său botul iepei, simți că şi ea era cât se poate de tulburată. Dând uitării toate temerile, se lăsă furat de beția cuceririi,

până ce, tot zburdând în jurul iepe, nimeri cu picioarele dindărăt înăuntrul vicleanului ochi de frânghie. Dintr-o smucire scurtă, dar măiastră, laţul se închise şi mustangul rămase prizonier.

Tresărirea şi sforăitura de spaimă a mustangului îi lăsară răgaz lui Tom să mai înnoade o dată ştreangul. Ca fulgerul alunecă frânghia prin laţ şi laţul, încolăcindu-se ca un şarpe, îi strânse puternic copitele.

O clipă, spaima îi dădu un nou avânt şi puteri îndoite. Dar ajungând la capătul frânghiei, se prăvăli. Căzuse în robie şi nu era scăpare.

Din groapă izbucni acum făptura pipernicită, gârbovă şi urâtă a lui moş Tom, care voia să-şi pecetluiască izbânda asupra straşnicei făpturi, a cărui uriaşă putere se vedea bine acum că nu se poate măsura cu mintea unui omuleţ bătrân. Sforăind şi făcând salturi desperate, minunatul animal se smucea şi lupta crâncen să rupă laţul. Dar toate sforţările rămâneau vane. Frânghia era vârtoasă.

Zvârlit cu dibăcie, cel de al doilea lasso îi prinse picioarele dinainte. Apoi, dintr-o mişcare îndemânatică, picioarele îi fură strânse laolaltă, şi trăpaşul, care fremăta îngrozit, se prăbuşi. Peste o clipă zăcea legat burduf. S-a mai smucit până a ostenit, apoi rămase locului zguduit de un sughiţ puternic, în timp ce lacrimi grele i se prelingeau în jos, spre bot.

Tom sta lângă el şi-l privea, dar deodată în sufletul bătrânului Cow-boy se petrecu o ciudată schimbare. Începu să tremure tot, aşa cum nu mai tremurase din ziua în care reuşise întâia oară să prindă cu arcanul un taur. O bucată de vreme nu putu să facă altceva decât să privească ţintă la falnicul lui prizonier. Dar peste puţin tulburarea îi trecu. Puse şaua pe Dalila. Petrecu de câteva ori frânghia lasso-ului de rezervă după gâtul armăsarului apoi, în vreme ce iapa trăgea de frânghie, imobilizând capul armăsarului, moşul îi puse piedicile la picioare. Treaba asta o făcu iute, şi Bates, care acum era sigur că armăsarul nu-i mai poate scăpa, fu cât

p-aci să-l dezlege, când deodată îşi aduse aminte de ceva şi se răzgândi. Uitase cu totul şi nici nu se pregătise pentru o treabă de cea mai mare însemnătate. Potrivit legilor Vestului, mustangul devenea proprietatea aceluia care reuşea cel dintâi să-l însemne cu semnul său. Cum să-l însemne dacă pe o rază de douăzeci de mile nu era fier ca să-i poată pune danga? Moş Tom se apropie de iapă, îi ridică pe rând fiecare copită şi cercetă cu luare-aminte fiecare potcoavă. Da! Una dintre ele avea caielele puțin slăbite. Smuci şi trase de ea cu hârlețul, până izbuti s-o scoată. Pe păşune se găsea tizic berechet, aşa că fără întârziere aprinse un foc, în care înroşi degrabă un braț al potcoavei. După aceea, apucând-o de celălalt braț pe care-l înfăşurase într-un ciorap, însemnă pe umărul stâng al mustangului, care zăcea neputincios, semnul său de proprietate, laba de curcă. Era de fapt întâia oară că-şi pusese semnul pe vreun animal. Trăpaşul se cutremură tot când fierul roşu îi crestă carnea, dar operația se termină iute şi astfel vestitul mustang încetă să mai fie animal de pripas.

Lui Tom nu-i mai rămânea decât să ducă mustangul acasă. Desfăcu ştreangurile. Mustangul se simți slobod şi, crezând că e iarăşi liber, se ridică în picioare, dar, când încercă să facă un pas, se împletici şi căzu. Picioarele dinainte fiindu-i strâns legate unul de altul, nu putea decât să se târască la pas sau să facă trudnice şi disperate încercări de a sări cu picioarele împiedicate, din care cauză, firește, se împleticea şi cădea ori de câte ori căuta să fugă. Călare pe căluțul cel sprinten, moş Tom îl depăşea de fiecare dată. În cele din urmă, ba mânându-l de la spate, ba amenințându-l, ba păcălindu-l, moş Tom reuşi să-şi silească prizonierul spumegând şi înnebunit să înainteze spre nord, către cheile Pinavetitos. Dar calul sălbatic tot se împotrivea, tot nu voia să se dea bătut. Sforăind de spaimă şi furie şi făcând salturi nebuneşti, el încerca iarăşi şi iarăşi să fugă. Era o luptă neâncetată, o luptă crâncenă. Coastele sale strălucitoare erau acoperite cu un strat gros de spumă întunecată, de spumă amestecată cu sânge. Nenumăratele căzături îl istoviseră aşa cum niciodată nu l-ar fi putut obosi o zi întreagă de urmărire. Săriturile sale când într-o parte, când într-alta, care cereau o încordare uriaşă,

începură să fie mai scurte, iar stropii de spumă pe care-i împrăştia când sforăia erau jumătate spumă şi jumătate sânge. Stăpânul lui însă era neîndurat şi destoinic; nu-şi pierdea sângele rece şi-l silea mereu să înainteze. Luptând la fiecare pas, coborâseră povârnişul înspre chei, şi acum erau la marginea prăpastiei, de-a lungul căreia şerpuia poteca ce ducea jos, la singurul vad pe unde se putea trece acest defileu, care fusese până atunci, hotarul de miazănoapte al teritoriului pe care trăia trăpaşul.

De aici se zăreau primele ţarcuri şi primul ranch. Omul începu să se bucure. Mustangul însă îşi încordă puterile ce-i mai rămăseseră pentru a face încă un efort disperat. Părăsi cărarea şi sui, sui tot mai sus pe panta aşternută cu iarbă, în ciuda ştreangului care-l bătea şi-l tăia în carne vie, în ciuda focului de pistol tras în aer pentru a opri pornirea lui năprasnică. Sui sus, tot mai sus, se repezi pe stânca cea mai abruptă, sări în gol, şi se prăvăli, se prăvăli două sute de picioare şi se opri pe stâncile din vale, un biet hoit – dar liber.

Explicarea cuvintelor

Ranch – crescătorie de animale în America Latină. (n. T.)

Mustang – numele cailor sălbatici care trăiesc în preeriile Americii de Nord. (n. T.)

Cow-boy – păzitori călări de cirezi şi herghelii în America. (n. T.)

New-Mexico – teritoriu mexican, anexat de S. U. A. În urma războiului dezlănţuit de S. U. A. În 1848; astăzi este unul din cele 49 de state din care se compune S. U. A. (n. T.)

Daniil – personaj biblic, care a scăpat printr-o minune din groapa leilor în care fusese aruncat de babilonieni. (n. T.)

Santa Fe – oraş în S. U. A., capitala statului New-Mexico. (n. T.)

Preerie – păşune întinsă, în vestul Americii de Nord. (n. T.)

Jumătate sânge – cal născut din încrucişarea unui cal de rasă cu un cal obişnuit. (n. T.)

Milă – măsură de lungime; o milă = 1609 m. (n. T.)

Canadian River – afluent al lui Arkansas River; îşi are izvorul pe teritoriul statului New-Mexico, în Munții Stâncoşi. (n. T.)

Clayton – orăşel în New-Mexico. (n. T.)

Apaşi – numele unui trib de indieni nomazi, care cutreierau părțile de sud-vest ale Americii de Nord. (n. T.)

Lasso – arcan folosit de cow-boy şi vânătorii din America, pentru a prinde vitele. (n. T.)

Loco – iarbă otrăvitoare care creşte în preeriile din vestul S. U. A. Seamănă cu luntricica şi cu unghia-găinii. (n. T.)

Agavă – plantă originară din America. (n. T.)

Denver – oraş în S. U. A., capitala statului Colorado. (n. T.)

Livră – măsură de greutate. 1 livră = 0,453 m. (n. t.)

Coiot – specie de lup care trăieşte pe preeriile Americii de Nord. (n. t.)

Ponor – coastă prăpăstioasă mâncată de ape. (n. t.)

Chişiță – încheietura piciorului, deasupra copitei. (n. t.)

Filisteni – popor antic, care a purtat războaie cu evreii. (n. t.)

Samson – personaj biblic, înzestrat cu o forță supraomenească. Îndrăgostit de Dalila, i-a destăinuit acesteia taina forței sale. Dalila, trădând această taină, filistenii l-au învins pe Samson. (n. t.)

Conovăț – funie fixată de țăruş, cu care se leagă cai. (n. t.)

Danga – semn întipărit cu fierul roşu pe vite. (n. t.)

Caia – cui de potcoavă. (n. t.)

- Sfârşitul cărții -